

Ročník 1975

Sbírka zákonů

Československá socialistická republika

ČESKÁ
SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

SLOVENSKÁ
SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

Částka 28

Vydána dne 14. listopadu 1975

Cena Kčs 3,80

OBSAH:

121. Zákon o sociálním zabezpečení

Oznámení o vydání obecných právních předpisů

Oznámení o uzavření mezinárodních smluv

121

ZÁKON

ze dne 12. listopadu 1975

o sociálním zabezpečení

K provedení sociálního programu vytyčeného Komunistickou stranou Československa, směřujícího k dalšímu upevňování životních jistot občanů, se Federální shromáždění Československé socialistické republiky usneslo na tomto zákoně:

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1

[¹] Socialistický společenský řád a rozvoj společenské výroby jsou základem životních a sociálních jistot občanů Československé socialistické republiky jak v době jejich pracovní činnosti, tak i v době, kdy pro stáří nebo invaliditu nemohou uspokojovat své potřeby z vlastní práce, nebo z jiných důvodů potřebují pomoc společnosti.

[²] Rozvoj výrobních sil a průmyslové formy práce v socialistické zemědělské výrobě sblížily pracovní a životní podmínky družstevních rolníků

a pracovníků; tím se umožňuje sjednotit sociální zabezpečení pracovníků v pracovním poměru a družstevních rolníků.

[³] Jednotné sociální zabezpečení vychází ze socialistických zásad a zaručuje právo na zabezpečení všem občanům. Výše dávek důchodového zabezpečení se určuje především pracovními zásluhami; zároveň jsou sledována i hlediska sociální, zejména zabezpečením pozůstalých při ztrátě živitele, zvýšením výměry důchodu, je-li jediným zdrojem příjmu důchodce (jeho rodiny), a výhodnější úpravou dávek pro invalidní občany.

[⁴] Dávky a služby sociálního zabezpečení poskytuje stát. Na důchodové zabezpečení podle tohoto zákona neplatí pracující příspěvky. Na provádění sociálního zabezpečení se podílejí pracující svými volenými orgány.

[⁵] Důchody z důchodového zabezpečení ani dávky a služby sociální péče nepodléhají dani.

[6] V souladu s růstem životní úrovně pracujících se zvyšují i vyplácené (dříve přiznané) důchody.

§ 2

[1] Sociální zabezpečení podle tohoto zákona zahrnuje:

- a) důchodové zabezpečení,
- b) zabezpečení důchodců některými dalšími dávkami,
- c) zabezpečení členů rodin občanů konajících službu v ozbrojených silách Československé socialistické republiky,
- d) sociální péči.

[2] Zabezpečení občanů bezplatnou léčebně preventivní péčí, dávkami v nemoci, těhotenství a mateřství a zabezpečení rodiny, matek a dětí některými dalšími dávkami upravují zvláštní předpisy.¹⁾

Č Á S T P R V N Í

D Ů C H O D O V É Z A B E Z P E Č E N Í

D Í L P R V N Í

Z Á K L A D N Í U S T A N O V E N Í

§ 3

Důchodového zabezpečení podle tohoto zákona jsou účastní:

- a) pracovníci v pracovním poměru, učni a členové výrobních družstev,
- b) členové jednotných zemědělských družstev,
- c) pracující, kteří podle tohoto zákona, předpisů vydaných k jeho provedení nebo podle jiných předpisů mají v důchodovém zabezpečení práva a povinnosti jako pracovníci v pracovním poměru, zejména poslanci národních výborů, členové orgánů lidové kontroly, soudci z povolání, advokáti, studenti, vědečtí a umělečtí aspiranti, občané vykonávající práce na podkladě dohody o pracovní činnosti uzavřené s organizací a občané poskytující služby a opravy na základě povolení národního výboru,

d) vojáci z povolání, příslušníci Sboru národní bezpečnosti a příslušníci sborů nápravné výchovy,

e) bojovníci proti fašismu, oběti války a fašistické persekuce v době nesvobody, jakož i účastníci osvobozovacích bojů za první světové války (§ 51),

f) vědečtí pracovníci, spisovatelé, hudební skladatelé, výtvarní umělci, architekti, novináři, výkonní umělci a artisté,

(dále jen „pracující“).

§ 4

Při plné (částečné) invaliditě, vzniklé následkem úrazu utrpěného za okolností uvedených v zákoně nebo v prováděcích předpisech, jsou účastní důchodového zabezpečení jako pracující též

a) občané konající službu v ozbrojených silách, kteří nejsou vojáky z povolání; tyto občané jsou účastní důchodového zabezpečení i při plné (částečné) invaliditě vzniklé následkem onemocnění (§ 48);

b) příslušníci Lidových milicí, pomocníci Pohraniční stráže, členové Pomocné stráže Veřejné bezpečnosti, občané povolání k osobním úkonům podle předpisů o obraně Československé socialistické republiky, účastníci civilní obrany, účastníci přípravy k obraně Československé socialistické republiky a účastníci branné výchovy (§ 49);

c) účastníci krátkodobých nebo neplacených brigád, dobrovolní požárníci, dárci krve, dobrovolní zdravotníci Československého červeného kříže, účastníci organizované tělesné výchovy a další občané, o nichž to stanoví prováděcí předpisy; tyto předpisy upraví též bližší podmínky a rozsah účasti těchto občanů na důchodovém zabezpečení.

§ 5

Důchodového zabezpečení jsou účastní též pozůstalí po pracujících (důchodcích) a ostatních občanech (důchodcích) uvedených v předchozích ustanoveních.

¹⁾ Např.:

Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu,

zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídavcích na děti z nemocenského pojištění, ve znění pozdějších předpisů,

zákon č. 32/1957 Sb., o nemocenské péči v ozbrojených silách, ve znění pozdějších předpisů,

zákon č. 103/1964 Sb., o zabezpečení družstevních rolníků v nemoci a o zabezpečení matky a dítěte, ve znění pozdějších předpisů a tohoto zákona (§ 173), a vyhláška č. 104/1964 Sb., kterou se provádí tento zákon, ve znění pozdějších předpisů,

zákon č. 107/1971 Sb., o mateřském příspěvku,

zákon č. 50/1973 Sb., o pěstounské péči.

§ 6

V rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem se zabezpečují též

- a) občané, kteří dosáhli věku 65 let nebo se stali plně invalidními a nejsou jinak zabezpečeni,
- b) občané, kteří pro plnou invaliditu vzniklou v mládí nemohli být zaměstnání, a pozůstali po těchto občanech požívajících invalidní důchod.

§ 7

Jednotlivě hospodařící rolníci a jiné osoby samostatně hospodařící a pozůstali po nich jsou účastní důchodového pojištění za podmínek a v rozsahu stanovených prováděcími předpisy (§ 172 odst. 3).

§ 8

Druhý dávek důchodového zabezpečení

Z důchodového zabezpečení se poskytují tyto dávky:

- a) důchody
 - 1. starobní,
 - 2. invalidní a částečný invalidní,
 - 3. za výsluhu let a částečný důchod za výsluhu let,
 - 4. vdovský,
 - 5. sirotčí,
 - 6. manželky,
 - 7. osobní,
 - 8. sociální;
- b) výchovné k důchodům;
- c) zvýšení důchodu a výchovného pro bezmocnost.

§ 9

Všeobecná ustanovení o podmínkách dávek

[¹] Podmínky, za nichž se poskytují dávky důchodového zabezpečení, jsou uvedeny v ustanoveních o jednotlivých dávkách a ve společných ustanoveních o dávkách, popřípadě pokud jde o některé skupiny pracujících, v prováděcích předpisech.

[²] Nároky na důchod starobní a invalidní (částečný invalidní) a na důchod za výsluhu let (částečný důchod za výsluhu let) se řídí především

- a) délkou doby zaměstnání, jímž se rozumí zaměstnání v pracovním (učebním) poměru, pracovní činnost v poměru člena výrobního družstva a člena jednotného zemědělského družstva,

služba v ozbrojených silách a jiné činnosti, které se podle tohoto zákona nebo předpisů vydaných podle něho hodnotí pro vznik nebo výši nároku na důchod,

- b) pracovní kategorií, do níž je zaměstnání zařazeno,
- c) výši mzdy, pracovní odměny, služebního příjmu a jiných pracovních příjmů (dále jen „výdělek“).

§ 10

Doba zaměstnání

[¹] Kde se podle tohoto zákona požaduje pro vznik nebo výši nároku na důchod určitá doba zaměstnání, rozumějí se jí tyto doby:

od vzniku československého státu

- a) doba zaměstnání v pracovním (učebním) poměru, doba pracovní činnosti v poměru člena výrobního družstva a s odchylkami stanovenými v prováděcích předpisech též doba jiné činnosti, po kterou pracující mají v důchodovém zabezpečení práva a povinnosti jako pracovníci v pracovním poměru (§ 3 písm. c));
- b) doba služby vojáků z povolání, příslušníků Sboru národní bezpečnosti, příslušníků sborů nápravné výchovy a příslušníků dřívějších ozbrojených sborů;
- c) doba výluk, stávek a persekuce pro činnost v revolučním dělnickém hnutí před 9. květnem 1945; jiná doba nezaměstnaností se započítává v jednotlivých případech v rozsahu podle rozhodnutí příslušného národního výboru;
- d) doba studia na školách potřebná k přípravě pro povolání po skončení povinné školní docházky;

od 9. května 1945 do 30. září 1948

- e) doba, po kterou člen jednotného zemědělského družstva před vstupem do takového družstva nebo pracovník socialistické organizace se zemědělskou nebo lesní výrobou před vznikem pracovního poměru uzavřeného s takovou organizací byl pracovně činný jako jednotlivě hospodařící rolník nebo jako spolupracující člen rodiny jednotlivě hospodařícího rolníka;

od 1. října 1948

- f) doba pracovní činnosti člena jednotného zemědělského družstva v takovém družstvu a doby důchodového zabezpečení (pojištění) uvedené v odstavci 4 větě druhé.

[²] Pokud nevyplývá něco jiného z mezistátních úmluv nebo pokud se nestanoví jinak v § 20, hodnotí se jako doby zaměstnání v cizině pro vznik nebo výši nároku na důchod jen doby uvedené

v odstavci 1 písm. a), d) a f), jestliže pracující má ke dni vzniku nároku na důchod trvalý pobyt na území československého státu a je

- a) československým státním občanem; přitom se doba zaměstnání vykonávaného v cizině hodnotí jen, zdržoval-li se občan v cizině s povolením příslušného československého státního orgánu. Federální ministerstvo práce a sociálních věcí může v dohodě se zúčastněnými ústředními orgány stanovit podmínky pro povolování výjimek,
- b) cizím státním příslušníkem, který byl na území československého státu zaměstnán aspoň 10 roků.

[³] Doba pracovního (učebního) poměru (pracovní činnosti v jiném obdobném pracovním vztahu) se hodnotí jako doba zaměstnání, pokud pracovní poměr (pracovní činnost) zakládá nebo zakládal nemocenské pojištění podle předpisů platných pro pracovníky v pracovním (učebním) poměru (členy výrobních družstev); nebyl-li takový pracovník účasten nemocenského pojištění proto, že nebyl k pojištění přihlášen, nebo proto, že zaměstnání nezakládalo podle předpisů tehdy platných nemocenské pojištění, hodnotí se zaměstnání pro účely tohoto zákona, jestliže by zakládalo účast na nemocenském pojištění podle předpisů platných v době vzniku nároku na důchod.

[⁴] Doba pracovní činnosti člena jednotného zemědělského družstva v takovém družstvu se hodnotí jako doba zaměstnání, pokud pracovní činnost zakládá zabezpečení v nemoci podle předpisů o zabezpečení v nemoci členů jednotných zemědělských družstev a člen jednotného zemědělského družstva odpracoval v kalendářním roce stanovený počet pracovních dnů nebo splnil pracovní úvazek jinak stanovený. Před 1. lednem 1976 se však jako doba zaměstnání hodnotí doba pracovní činnosti, která zakládala důchodové zabezpečení podle předpisů o důchodovém pojištění členů jednotných zemědělských družstev a podle předpisů o sociálním zabezpečení družstevních rolníků.

[⁵] Prováděcí předpisy stanoví

- a) které jiné doby se považují za doby zaměstnání,
- b) za které období se pro hodnocení doby zaměstnání vykonávaného v cizině nevyžaduje povolení podle odstavce 2 písm. a),
- c) počet pracovních dnů (jinak stanovený pracovní úvazek) potřebný pro zápočet kalendářního roku pro vznik nároku na dávky důchodo-

vého zabezpečení a pro jeho výši (odstavec 4 věta první); tyto předpisy také stanoví, která doba se započítává jako doba zaměstnání, jestliže v kalendářním roce podmínka odpracování stanoveného počtu pracovních dnů (pracovního úvazku) nebyla splněna,

- d) za jakých podmínek se hodnotí pro vznik nároku na důchod a jeho výši jako doba zaměstnání doba uvedená v odstavci 1 písm. e) a doba získaná podle předpisů o důchodovém pojištění jednotlivě hospodářských rolníků a jiných osob samostatně hospodářících.

§ 11

Náhradní doby

[¹] Činí-li doba zaměstnání aspoň rok, započítávají se do ní, pokud se dále nestanoví jinak (§ 14 odst. 3, § 21 odst. 2, § 33), též tyto doby (náhradní doby):

od vzniku československého státu

- a) doba služby v československých ozbrojených silách, pokud již tato doba není hodnocena jako služba vojáka z povolání;
- b) doba jiné vojenské služby v rozsahu stanoveném prováděcími předpisy;
- c) doba odbojové činnosti včetně věznění (internace) z politických, národnostních nebo rasových důvodů v době nesvobody;²⁾ tyto doby se započítávají v rozsahu stanoveném prováděcími předpisy;
- d) doba, po kterou pracující nebyl nebo nemohl být v pracovním poměru v době nesvobody z důvodu politického, národního nebo rasového útisku;
- e) doba, po kterou žena pečovala o dítě (i osvojence nebo jiné dítě, které převzala do péče nahrazující péči rodičů) ve věku do tří let, anebo o invalidní nezletilé dítě, které potřebovalo stálé péče, pokud nebylo umístěno v ústavu pro takové děti;

od 1. října 1948 též

- f) doba, po kterou měl pracující nárok na nemocenské, podporu při ošetřování člena rodiny nebo na peněžitou pomoc v mateřství, pokud nejde o člena jednotného zemědělského družstva [písmeno j)];
- g) doba odborného nebo politického školení;
- h) doba přípravy pro pracovní uplatnění, která se provádí podle předpisů o pracovní rehabilitaci;

²⁾ Zákon č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, a zákon č. 462/1919 Sb., o propůjčování míst legionářům, ve znění zákona č. 196/1946 Sb., dekret č. 53/1945 Sb., o odčinění křivd československým veřejným zaměstnancům, zákon č. 47/1946 Sb., o odstranění křivd a o některých ochranných opatřeních v oboru veřejnoprávního sociálního pojištění.

ch) doba pobírání invalidního důchodu nebo dávky, která se považuje od 1. ledna 1957 za invalidní důchod;

od 1. ledna 1957 též

i) doba pobírání částečného invalidního důchodu, po kterou byl vyplácen příspěvek před umístěním do zaměstnání;

od 1. dubna 1962 též

j) doba, po kterou měl člen jednotného zemědělského družstva nárok na nemocenské, podporu při ošetřování člena rodiny nebo na peněžitou pomoc v mateřství;

od 1. ledna 1976 též

k) doba osobní péče o blízkou osobu, která byla převážně nebo úplně bezmocná a nebyla umístěna v ústavu sociální péče nebo v obdobném zdravotnickém zařízení; okruh blízkých osob stanoví prováděcí předpisy.

(2) Péčí ženy o dítě, nahrazující péči rodičů, jestliže rodiče nebo matka žijí, se rozumí jen taková péče, při níž dítě je převážně odkázáno na ženu výživou, kterou dítěti nemohou ze závažných příčin zajistit jeho rodiče. Doba výkonu pěstounské péče se ženě hodnotí jako náhradní doba [odstavec 1 písm. e)], pokud se již nehodnotí podle zvláštních předpisů jako doba zaměstnání.³⁾

(3) Kryje-li se doba zaměstnání a náhradní doba, započte se jen doba, jejíž zápočet je pro pracujícího výhodnější. Totéž platí, kryjí-li se navzájem doby zaměstnání nebo náhradní doby.

§ 12

Pracovní kategorie

(1) Zaměstnání se pro účely důchodového zabezpečení zařazují podle druhů vykonávaných prací do tří pracovních kategorií:

a) do I. pracovní kategorie patří

1. zaměstnání v hornictví pod zemí v hlubinných dolech,
2. zaměstnání pod zemí při ražení, rekonstrukcích a opravách tunelů pro složitá inženýrská díla,
3. zaměstnání členů leteckých posádek a pracujících soustavně činných v letadlech za letu,
4. zaměstnání členů posádek námořních lodí,
5. zaměstnání, v nichž se vykonávají zvláště těžké a zdraví škodlivé práce v hutích nebo v těžkých chemických provozech,
6. zaměstnání kesonářů a potápěčů,

7. zaměstnání vykonávaná v prostředí ohroženém ve významné míře ionizujícím zářením při úpravě a konečném zpracování radioaktivních surovin a v jaderných elektrárnách,

8. zaměstnání v hornictví vykonávaná pod spodní úrovní nadloží a na skrývce v povrchových dolech (lomech) na uhlí, na radioaktivní suroviny, na rudy, z nichž lze průmyslově vyrábět kovy, na magnezit, osinek (azbest), tuhu, kaolín, žáruvzdorné jíly, keramické lupky, sádrovec, živec a na křemen a křemenec k chemickotechnologickému zpracování nebo k zpracování tavením,

9. zaměstnání v těžbě a při opracování kameňe, při mletí a drcení křemene, křemence a živce, při formování žáruvzdorných výrobků a při úpravě keramických surovin, vykonávaná v prostředí vysoké koncentrace agresivního fibroplastického prachu, pokud jsou pracující při výkonu těchto zaměstnání nadměrně ohroženi silikózou;

b) do II. pracovní kategorie patří ostatní zaměstnání, v nichž se vykonávají práce za zvlášť obtížných pracovních podmínek;

c) do III. pracovní kategorie patří zaměstnání, která nejsou zařazena do I. nebo II. pracovní kategorie.

(2) Jako doby zaměstnání I. nebo II. pracovní kategorie se započítávají též náhradní doby (§ 11 odst. 1), bylo-li zaměstnání I. nebo II. pracovní kategorie přerušeno jen těmito dobami.

(3) Vláda Československé socialistické republiky stanoví, které druhy prací odůvodňují, aby zaměstnání byla zařazena do I. nebo do II. pracovní kategorie. Federální ústřední orgány a ústřední orgány republik, v jejichž oborech působnosti se vykonávají takové práce, vydají v dohodě s federálním ministerstvem práce a sociálních věcí, a jde-li o ústřední orgány republik, též v dohodě s ministerstvem práce a sociálních věcí republiky, resortní seznamy zaměstnání zařazených do I. nebo II. pracovní kategorie, pokud vláda Československé socialistické republiky nestanoví, že se zařazení těchto zaměstnání provádí podle odvětví.

§ 13

Přerušení a skončení zaměstnání

(1) Bylo-li zaměstnání (§ 10 a 11) přerušeno po dobu nepřesahující pět roků, započítává se doba zaměstnání před přerušením. Trvalo-li však přerušování zaměstnání déle než pět roků, započítá-

³⁾ § 10 odst. 2 zákona č. 50/1973 Sb., o pěstounské péči, § 2 a 5 vyhlášky č. 51/1973 Sb., o úpravě některých poměrů pěstounů vykonávajících pěstounskou péči ve zvláštních zařízeních.

vá se doba zaměstnání před přerušením, jen jestliže zaměstnání trvalo po přerušení aspoň tři roky nebo stal-li se pracujícím před dovršením této doby plně (částečně) invalidní následkem pracovního úrazu (§ 27 odst. 1) anebo se pracujícím stal plně (částečně) invalidní následkem nemoci z povolání (§ 25 odst. 1 věta druhá).

(2) Bylo-li přerušeno zaměstnání z vážných důvodů, posuzují se nároky z důchodového zabezpečení tak, jako by pracujícím nepřerušil zaměstnání; doba přerušení se však nezapočítává do doby zaměstnání. O tom, zda zaměstnání bylo přerušeno z vážných důvodů, rozhoduje na žádost pracujícího příslušný národní výbor. Žádost je nutno podat do dvou roků ode dne, kterým bylo zaměstnání přerušeno.

(3) Pokud zákon požaduje pro vznik nároku na důchod, aby v době splnění všech podmínek nároku trvalo zaměstnání, považuje se tato podmínka za splněnou též, jestliže k splnění všech podmínek nároku došlo nejpozději do dvou roků od skončení zaměstnání.

(4) Ustanovení předchozích odstavců platí obdobně, jde-li o dosažení výhod ze zaměstnání I. nebo II. pracovní kategorie; pro něž zákon požaduje, aby pracujícím konal zaměstnání této pracovní kategorie po stanovenou dobu a byl v něm zaměstnán v den vzniku nároku na důchod. Uvedené výhody se zachovávají též, jestliže zaměstnání I. nebo II. pracovní kategorie skončilo z důvodů zdravotních, které uznal orgán uvedený v § 107, nebo z jiných vážných důvodů uznaných příslušným národním výborem na podkladě vyjádření základní organizace Revolučního odborového hnutí a pokud tyto důvody trvají. Rozhodnutí podle předchozí věty o skončení zaměstnání I. nebo II. pracovní kategorie nenahrazuje rozhodnutí o přerušení zaměstnání podle odstavce 2.

§ 14

Průměrný měsíční výdělek

(1) Starobní a invalidní (částečný invalidní) důchod a důchod za výsluhu let (částečný důchod za výsluhu let) se vyměřuje z průměrného měsíčního výdělku.

(2) Průměrný měsíční výdělek se zjišťuje z hrubých výdělků za posledních 10, popřípadě za posledních 5 kalendářních roků před rokem, v němž vznikl nárok na důchod, podle toho, co je pro pracujícího výhodnější; je-li celé období posledních 10 kalendářních roků náhradní dobou nebo dobou přerušení zaměstnání z vážných důvodů, prodlužuje se toto období tak, aby zahrnovalo kalendářní rok, v němž měl pracující výdělek.

(3) Byl-li pracujícím po vzniku nároku na starobní důchod dále nepřetržitě zaměstnán a nepobíral starobní důchod ani jeho část, zjišťuje se prů-

měrný měsíční výdělek pro vyměření starobního důchodu z úhrnu hrubých výdělků za posledních 10 (5) kalendářních roků před rokem, v němž pracujícím skončil zaměstnání, pokud je tento výpočet pro něj výhodnější než výpočet podle ustanovení předchozího odstavce. Do doby nepřetržitého zaměstnání se nezapočítává náhradní doba uvedená v § 11 odst. 1 písm. ch).

(4) Převyšuje-li průměrný měsíční výdělek vypočtený za dobu uvedenou v předchozích odstavcích částku 2000 Kčs, počítá se částka 2000 Kčs v plné výši a z částky přesahující 2000 Kčs jedna třetina, nejvýše však částka 1000 Kčs.

(5) Starobní nebo invalidní (částečný invalidní) důchod a důchod za výsluhu let (částečný důchod za výsluhu let) toho, kdo požívá nebo již požíval některý z těchto důchodů, nesmí být vyměřen z nižšího průměrného měsíčního výdělku, než kolik činil průměrný měsíční výdělek, z něhož byl vyměřen dřívější důchod.

DÍL DRUHÝ

DÁVKY DŮCHODOVÉHO ZABEZPEČENÍ

Starobní důchod

§ 15

Pracujícím má podle délky doby zaměstnání a podle dosaženého věku nárok na plný starobní důchod nebo na poměrný starobní důchod.

§ 16

Podmínky pro nárok na plný starobní důchod

(1) Na plný starobní důchod má nárok pracujícím, který byl zaměstnán nejméně 25 roků a v době trvání zaměstnání dosáhl věku aspoň 60 let.

(2) Na plný starobní důchod má nárok též pracujícím, který byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku aspoň

- a) 55 let, jestliže byl zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání uvedeném v § 12 odst. 1 písm. a) č. 1 až 7 a toto zaměstnání trvalo při dosažení uvedeného věku;
- b) 58 let, jestliže byl zaměstnán nejméně 20 roků v zaměstnání uvedeném v § 12 odst. 1 písm. a) č. 8 a 9 a toto zaměstnání trvalo při dosažení uvedeného věku.

(3) Žena má nárok na plný starobní důchod, jestliže byla zaměstnána nejméně 25 roků a v době trvání zaměstnání dosáhla věku aspoň

- a) 53 let a vychovala pět nebo více dětí,

- b) 54 let a vychovala tři nebo čtyři děti,
- c) 55 let a vychovala dvě děti,
- d) 56 let a vychovala jedno dítě,
- e) 57 let a nevychovala žádné dítě,

pokud pro ni není výhodnější ustanovení předchozího odstavce.

[4] Při posuzování nároku ženy na starobní důchod se přihlíží k jejím dětem (i k osvojenčům) a k dětem, které převzala do péče nahrazující péči rodičů; ustanovení § 11 odst. 2 platí i tu.

§ 17

Podmínky pro nárok na poměrný starobní důchod

[1] Na poměrný starobní důchod má nárok pracující, který byl zaměstnán po dobu kratší než 25 roků, avšak nejméně 10 roků, jestliže v době trvání zaměstnání dosáhl věku aspoň 65 let.

[2] Žena má nárok na poměrný starobní důchod též, jestliže byla zaměstnána po dobu kratší než 25 roků, avšak nejméně 20 roků a dosáhla v době trvání zaměstnání věku aspoň 60 let.

§ 18

Výše plného starobního důchodu

[1] Základní výměra plného starobního důchodu pracujícího, který splnil podmínky stanovené pro nárok na tento důchod, činí

- a) 60 % průměrného měsíčního výdělku, byl-li pracující zaměstnán z potřebné doby zaměstnání 25 roků nejméně 20 roků v I. pracovní kategorii a trvalo-li zaměstnání této kategorie ke dni vzniku nároku na důchod;
- b) 55 % průměrného měsíčního výdělku, byl-li pracující zaměstnán z potřebné doby zaměstnání 25 roků nejméně 20 roků ve II. pracovní kategorii a trvalo-li zaměstnání této kategorie ke dni vzniku nároku na důchod;
- c) 50 % průměrného měsíčního výdělku v ostatních případech.

[2] K základní výměře podle předchozího odstavce se přičítají pracujícím uvedeným pod písm. a) a b) od 21. roku zaměstnání a ostatním pracujícím od 26. roku zaměstnání za každý rok zaměstnání

I. pracovní kategorie	 2 %,
II. pracovní kategorie	 1,5 % a
III. pracovní kategorie	 1 %

průměrného měsíčního výdělku, nejvýše však celkem 20 % tohoto výdělku; toto omezení neplatí,

byl-li pracující z potřebné doby zaměstnání 25 roků zaměstnán nejméně 20 roků v I. pracovní kategorii. Pro zvýšení základní výměry podle předchozí věty se započítává jen doba zaměstnání po dosažení věku 18 let.

[3] Byl-li pracující zaměstnán střídavě v různých pracovních kategoriích, včítá se pro zvýšení důchodu podle předchozího odstavce do započítatelné doby zaměstnání vždy nejprve doba zaměstnání III. pracovní kategorie, poté doba zaměstnání II. pracovní kategorie a naposled doba zaměstnání I. pracovní kategorie.

§ 19

Výše poměrného starobního důchodu

Poměrný starobní důchod činí za každý rok zaměstnání 2 % průměrného měsíčního výdělku.⁴⁾

§ 20

Nárok na starobní důchod při dalším zaměstnání

[1] Pracující, kteří splní podmínky pro nárok na starobní důchod, mohou pokračovat podle svých fyzických a duševních schopností v dalším zaměstnání. Nárok na starobní důchod za dobu výkonu dalšího zaměstnání v Československé socialistické republice se zvyšuje podle dalších ustanovení.

[2] Organizace jsou povinny ve spolupráci se závodními výbory základních organizací Revolučního odborového hnutí vytvářet v souladu s potřebami národního hospodářství příznivé předpoklady pro další zaměstnávání těch pracujících v pracovním poměru, kteří nepoužijí svého práva na odchod do důchodu a rozhodnou se pokračovat v práci i po vzniku nároku na starobní důchod. Obdobnou povinnost mají ke svým členům výrobní družstva a jednotná zemědělská družstva.

[3] Starobní důchod se po dobu dalšího zaměstnání poskytuje jen za podmínek a v rozsahu, které stanoví vláda Československé socialistické republiky (§ 169).

§ 21

Zvýšení nároku na plný starobní důchod

[1] Pracujícímu, který je zaměstnán po vzniku nároku na plný starobní důchod a nepobírá tento důchod ani jeho část, ani invalidní důchod nebo důchod za výsluhu let, zvyšuje se nárok na plný starobní důchod za každý další rok zaměstnání vykonávaného za účinnosti tohoto zákona o 7 % průměrného měsíčního výdělku; při neukončeném roku zaměstnání o 1,75 % průměrného měsíčního výdělku za každé tři měsíce zaměstnání.

⁴⁾ Tj. 1/25 z 50 % průměrného měsíčního výdělku.

[2] Pro zvýšení nároku na plný starobní důchod podle předchozího odstavce se do doby dalšího zaměstnání nezapočítávají náhradní doby (§ 11).

§ 22

Zvýšení nároku na poměrný starobní důchod

[1] Pracujícím, který je zaměstnán po vzniku nároku na poměrný starobní důchod a nepobírá tento důchod ani jeho část, ani invalidní důchod nebo důchod za výsluhu let, zvyšuje se nárok na poměrný starobní důchod za každý další rok zaměstnání vykonávaného do dovršení 25 roků zaměstnání o 2 % průměrného měsíčního výdělku.

[2] Po dovršení 25 roků zaměstnání zvyšuje se nárok na poměrný starobní důchod podle ustanovení o zvyšování nároku na plný starobní důchod.

[3] Ustanovení § 21 odst. 2 platí obdobně.

§ 23

Nejvyšší a nejnižší výměra starobního důchodu

[1] Nejvyšší výměra starobního důchodu v pevných částkách činí

- a) 2500 Kčs měsíčně, jestliže pracující byl zaměstnán celkem nejméně 20 roků v I. pracovní kategorii a zaměstnání této kategorie trvalo ke dni vzniku nároku na důchod;
- b) 2150 Kčs měsíčně, jestliže pracující byl zaměstnán celkem nejméně 20 roků v II. pracovní kategorii a zaměstnání této kategorie trvalo ke dni vzniku nároku na důchod nebo pracující byl zaměstnán celkem nejméně 20 roků v I. pracovní kategorii, nesplňuje však podmínky pro nárok na starobní důchod ze zaměstnání I. pracovní kategorie (§ 18 odst. 1 písm. a)).

Částkou převyšující tyto výměry se starobní důchod vyměří, jen pokud jde o zvýšení starobního důchodu za dobu dalšího zaměstnání po vzniku nároku na tento důchod; důchod spolu s tímto zvýšením nesmí však přesáhnout částku 3000 Kčs měsíčně. Tato nejvyšší výměra pro starobní důchod s jeho zvýšením za dobu dalšího zaměstnání po vzniku nároku na tento důchod platí též, jde-li o důchod ze zaměstnání III. pracovní kategorie.

[2] Starobní důchod (plný i poměrný) činí nejméně 400 Kčs měsíčně.

[3] Nejvyšší procentní výměra starobního důchodu (odstavce 1 a 2) činí

- a) jde-li o výdělky podléhající dani ze mzdy, 90 % průměrného měsíčního výdělku neomezeného podle § 14 odst. 4 a sníženého o částku

odpovídající dani ze mzdy z takového výdělku poplatníka⁵⁾ staršího 50 let (ženy starší 45 let), který nevyživuje žádnou osobu nebo vyživuje jen jednu osobu,

- b) jde-li o výdělky z pracovní činnosti člena jednotného zemědělského družstva, 90 % průměrného měsíčního výdělku neomezeného podle § 14 odst. 4,

- c) jde-li o výdělky, z nichž část podléhá dani ze mzdy [písmeno a)] a část této dani nepodléhá [písmeno b)], 90 % průměrného měsíčního výdělku zjištěného ze součtu zdaněných i nezdanitelných výdělků a neomezeného podle § 14 odst. 4.

Invalidní (částečný invalidní) důchod

§ 24

[1] Pracujícím, jejichž nepříznivý zdravotní stav působí změnu, pokles nebo ztrátu pracovní schopnosti, poskytují zdravotnické orgány a orgány sociálního zabezpečení ve spolupráci s orgány Revolučního odborového hnutí a družstevními orgány a v součinnosti s organizacemi péči, aby potřebnou léčbou, převedením k vhodné práci, úpravou pracovních podmínek a účelnou pracovní rehabilitací (§ 84) si udrželi nebo získali vhodné zaměstnání a tím si zabezpečili dosavadní životní úroveň.

[2] Při ztrátě nebo dlouhodobém poklesu pracovní schopnosti se pracující zabezpečují invalidním (částečným invalidním) důchodem. Pokud povaha zdravotního poškození a věk pracujících připouštějí zlepšení jejich zdravotního stavu a obnovení pracovní schopnosti, přiznává se invalidní (částečný invalidní) důchod za dobu trvání plné (částečné) invalidity a umožňuje se vhodnou pracovní rehabilitací, aby důchodci znovu získali pracovní schopnost, popřípadě mohli vhodně využívat zbývající pracovní schopnosti.

§ 25

Podmínky pro nárok na invalidní (částečný invalidní) důchod

[1] Invalidní (částečný invalidní) důchod náleží pracujícím, který byl zaměstnán po dobu potřebnou pro nárok na důchod (§ 26) a v době trvání zaměstnání se stal plně (částečně) invalidním. Jde-li o plnou (částečnou) invaliditu vzniklou nemocí z povolání, není rozhodné, kdy plná (částečná) invalidita vznikla.

[2] Invalidní důchod však nenáleží pracujícím, který v době vzniku plné invalidity již splnil podmínky pro nárok na starobní důchod, pokud

⁵⁾ § 1 odst. 1 písm. a) vládního nařízení č. 112/1953 Sb., kterým se mění procenta zvýšení daně ze mzdy.

plná invalidita není následkem pracovního úrazu (§ 27).

(3) Pracující je plně invalidní, jestliže pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav

- a) je neschopen vykonávat jakékoli soustavné zaměstnání, nebo
- b) výkon takového zaměstnání by vážně zhoršil jeho zdravotní stav, nebo
- c) je sice schopen vykonávat soustavné zaměstnání, avšak jen zcela nepřiměřené jeho dřívějším schopnostem a společenskému významu dosavadního povolání, anebo
- d) může vykonávat soustavné zaměstnání jen za zcela mimořádných podmínek (občané nevidomí, občané s velmi těžkými ortopedickými vadami apod.).

(4) Pracující je částečně invalidní, jestliže pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav je schopen vykonávat

- a) dosavadní nebo jiné stejně kvalifikované zaměstnání jen za zvlášť ulehčených pracovních podmínek anebo
 - b) jen jiné zaměstnání méně kvalifikované
- a v důsledku toho jeho výdělek podstatně poklesl.

§ 26

Doba zaměstnání potřebná pro nárok na invalidní (částečný invalidní) důchod

(1) Doba zaměstnání potřebná pro nárok na invalidní (částečný invalidní) důchod činí u pracujících ve věku

do 20 let	méně než 1 rok,
nad 20 let do 22 let	1 rok,
nad 22 let do 24 let	2 roky,
nad 24 let do 26 let	3 roky,
nad 26 let do 28 let	4 roky,
nad 28 let	5 roků.

Doba zaměstnání potřebná pro nárok pracujících ve věku nad 28 let se zjišťuje z posledních 10 roků počítaných zpět od vzniku plné (částečné) invalidity.

(2) Získal-li pracující potřebnou dobu zaměstnání v některém z věkových pásem uvedených v předchozím odstavci a byl-li dále zaměstnán, považuje se za získanou dobu zaměstnání potřebná v nejbližší vyšším věkovém pásmu.

(3) Bez ohledu na délku doby zaměstnání vznikne nárok na invalidní (částečný invalidní) důchod, stane-li se pracující plně (částečně) invalidním následkem pracovního úrazu (§ 27).

§ 27

Pracovní úrazy a nemoci z povolání

(1) Pracovním úrazem je úraz, který pracující utrpěl při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Stejně nároky jako při pracovním úrazu má též pracující, který utrpěl úraz

- a) cestou do zaměstnání a zpět, jestliže ji podstatně nepřerušil z příčin nesouvisejících se zaměstnáním,
- b) při práci na záhumenku, jde-li o člena jednotného zemědělského družstva,
- c) při činné účasti na opatřeních proti živelním pohromám a při odstraňování následků živelních pohrom nebo při záslužné činnosti konané bez právního závazku ve prospěch celku,
- d) při výkonu veřejné funkce,
- e) při některých zvláštních druzích činností, které stanoví federální ministerstvo práce a sociálních věcí v dohodě s Ústřední radou odborů.

(2) Pracovním úrazům se kladou naroveň nemoci z povolání; které nemoci jsou nemocemi z povolání, stanoví federální ministerstvo práce a sociálních věcí v dohodě s ministerstvy zdravotnictví republik a s Ústřední radou odborů.

Výše invalidního důchodu

§ 28

(1) Pro stanovení výše invalidního důchodu se k získané době zaměstnání přičítá doba od vzniku nároku na invalidní důchod do dosažení věku 60 let u mužů a věku 57 let u žen.

(2) Byl-li pracující zaměstnán přede dnem vzniku nároku na invalidní důchod nejméně 25 roků nebo po dobu, jež s přičtenou dobou dosahuje nejméně 25 roků, činí základní výměra invalidního důchodu

- a) 60 % průměrného měsíčního výdělku, jestliže byl pracující zaměstnán nejméně 20 roků v I. pracovní kategorii a trvalo-li zaměstnání této kategorie ke dni vzniku nároku na důchod, anebo stal-li se plně (částečně) invalidní následkem pracovního úrazu utrpěného při plnění pracovních úkolů v zaměstnání I. pracovní kategorie nebo v přímé souvislosti s ním;
- b) 55 % průměrného měsíčního výdělku, jestliže byl pracující zaměstnán nejméně 20 roků ve II. pracovní kategorii a trvalo-li zaměstnání této kategorie ke dni vzniku nároku na důchod, anebo stal-li se plně (částečně) invalidní následkem pracovního úrazu utrpěného při plnění pracovních úkolů v zaměstnání II. pracovní kategorie nebo v přímé souvislosti s ním;

c) 50 % průměrného měsíčního výdělku v ostatních případech.

[³] K základní výměře podle předchozího odstavce se přičítají pracujícím uvedeným pod písmeny a) a b) od 21. roku zaměstnání a ostatním pracujícím od 26. roku zaměstnání za každý rok

zaměstnání I. pracovní kategorie	2 %,
II. pracovní kategorie	1,5 %,
III. pracovní kategorie	1 %,
přičtené doby	1 %

průměrného měsíčního výdělku, nejvýše však celkem 20 % tohoto výdělku; toto omezení neplatí, byl-li pracujícím zaměstnán nejméně 20 roků v I. pracovní kategorii anebo stal-li se plně (částečně) invalidním následkem pracovního úrazu utrpěného při plnění pracovních úkolů v zaměstnání I. pracovní kategorie nebo v přímé souvislosti s ním. Pro zvýšení základní výměry podle předchozí věty se započítává jen doba zaměstnání po dosažení věku 18 let.

[⁴] Jestliže byl pracujícím zaměstnán střídavě v různých pracovních kategoriích, včítá se pro zvýšení důchodu podle předchozího odstavce do započítatelné doby zaměstnání vždy nejprve doba zaměstnání III. pracovní kategorie včetně přičtené doby, poté doba zaměstnání II. pracovní kategorie a naposled doba zaměstnání I. pracovní kategorie.

§ 29

Nebyl-li pracujícím zaměstnán přede dnem vzniku nároku na důchod nejméně 25 roků nebo jestliže doba jeho zaměstnání s přičtenou dobou (§ 28 odst. 1) nedosahuje 25 roků, činí invalidní důchod 2 % průměrného měsíčního výdělku za každý rok zaměstnání a přičtené doby.

§ 30

Výše částečného invalidního důchodu

Částečný invalidní důchod činí polovinu invalidního důchodu; přitom však neplatí ustanovení o výši invalidního důchodu, který je jediným zdrojem příjmu (§ 42).

§ 31

Výše invalidního (částečného invalidního) důchodu při pracovním úrazu

[¹] Invalidní důchod pracujícího, jehož plná invalidita je následkem pracovního úrazu, je o 10 % průměrného měsíčního výdělku vyšší než invalidní důchod vypočtený podle § 28 a 29.

[²] Částečný invalidní důchod pracujícího, jehož částečná invalidita je následkem pracovního úrazu, činí polovinu invalidního důchodu, který

by mu náležel při pracovním úrazu. Ustanovení § 30 věty za středníkem platí i tu.

§ 32

Invalidní (částečný invalidní) důchod v mimořádných případech

[¹] Invalidní (částečný invalidní) důchod náleží též pracujícímu, který se stal plně (částečně) invalidním

a) před vstupem do zaměstnání, jestliže získal dobu potřebnou pro nárok na důchod v kterémkoliv období 10 roků; jde-li však o pracujícího mladšího 24 let, činí potřebná doba zaměstnání aspoň dva roky,

b) po vstupu do zaměstnání, nebyl zaměstnán po dobu potřebnou pro nárok na důchod před vznikem plné (částečné) invalidity, získal však spolu s dobou zaměstnání před vznikem plné (částečné) invalidity potřebnou dobu v kterémkoliv období 10 roků dokončeném po vzniku plné (částečné) invalidity.

Nárok na invalidní (částečný invalidní) důchod vzniká při splnění ostatních podmínek ode dne získání potřebné doby zaměstnání.

[²] Občanu, který se stal plně invalidním před dovršením věku rozhodného pro skončení povinné školní docházky (invalida z mládí), nemohl být proto zaměstnán vůbec nebo po dobu potřebnou pro nárok na důchod a dosáhl věku 26 let, náleží invalidní důchod ve výši 500 Kčs měsíčně. Invalidní důchod v této částce náleží též invalidovi z mládí, který získal potřebnou dobu zaměstnání podle odstavce 1 písm. a), jestliže invalidní důchod ze zaměstnání nedosáhl částky 500 Kčs měsíčně. V případech hodných zřetele může být důchod v částce 500 Kčs zvýšen až o 200 Kčs měsíčně. Ustanovení o nejvyšší procentní výměře důchodu (§ 34 odst. 3) tu neplatí.

[³] Za částečně invalidního se považuje též pracující, jemuž dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav značně ztěžuje obecné životní podmínky, i když jeho výdělek podstatně nepoklesl; takovému pracujícímu může být přiznán částečný invalidní důchod.

§ 33

Nové vyměření invalidního důchodu

[¹] Je-li poživatel invalidního důchodu zaměstnán a zanechá-li zaměstnání, které trvalo po vzniku nároku na důchod aspoň pět roků, vyměří se mu na jeho žádost invalidní důchod znovu z průměrného měsíčního výdělku vypočteného za kalendářní roky před vznikem nároku na nové vyměření; do doby pěti roků zaměstnání se nezapočítávají náhradní doby a doby zaměstnání již

zhodnocené pro nové vyměření tohoto důchodu podle předpisů dříve platných.⁶⁾ Invalidní důchod podle předchozí věty lze nově vyměřit jen jednou a jen pokud nevznikl nárok na starobní důchod. Nové vyměření důchodu se posuzuje jako vznik nároku na důchod ke dni skončení zaměstnání.

[2] Podmínka trvání zaměstnání po dobu pěti roků se považuje za splněnou, jestliže poživatel invalidního důchodu utrpěl pracovní úraz, který mu trvale znemožnil výkon dosavadního zaměstnání.

§ 34

Nejvyšší a nejnižší výměra invalidního důchodu

[1] Nejvyšší výměra invalidního důchodu v pevných částkách činí

a) 2500 Kčs měsíčně, jestliže pracující byl zaměstnán celkem nejméně 20 roků v I. pracovní kategorii a zaměstnání této kategorie trvalo ke dni vzniku nároku na důchod, nebo se stal plně invalidním následkem pracovního úrazu utrpěného při plnění pracovních úkolů v zaměstnání I. pracovní kategorie nebo v přímé souvislosti s ním;

b) 2150 Kčs měsíčně, jestliže pracující byl zaměstnán celkem nejméně 20 roků ve II. pracovní kategorii a zaměstnání této kategorie trvalo ke dni vzniku nároku na důchod, nebo pracující byl zaměstnán celkem nejméně 20 roků v I. pracovní kategorii, nesplňuje však podmínky pro nárok na invalidní důchod ze zaměstnání I. pracovní kategorie (§ 28), anebo se stal plně invalidním následkem pracovního úrazu utrpěného při plnění pracovních úkolů v zaměstnání II. nebo III. pracovní kategorie nebo v přímé souvislosti s ním.

[2] Invalidní důchod činí nejméně 400 Kčs měsíčně.

[3] Ustanovení § 23 odst. 3 o nejvyšší procentní výměře důchodu platí obdobně, jde-li o invalidní důchod pracujícího staršího 20 let.

§ 35

Důchod za výsluhu let

[1] Důchod za výsluhu let se poskytuje

a) výkonným letcům,

b) sólistům opery, sólistům hudebních divadel, dirigentům a členům orchestrů státních operních scén, dirigentům a členům státních symfonických orchestrů a profesionálních komorních souborů, profesionálním koncertním uměl-

cím sólistům, tanečním umělcům státních divadel a dalším umělcům, o nichž to stanoví prováděcí předpisy;

c) vojákům z povolání — výsadkářům a vojákům z povolání a příslušníkům Sboru národní bezpečnosti, kteří vykonávají funkce zvláštní povahy nebo zvláštního stupně nebezpečnosti.

[2] Důchod za výsluhu let náleží po stanovené době zaměstnání bez zřetele na věk pracujícího, jestliže skončil zaměstnání uvedené v předchozím odstavci.

[3] Částečný důchod za výsluhu let náleží umělci po stanovené době zaměstnání v pracovním poměru, jestliže pokračuje v takovém zaměstnání, avšak s výdělkem podstatně sníženým pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav nebo pro jinou dlouhodobou změnu ve schopnostech potřebných k výkonu tohoto zaměstnání.

[4] Umělci, který je vojákem z povolání nebo příslušníkem Sboru národní bezpečnosti, náleží výplata důchodu za výsluhu let (částečného důchodu za výsluhu let) až po skončení služebního poměru.

[5] Prováděcí předpisy podle zásad schválených vládou Československé socialistické republiky blíže určí okruh pracujících, na něž se vztahují ustanovení o důchodu za výsluhu let (částečném důchodu za výsluhu let), stanoví další podmínky pro nárok na tento důchod a jeho výši, zejména délku potřebné doby zaměstnání a podmínky výplaty důchodu.

Důchody pozůstalých

§ 36

Všeobecné podmínky

[1] Důchod vdovský a sirotčí náležejí:

a) po pracujícím, který byl zaměstnán po dobu potřebnou pro nárok na invalidní nebo starobní důchod, jestliže neuplynuly od skončení zaměstnání do dne smrti více než dva roky, nebo po pracujícím, který zemřel následkem pracovního úrazu;

b) po poživateli důchodu starobního nebo invalidního (částečného invalidního) nebo důchodu za výsluhu let (částečného důchodu za výsluhu let).

[2] Dítěti oboustranně osiřelému náleží sirotčí důchod, měl-li aspoň jeden z rodičů, popřípadě z občanů, na něž dítě bylo převážně odkázáno výživou (§ 40 odst. 2), v době smrti trvalý pobyt v Československé socialistické republice, i když nejsou splněny podmínky stanovené v odstavci 1 pro nárok na sirotčí důchod.

⁶⁾ § 18 zákona č. 55/1956 Sb., o sociálním zabezpečení (§ 119 zákona č. 101/1964 Sb., o sociálním zabezpečení).

Vdovský důchod**§ 37**

[1] Vdovský důchod náleží vdově po dobu jednoho roku od smrti manžela.

[2] Po uplynutí této doby náleží vdovský důchod, jestliže vdova splňuje některou z těchto podmínek:

- a) je plně invalidní,
- b) pečuje aspoň o jedno dítě, jež má nárok na sirotčí důchod (§ 40),
- c) vychovala aspoň tři děti (§ 40),
- d) dosáhla věku 45 let a vychovala dvě děti (§ 40),
- e) dosáhla věku 50 let,
- f) dosáhla věku aspoň 40 let ke dni smrti manžela, který zemřel následkem pracovního úrazu (§ 27 odst. 1 první věta) utrpěného při plnění pracovních úkolů v zaměstnání I. pracovní kategorie.

Ustanovení písm. b) až d) se nevztahují na děti, které žena nebo její manžel převzali do pěstounské péče podle zvláštních předpisů.⁷⁾

[3] Nárok na vdovský důchod vznikne znovu, splní-li se některá z podmínek uvedených v odstavci 2 písm. a) až e) do dvou roků po zániku dřívějšího nároku na vdovský důchod nebo do pěti roků, zemřel-li manžel následkem pracovního úrazu utrpěného při plnění pracovních úkolů v zaměstnání I. pracovní kategorie.

[4] Nárok na vdovský důchod zaniká provdáním; při opětovném ovdovění vznikne však nárok na dřívější vdovský důchod znovu, jestliže by vdově náležel, kdyby se znovu neprovdala, a jestliže jí nevznikl nárok na vdovský důchod po posledním manželů.

[5] Vdovský důchod náleží za podmínek uvedených v předchozích odstavcích též rozvedené ženě, jestliže byla v době smrti bývalého manžela odkázána na příspěvek na výživu, až do skončení doby, do které měl bývalý manžel povinnost jej poskytovat; po této době může být vdovský důchod poskytován jen v případech hodných zřetele.

[6] Vdově, která nežila s manželem delší dobu před jeho smrtí ve společné domácnosti a jejíž manželství přestalo plnit svou společenskou funkci, náleží vdovský důchod, jen pokud vdova měla v době smrti manžela vůči němu nárok na výživu.

⁷⁾ Zákon č. 50/1973 Sb.

§ 38**Výše vdovského důchodu**

[1] Vdovský důchod činí 60 % důchodu

- a) starobního nebo invalidního, na který by měl pracující (pracující důchodce) nárok v době smrti, podle toho, který z těchto důchodů je vyšší;
- b) starobního, invalidního nebo důchodu za výsluhu let, na který měl nárok v době smrti nepracující důchodce.

[2] Vdovský důchod po poživateli částečného invalidního důchodu, který nebyl zaměstnán, nebo po poživateli částečného důchodu za výsluhu let se vyměřuje z invalidního důchodu, na který by měl poživatel částečného invalidního důchodu (částečného důchodu za výsluhu let) nárok v době smrti, kdyby byl plně invalidní.

[3] Vdovský důchod činí nejméně 360 Kčs měsíčně, nesmí však být vyšší než důchod zemřelého.

[4] Vdovský důchod rozvedené ženy (§ 37 odst. 5) a vdovy, která nežila s manželem v době jeho smrti ve společné domácnosti (§ 37 odst. 6), nesmí být vyšší než příspěvek na výživu, popřípadě výživné; ustanovení předchozího odstavce o nižší výměře vdovského důchodu tu neplatí.

[5] Je-li vedle vdovy, která má nárok na vdovský důchod, také rozvedená žena, která má nárok na vdovský důchod, nesmí úhrn vdovských důchodů převyšovat důchod zemřelého; pokud by úhrn byl vyšší, snižují se tyto důchody poměrně.

§ 39**Souběh vdovského důchodu s příjmem z výdělečné činnosti**

[1] Je-li vdova výdělečně činná, krátí se vdovský důchod o polovinu částky, o kterou úhrn vdovského důchodu a průměru hrubých příjmů z výdělečné činnosti, dosažených za období nepřesahující 12 kalendářních měsíců, převyšuje částku 1500 Kčs měsíčně.

[2] Vdovský důchod se nekrátí výdělečně činné vdově

- a) po dobu jednoho roku od smrti manžela, nebo
- b) která pečuje aspoň o jedno dítě (§ 16 odst. 4), anebo
- c) která dosáhla věku 70 let.

Sirotčí důchod**§ 40**

[1] Sirotčí důchod náleží dítěti (i osvojení) zemřelého pracujícího (důchodce).

(2) Sirotčí důchod náleží, pokud zvláštní předpisy⁸⁾ nestanoví jinak, také dítěti, jestliže zemřel pracující (důchodce), který převzal dítě do péče nahrazující péči rodičů a dítě bylo v době jeho smrti na něj převážně odkázáno výživou, kterou dítěti nemohou ze závažných příčin zajistit jeho rodiče.

(3) Sirotčí důchod náleží do skončení povinné školní docházky dítěte. Poté náleží sirotčí důchod nejdéle do 26. roku věku, jestliže dítě

- a) se soustavně připravuje na budoucí povolání předepsaným výcvikem anebo studiem, nebo
- b) nemůže se připravovat na budoucí povolání nebo být zaměstnáno pro nemoc, nebo
- c) pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav je neschopno se soustavně připravovat k budoucímu povolání anebo je schopno se k němu připravovat jen za mimořádných podmínek, anebo
- d) pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav je neschopno vykonávat soustavné zaměstnání nebo výkon takového zaměstnání by vážně zhoršil jeho zdravotní stav.

(4) Po skončení povinné školní docházky se sirotčí důchod nevyplácí, má-li dítě vlastní hrubý měsíční příjem vyšší než 620 Kčs.

(5) Nárok na sirotčí důchod zaniká osvojením dítěte; nárok se obnovuje zrušením osvojení nebo smrtí osvojitěle, jestliže dítě nemá po něm nárok na sirotčí důchod.

(6) Výplata sirotčího důchodu může být zastavena, uzavře-li poživatel sirotčího důchodu sňatek a je-li v rodině hrubý příjem na osobu vyšší než příjem uvedený v odstavci 4.

§ 41

Výše sirotčího důchodu

(1) Sirotčí důchod jednostranně osiřelého dítěte činí 30 % důchodu a oboustranně osiřelého dítěte 50 % důchodu

- a) starobního nebo invalidního, na který by měl pracující nebo pracující důchodce (§ 40 odst. 1 a 2) nárok v době smrti, podle toho, který z těchto důchodů je vyšší,
- b) starobního, invalidního nebo důchodu za výsluhu let, na který měl nárok v době smrti nepracující důchodce.

(2) Sirotčí důchod po poživateli částečného invalidního důchodu, který nebyl zaměstnán, nebo částečného důchodu za výsluhu let se vyměřuje z invalidního důchodu, na který by měl poživatel částečného invalidního důchodu (částečného dů-

chodu za výsluhu let) nárok v době smrti, kdyby byl plně invalidní.

(3) Sirotčí důchod jednostranně osiřelého dítěte činí nejméně 300 Kčs měsíčně.

(4) Sirotčí důchod oboustranně osiřelého dítěte činí nejméně 500 Kčs měsíčně.

(5) Jde-li o více dětí, nesmí být sirotčí důchod žádného z nich nižší než poměrný díl připadající na jedno dítě z úhrnu výchovného náležejícího k důchodu (§ 46 odst. 2).

Úprava důchodů, které jsou jediným zdrojem příjmu

§ 42

(1) Je-li starobní, invalidní nebo vdovský důchod anebo sirotčí důchod oboustranně osiřelého dítěte jediným zdrojem příjmu důchodce a nedosahuje částky 600 Kčs měsíčně, zvyšuje se na tuto částku; má-li důchodce též jiný příjem (důchod) a úhrn důchodu a tohoto příjmu nedosahuje částky 600 Kčs měsíčně, zvyšuje se důchod tak, aby úhrn důchodu a příjmu (důchodu) činil 600 Kčs měsíčně. Je-li jiným příjmem poživatelky vdovského důchodu starobní nebo invalidní důchod, zvyšuje se jen starobní nebo invalidní důchod. Při souběhu sirotčího důchodu s důchodem invalidním nebo vdovským zvyšuje se jen důchod invalidní nebo vdovský.

(2) Je-li na starobní nebo invalidní důchod, který nedosahuje částky 1100 Kčs měsíčně, odkázán též rodinný příslušník důchodce, o němž to stanoví prováděcí předpisy, důchod se zvyšuje na tuto částku; má-li důchodce nebo takový rodinný příslušník též jiný příjem (důchod), zvyšuje se důchod tak, aby úhrn tohoto důchodu a jiného příjmu (důchodu) činil 1100 Kčs měsíčně. Splňují-li podmínky pro zvýšení důchodu oba manželé, zvýší se jen důchod náležející manželovi o rozdíl mezi částkou 1100 Kčs a úhrnem důchodů a jiných příjmů manželů.

(3) Starobní a invalidní důchod podle předchozích odstavců se vyměří i nad nejvyšší procentní výměru důchodu (§ 23 odst. 3), a to i pracujícímu staršímu 20 let (§ 34 odst. 3).

(4) Důchod se zvyšuje podle předchozích odstavců, jen nemůže-li si důchodce nebo rodinný příslušník pro stáří, zdravotní stav nebo jiné vážné důvody zvýšit životní úroveň vlastní prací. Při zvýšení důchodu se nehledí k výchovnému, k zvýšení důchodu (výchovného) pro bezmocnost, k příspěvkům sociální péče, k odměně za výkon pěstounské péče,⁹⁾ k pracovnímu příjmu důchodce nebo jeho rodinného příslušníka z činnosti, která

⁸⁾ § 10 odst. 3 zákona č. 50/1973 Sb.

⁹⁾ § 9 zákona č. 50/1973 Sb.

netrvá déle než 60 pracovních dnů v kalendářním roce, ani k pracovnímu příjmu důchodce nebo jeho rodinného příslušníka staršího 70 let ani k příjmu ze záhumenku. Zvýšení důchodu se nezapočítává do výše důchodu rozhodné pro výpočet důchodů pozůstalých.

(5) Invalidní důchod podle odstavce 1 může být důchodci, na nějž není odkázán žádný rodinný příslušník důchodce, zvýšen v případech hodných zvláštního zřetele o dalších 100 Kčs měsíčně; důchod s tímto zvýšením nesmí však činit více než činí nejvyšší procentní výměra (§ 23 odst. 3 a § 34 odst. 3).

Jiné důchody a dávky

§ 43

Důchod manželky

(1) Manželce pracujícího, který získal dobu zaměstnání potřebnou pro nárok na invalidní nebo starobní důchod anebo důchod za výsluhu let, může být přiznán důchod manželky, jestliže není výdělečně činná ani nemá nárok na jiný důchod a

- a) dosáhla věku 65 let, nebo
- b) je plně invalidní.

(2) Důchod manželky může být přiznán za stejných podmínek také manželce poživatele důchodu starobního, invalidního (částečného invalidního) nebo důchodu za výsluhu let (částečného důchodu za výsluhu let).

(3) Důchod manželky se poskytuje ve výši 100 až 300 Kčs měsíčně podle sociálních poměrů rodiny.

§ 44

Osobní důchod

(1) Zvláště zasloužilým pracujícím v oboru hospodářství, vědy, školství, kultury, obrany a bezpečnosti vlasti, v oboru správy a v jiných úsecích veřejné činnosti, jakož i pozůstalým po nich může být přiznán osobní důchod. Vláda Československé socialistické republiky stanoví, který orgán je příslušný k rozhodnutí, a upraví bližší podmínky pro přiznání osobního důchodu.

(2) Osobní důchod nahrazuje jiné důchody z důchodového zabezpečení (pojištění).

§ 45

Sociální důchod

(1) Sociální důchod může být přiznán potřebným občanům, kteří dosáhli věku 65 let nebo jsou plně invalidní, jestliže jejich životní potřeby nejsou zabezpečeny.

(2) Je-li sociální důchod jediným zdrojem příjmu důchodce, může být přiznán až do výše 600 Kčs měsíčně; má-li důchodce též jiný příjem (důchod), může být sociální důchod přiznán až do takové výše, aby úhrn tohoto důchodu a jiného příjmu (důchodu) činil 600 Kčs měsíčně. Je-li na důchod odkázán též rodinný příslušník důchodce (§ 42 odst. 2), může být tento důchod přiznán až do výše 1100 Kčs měsíčně; má-li důchodce nebo takový rodinný příslušník též jiný příjem (důchod), může být sociální důchod přiznán až do takové výše, aby úhrn tohoto důchodu a jiného příjmu (důchodu) činil 1100 Kčs měsíčně. Splňují-li podmínky pro přiznání sociálního důchodu oba manželé (druh a družka), může jim být přiznán společný sociální důchod až do výše rozdílu mezi částkou 1100 Kčs a úhrnem příjmů obou manželů (druha a družky).

§ 46

Výchovné k důchodům

(1) Výchovné náleží poživateli důchodu starobního, invalidního, částečného invalidního, důchodu za výsluhu let, částečného důchodu za výsluhu let, osobního a sociálního na každé dítě (§ 40), i na dítě svěřené poživateli některého z těchto důchodů do pěstounské péče.

(2) Výchovné činí měsíčně

	na jedno dítě Kčs	na dvě děti Kčs	na tři děti Kčs	na čtyři děti Kčs
k důchodu				
invalidnímu	140	430	880	1280
jinému	90	430	880	1280

a zvyšuje se na každé další dítě o 240 Kčs měsíčně.

(3) Jde-li o nezaopatřené dítě, které je podle posudku orgánů sociálního zabezpečení invalidní a vyžaduje stálé péče, poskytuje se k výchovnému na ně příplatek ve výši 300 Kčs měsíčně; podmínkou přitom je, že dítě není umístěno v ústavu pro takové děti a že se mu neposkytuje invalidní důchod.

(4) Mělo-li by nárok na výchovné na totéž dítě několik důchodců, náleží výchovné tomu, kdo má nárok na vyšší výchovné, a při stejné výši výchovného tomu, jemuž bylo dříve přiznáno.

(5) Výchovné náleží až do skončení povinné školní docházky; poté náleží a vyplácí se za stejných podmínek jako sirotčí důchod (§ 40 odst. 3, 4 a 6).

(6) Je-li dítě v přímém zaopatření jiného občana než důchodce, vyplácí se výchovné tomuto

občanu; výchovné na dítě, které je v plném přímém zaopatření ústavu (zařízení) pro péči o děti nebo o mládež z jiných důvodů než z důvodu léčení, se vyplácí tomuto ústavu. Zvláštní předpisy¹⁰⁾ upravují výplatu výchovného místnímu národnému výboru, není-li o dítě řádně pečováno.

(7) Má-li se výchovné na více dětí téhož oprávněného vyplácet různým příjemcům, rozdělí se celková částka připadající na všechny děti stejnou poměrnou částí na každé dítě. Přitom se haléřové částky zaokrouhlují na celé koruny směrem nahoru.

§ 47

Zvýšení důchodu a výchovného pro bezmocnost

(1) Je-li důchodce trvale tak bezmocný, že potřebuje ošetření a obsluhy jinou osobou, zvyšuje se mu důchod

při částečné bezmocnosti	o 200 Kčs
při převážné bezmocnosti	o 300 Kčs
při úplné bezmocnosti	o 400 Kčs měsíčně;

přitom důchod spolu se zvýšením pro bezmocnost nesmí přesáhnout částku 1800 Kčs měsíčně.

(2) Sirotčí důchod se zvyšuje pro bezmocnost dítěte až od sedmého roku jeho věku; obdobně se zvyšuje i výchovné.

(3) Zvýšení důchodu pro bezmocnost se nevyplácí, pokud důchodce je umístěn v ústavu sociální péče; je-li důchodce umístěn v psychiatrické léčebně po dobu delší tří měsíců, zvýšení důchodu pro bezmocnost se nevyplácí počínajíc čtvrtou měsíční splátkou důchodu, a je-li umístěn v jiném léčebném ústavu po dobu delší čtyř měsíců, zvýšení důchodu pro bezmocnost se nevyplácí počínajíc pátou měsíční splátkou důchodu splatnou po dni umístění v léčebném ústavu. To platí též, jde-li o zvýšení výchovného pro bezmocnost dítěte umístěného v některém z uvedených ústavů.

DÍL TŘETÍ

DŮCHODOVÉ ZABEZPEČENÍ OBČANŮ KONAJÍCÍCH SLUŽBU V OZBROJENÝCH SILÁCH

§ 48

(1) Občanům konajícím službu v ozbrojených silách, kteří nejsou vojáky z povolání a stali se plně (částečně) invalidními následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých při výkonu služby v ozbrojených silách nebo v přímé souvislosti s ním,

náleží invalidní (částečný invalidní) důchod ve zvýšené výměře, v jaké se poskytuje při pracovním úrazu, a podle ustanovení o tomto důchodu.

(2) Občanům uvedeným v předchozím odstavci, kteří se stali v době, kdy konali službu v ozbrojených silách, plně (částečně) invalidními následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých za jiných okolností, než je uvedeno v předchozím odstavci, náleží invalidní (částečný invalidní) důchod podle ustanovení o tomto důchodu.

(3) Za průměrný měsíční výdělek se považuje částka 1500 Kčs; občanu, který byl bezprostředně před nástupem služby v ozbrojených silách důchodově zabezpečen podle tohoto zákona, vyměřuje se důchod z průměrného měsíčního výdělku dosaženého v zaměstnání, jestliže to je pro něj výhodnější.

§ 49

(1) Invalidní (částečný invalidní) důchod náleží ve zvýšené výměře, v jaké se poskytuje při pracovním úrazu, a podle ustanovení o tomto důchodu též příslušníkům Lidových milic, pomocníkům Pohraniční stráže a členům Pomocné stráže Veřejné bezpečnosti, občanům povoláním k osobním úkonům podle předpisů o obraně Československé socialistické republiky, účastníkům civilní obrany, účastníkům přípravy k obraně Československé socialistické republiky¹¹⁾ a účastníkům branné výchovy¹²⁾, jestliže se stali plně (částečně) invalidními následkem úrazu, který vznikl při plnění jejich úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

(2) Invalidní (částečný invalidní) důchod náleží podle ustanovení o tomto důchodu též

- a) občanům uvedeným v odstavci 1, jestliže se stali plně (částečně) invalidními následkem úrazu, který utrpěli v době plnění svých úkolů bez přímé souvislosti s tímto plněním;
- b) občanům, kteří nekonají službu v ozbrojených silách, jestliže se stali plně (částečně) invalidními následkem úrazu, který byl bez jejich zavinění způsoben bojovým prostředkem; do skončení povinné školní docházky náleží však oprávněnému jen polovina důchodu.

(3) Ustanovení § 48 odst. 3 platí obdobně.

§ 50

(1) Invalidní (částečný invalidní) důchod podle § 48 odst. 1 a § 49 odst. 1 se vyměřuje ve výši stanovené pro případ plné (částečné) invalidity následkem pracovního úrazu utrpěného v zaměstnání I. pracovní kategorie [§ 28 odst. 2 písm. a) a § 31].

¹⁰⁾ Zákon č. 117/1966 Sb., o některých důsledcích zanedbávání péče o děti, ve znění zákona č. 99/1972 Sb.

¹¹⁾ Zákon č. 40/1961 Sb., o obraně Československé socialistické republiky.

¹²⁾ Zákon č. 73/1973 Sb., o branné výchově.

[2] Pozůstalým po občanech, kteří zemřeli následkem poškození zdraví utrpěného způsobem uvedeným v § 48 a 49 nebo byli poživateli důchodu podle těchto ustanovení, náleží důchody pozůstalých; jde-li o vdovy po občanech, kteří zemřeli následkem poškození zdraví utrpěného za okolností uvedených v § 48 odst. 1 a § 49 odst. 1, platí obdobně ustanovení § 37 odst. 2 písm. f) a odstavce 3, pokud jde o lhůtu pěti roků.

DÍL ČTVRTÝ

ODCHYLKY PRO ÚČASTNÍKY ODBOJE

§ 51

Skupiny účastníků odboje

[1] Účastníky odboje jsou občané, uvedení v § 3 písm. e), kteří podle potvrzení příslušného vojenského orgánu splňují podmínky stanovené zákonem č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození, nebo zákonem č. 462/1919 Sb., o propůjčování míst legionářům, ve znění zákona č. 196/1946 Sb. (dále jen „účastníci odboje“). Účastníci odboje se pro účely důchodového zabezpečení zařazují do čtyř skupin:

- a) do I. skupiny se zařazují účastníci odboje,
 1. jejichž odbojová činnost trvala aspoň čtyři roky, jestliže v této době aspoň šest měsíců
 - konali polní službu v ozbrojených útvech, nebo
 - byli vězněni z důvodů fašistické persekuce,
 2. kteří aspoň dva roky konali polní službu v ozbrojených útvech,
 3. kteří byli výkonnými letci anebo parašutisty shovenými nebo vysazenými v týlu nepřítele,
 4. kteří zemřeli v boji nebo v době věznění z důvodů fašistické persekuce, nebo se za uvedených okolností stali plně (částečně) invalidními, pokud tato invalidita trvá ke dni vzniku nároku na důchod, nebo
 5. jejichž odbojová činnost trvala nepřetržitě od roku 1939 do osvobození;

- b) do II. skupiny se zařazují účastníci odboje,
 1. jejichž odbojová činnost trvala aspoň dva roky, jestliže v této době aspoň tři měsíce
 - konali polní službu v ozbrojených útvech, nebo

— byli vězněni z důvodů fašistické persekuce,

2. kteří aspoň šest měsíců konali polní službu v ozbrojených útvech, nebo

3. jejichž odbojová činnost trvala aspoň čtyři roky,

pokud nesplňují podmínky pro zařazení do I. skupiny;

- c) do III. skupiny se zařazují účastníci odboje,

1. kteří byli příslušníky ozbrojených útvarů¹³⁾ nebo byli vězněni z důvodů fašistické persekuce¹⁴⁾, nebo

2. jejichž odbojová činnost trvala aspoň rok, pokud nesplňují podmínky pro zařazení do I. nebo II. skupiny;

- d) do IV. skupiny se zařazují účastníci odboje,

1. jejichž odbojová činnost trvala po dobu kratší než jeden rok, nebo

2. kteří byli účastníky povstání v květnu 1945,¹⁵⁾

pokud nesplňují podmínky pro zařazení do I., II. nebo III. skupiny.

[2] Účastníci protiválečných vzpour za první světové války se zařazují do IV. skupiny účastníků odboje.

§ 52

Průměrný měsíční výdělek

Jestliže účastník odboje změnil pro zdravotní poškození, které utrpěl v souvislosti s odbojovou činností, své dosavadní zaměstnání, zjišťuje se jeho průměrný měsíční výdělek pro výpočet důchodu, pokud je to pro něj výhodnější, z hrubých výdělků stejně kvalifikovaných zdravých pracujících v povolání, jež účastník odboje dříve vykonával.

§ 53

Věk potřebný pro nárok na plný starobní důchod

[1] Věk potřebný pro nárok na plný starobní důchod účastníka odboje I. a II. skupiny se určí tak, že se od věku 60 let u muže a věku 55 let u ženy odečte jeden rok za každý započatý rok odbojové činnosti; potřebný věk však činí nejméně 55 let u muže a 50 let u ženy, jde-li o účastníka odboje I. skupiny, a nejméně 57 let u muže a 52 let u ženy, jde-li o účastníka odboje II. skupiny.

[2] Věk potřebný pro nárok na plný starobní důchod účastníka odboje III. skupiny, který byl

¹³⁾ § 1 odst. 1 č. 1 písm. a) až d) a č. 2 zákona č. 255/1946 Sb.

¹⁴⁾ § 1 odst. 1 č. 1 písm. g) zákona č. 255/1946 Sb.

¹⁵⁾ Podle § 1 odst. 1 č. 1 písm. f) zákona č. 255/1946 Sb. je účastníkem povstání, kdo se zúčastnil povstání v květnu 1945, přičemž za bojů padl, byl těžce raněn nebo utrpěl těžkou poruchu zdraví.

aspoň šest měsíců vězněn z důvodů fašistické persekuce, činí 59 let u muže a 54 let u ženy.

(3) Věk potřebný pro nárok na plný starobní důchod účastnice odboje činí 55 let, pokud ustanovení předchozích odstavců nejsou pro ni výhodnější.

(4) Jsou-li jiná ustanovení tohoto zákona o věku potřebném pro nárok na plný starobní důchod výhodnější, platí tato jiná ustanovení.

§ 54

Věk potřebný pro nárok na poměrný starobní důchod

(1) Věk potřebný pro nárok na poměrný starobní důchod účastníka odboje I. a II. skupiny se určí tak, že se od věku 65 let odečte jeden rok za každý započatý rok odbojové činnosti; potřebný věk však činí nejméně 60 let, jde-li o účastníka odboje I. skupiny, a nejméně 62 let, jde-li o účastníka odboje II. skupiny.

(2) Věk potřebný pro nárok na poměrný starobní důchod účastnice odboje I. a II. skupiny, která byla zaměstnána aspoň 20 roků (§ 17 odst. 2), se určí tak, že se od věku 60 let odečte jeden rok za každý započatý rok odbojové činnosti; potřebný věk však činí nejméně 55 let, jde-li o účastnici odboje I. skupiny, a nejméně 57 let, jde-li o účastnici odboje II. skupiny.

(3) Věk potřebný pro nárok na poměrný starobní důchod účastníka odboje III. skupiny, který byl aspoň šest měsíců vězněn z důvodů fašistické persekuce, činí 64 let, a jde-li o ženu, která byla zaměstnána aspoň 20 roků, 59 let.

§ 55

Výše starobního a invalidního důchodu

(1) Základní výměra plného starobního a invalidního důchodu (§ 28 odst. 2, § 126 odst. 1) činí pro účastníka odboje

skupiny	
I.	60 %
II.	55 %
III. a IV.	50 %

průměrného měsíčního výdělku.

(2) Ustanovení § 18 odst. 2 a § 28 odst. 3 platí s tím, že

- procentní zvýšení základní výměry za každý rok zaměstnání náleží účastníkům odboje I. a II. skupiny od 21. roku zaměstnání,
- omezení procentního zvýšení na 20 % průměrného měsíčního výdělku platí jen pro účastníky

odboje II., III. a IV. skupiny, pokud nejsou pro ně výhodnější jiná ustanovení tohoto zákona.

(3) Za každý započatý rok odbojové činnosti se zvyšuje starobní a invalidní důchod účastníka odboje

skupiny	měsíčně o Kčs
I.	120
II. a III.	100
IV.	80.

Zvýšení důchodu o tyto částky náleží i nad hranici stanovenou v předchozím odstavci a v § 18 odst. 2 a § 28 odst. 3.

(4) Invalidní (částečný invalidní) důchod účastníka odboje, jehož plná (částečná) invalidita vznikla v souvislosti s odbojovou činností, se posuzuje podle ustanovení o invalidním (částečném invalidním) důchodu při pracovním úrazu (§ 31); ustanovení § 25 odst. 1 věty první tu neplatí. Ustanovení § 48 odst. 3 platí obdobně.

§ 56

Nejvyšší a nejnižší výměra starobního a invalidního důchodu

(1) Nejvyšší výměra starobního a invalidního důchodu účastníka odboje v pevné částce činí 3000 Kčs měsíčně.

(2) Starobní a invalidní důchod činí nejméně, jde-li o účastníka odboje

skupiny	Kčs
I.	1600
II.	1300
III.	1100
IV.	900

měsíčně.

(3) Nejnižší výměra částečného invalidního důchodu činí polovinu nejnižší výměry invalidního důchodu.

(4) Nejvyšší procentní výměra starobního a invalidního důchodu činí 100 % průměrného měsíčního výdělku uvedeného v § 23 odst. 3; to však neplatí, jde-li o starobní nebo invalidní důchod, náležející v nejnižší výměře (odstavec 2).

§ 57

Vdovský důchod

Starobní a invalidní důchod vdovy

(1) Vdově po účastníku odboje náleží vdovský důchod, splní-li se některá z podmínek stanovených v § 37 odst. 2 písm. a) až e) pro nárok na vdovský důchod i po uplynutí dvou roků po zániku dřívějšího nároku na vdovský důchod.

[2] Vdovský důchod vdovy po účastníku odboje činí nejméně 600 Kčs měsíčně.

[3] Jde-li o účastnici odboje, která nemá příjem ze zaměstnání nebo z jiné výdělečné činnosti a pobírá

- a) jen vdovský důchod nebo
- b) vdovský a částečný invalidní důchod (částečný důchod za výsluhu let) nebo některou z dávek uvedených v § 157,

vyměří se vdovský důchod nejméně částkou uvedenou v § 56 odst. 2 podle toho, do které skupiny účastníků odboje je zařazena, popřípadě úhrn důchodů uvedených pod písmenem b) se upraví nejméně na tuto částku.

[4] Vdovský důchod se vdově výdělečně činné nekrátí, jde-li o účastnici odboje nebo vdovu po účastníku odboje.

[5] Nemá-li vdova po účastníku odboje nárok na vdovský důchod, požívá však starobní nebo invalidní důchod, náleží tento důchod nejméně ve výši 600 Kčs měsíčně.

§ 58

Výše sirotčího důchodu

[1] Výše sirotčího důchodu jednostranně osiřelého dítěte po účastníku odboje činí nejméně 400 Kčs měsíčně.

[2] Sirotčí důchod oboustranně osiřelého dítěte po účastníku odboje činí nejméně 700 Kčs měsíčně.

§ 59

Výše sociálního důchodu

[1] Je-li účastníku odboje přiznán sociální důchod, poskytuje se účastníku odboje

skupiny	ve výši Kčs měsíčně
I.	1600
II.	1300
III.	1100
IV.	900.

[2] Je-li vdově po účastníku odboje přiznán sociální důchod, poskytuje se ve výši nejméně 600 Kčs měsíčně.

§ 60

Výše důchodu rodičů

Jestliže se rodičům účastníka odboje, který v souvislosti s odbojovou činností padl, byl popraven, nebo zemřel ve vězení, poskytuje důchod rodičů, starobní, invalidní, vdovský nebo sociální důchod, náleží tento důchod, jde-li o jednotlivce, nej-

méně ve výši 600 Kčs měsíčně, a jde-li o manželskou dvojici, nejméně ve výši 1100 Kčs měsíčně včetně zvláštního přídatku; při úhrnu důchodů náležejících rodiči (rodičům) se zvýšení přizná k důchodu vyššímu (nejvyššímu) tak, aby úhrn důchodů dosáhl částky 600 Kčs měsíčně, popřípadě 1100 Kčs měsíčně.

DÍL PÁTÝ

SPOLEČNÁ USTANOVENÍ O DÁVKÁCH

§ 61

Povinnosti oprávněných osob

[1] Byl-li příjemce dávky nebo jiný oprávněný vyzván, aby osvědčil okolnosti rozhodné pro výplatu dávky nebo její výši, je povinen výzvě vyhovět; neučiní-li tak ve stanovené lhůtě, může být výplata dávky zastavena, jestliže oprávněný byl ve výzvě upozorněn na tyto následky.

[2] Příjemce dávky nebo jiný oprávněný je povinen ohlásit do 8 dnů změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu. Neohlásí-li poživatel starobního důchodu vstup do zaměstnání, nemá nárok na zvýšení důchodu za dobu, po kterou nesplnil ohlašovací povinnost; tím není dotčena jeho povinnost vrátit dávky přijaté neprávem (§ 62 odst. 2).

[3] Výplata dávky podmíněné nepříznivým zdravotním stavem může být zastavena, jestliže občan, jehož zdravotní stav je třeba zjistit, se nepodrobí lékařskému vyšetření přesto, že byl upozorněn na možné zastavení výplaty dávky. Byla-li v takovém případě výplata dávky zastavena a zjistí-li se, že plná (částečná) invalidita pominula již před zastavením výplaty dávky, dávka ode dne zastavení výplaty nenáleží.

§ 62

Přiznání dávky neprávem odepřené, změny dávky a její vrácení

[1] Byl-li nárok na dávku neprávem odepřen, zanikne-li nárok na dávku nebo zjistí-li se dodatečně, že dávka byla přiznána neprávem nebo v nesprávné výši, anebo změnil-li se skutečnosti rozhodné pro výši dávky nebo její výplatu, dávka se přizná, odejme, zvýší, sníží anebo se její výplata zastaví. Odnětí a snížení dávky, popřípadě zastavení výplaty dávky se provede ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které byla již vyplacena. Zvýšení dávky nesprávně vyměřené se provede ode dne, od něhož dávka nebo zvýšení náleží, nejvýše však za tři roky nazpět ode dne podání návrhu nebo ode dne, kdy orgán důchodového zabezpečení zjistil, že dávka byla vyměřena nesprávně; na doplatek se vyplatí celkem nejvýše

12 000 Kčs. Jde-li o přiznání dávky neprávem odepřené, vyplátí se dávka za dobu uvedenou v § 71 odst. 2 v plné výši a za předchozí dva roky se na doplatku vyplátí nejvýše 12 000 Kčs.

(2) Příjemce dávky, který nesplnil některou povinnost uloženou mu tímto zákonem nebo prováděcími předpisy anebo jinak vědomě způsobil, že dávka byla vyplacena neprávem nebo v nesprávné výši, je povinen vrátit dávku nebo její část ode dne, od něhož nenáležela vůbec nebo v poskytnuté výši; to platí zejména, jestliže dávku vylákal, zatajil některou rozhodnou skutečnost nebo jestliže vědomě přijímal dávku vyplácenou neprávem nebo v nesprávné výši. O povinnosti vrátit přeplatek rozhoduje orgán, který je příslušný rozhodovat o přiznání nebo odnětí dávky anebo její části. Částky neprávem přijaté mohou být sráženy též z běžně vyplácené nebo později přiznané dávky anebo ze mzdy (pracovní odměny) oprávněného; přitom platí obdobně předpisy o částkách, které nelze zabavit při výkonu soudních rozhodnutí srážkou ze mzdy.¹⁶⁾

§ 63

Omezení výplaty dávek

(1) Starobní důchod se nevyplácí po dobu, po kterou se oprávněnému poskytuje nemocenské, pokud vláda Československé socialistické republiky nestanoví výjimky. Invalidní (částečný invalidní) důchod a částečný důchod za výsluhu let se nevyplácí po dobu výplaty nemocenského přiznaného na podkladě nemocenského pojištění (zabezpečení v nemoci) z doby před vznikem nároku na důchod. Invalidní (částečný invalidní) důchod podle § 48 se vyplácí nejdříve po skončení služby v ozbrojených silách, za jejíhož vykonávání došlo k poškození zdraví.

(2) Je-li důchodce, který neplní vůči nikomu vyživovací povinnost, umístěn v psychiatrické léčebně po dobu delší tří měsíců, důchod se nevyplácí počínajíc čtvrtou měsíční splátkou důchodu, splatnou po dni umístění v léčebně. Má-li důchodce povinnost poskytovat jen výživné, popřípadě příspěvek na výživu, přiznané soudem, vyplácí se počínajíc čtvrtou měsíční splátkou důchodu, splatnou po dni umístění v léčebně, část důchodu, které je třeba k úhradě tohoto výživného (příspěvku). Důchodci nebo jeho opatrovníku se vyplácí část důchodu, které je třeba na úhradu jiných závazků a osobních potřeb důchodce. Po návratu z psychiatrické léčebny se doplatí důchodci důchod zpětně za poslední dva měsíce.

(3) Je-li svobodný, ovdovělý nebo rozvedený důchodce, který neplní vůči nikomu vyživovací povinnost, umístěn v jiném léčebném ústavu než v psychiatrické léčebně po dobu delší čtyř měsí-

ců, vyplácí se počínajíc pátou měsíční splátkou důchodu, splatnou po dni umístění v léčebném ústavu, polovina důchodu, nejméně však 300 Kčs měsíčně a nejvýše 500 Kčs. Vyšší částka se vyplácí, jen vyžaduje-li to úhrada závazků a osobních potřeb důchodce. Pokud důchod nečiní více než 300 Kčs měsíčně, vyplácí se v plné výši.

(4) Je-li svobodnému, ovdovělému nebo rozvedenému občanu se změněnou pracovní schopností, který požívá jiný než částečný invalidní důchod nebo částečný důchod za výsluhu let a neplní vůči nikomu vyživovací povinnost, poskytováno po dobu přípravy pro pracovní uplatnění bezplatné ubytování a stravování, vyplácí se mu po dobu přípravy pro pracovní uplatnění, počínajíc sedmým měsícem, jen důchod ve výši uvedené v předchozím odstavci.

§ 64

Výplata dávek jiné osobě

(1) Kdyby se výplatou dávky oprávněnému zřejmě nedosáhlo účelu, kterému dávka má sloužit, nebo kdyby tím byly poškozovány zájmy osob, které je důchodce povinen vyživovat, národní výbor jeho bydliště na návrh manžela nebo opatrovníka dětí anebo z vlastního podnětu určí občana, kterému má být dávka vyplácena místo oprávněnému, popřípadě rozhodne, že dávka má být vyplácena tomuto národnímu výboru; příjemce dávky je povinen použít jí toliko ve prospěch oprávněného a osob, které je oprávněný povinen vyživovat. Národní výbor, pokud dávka není vyplácena jemu, dohlíží, zda příjemce dávky tuto povinnost plní. Tím nejsou dotčeny zvláštní předpisy o některých důsledcích zanedbávání péče o děti.¹⁷⁾

(2) Po dobu, po kterou důchodce odpykává trest odnětí svobody delší jednoho měsíce nebo je ve vazbě, důchod se nevyplácí. Byl-li důchodce ve výkonu trestu odnětí svobody nepřevyšujícím tři měsíce, vyplátí se mu důchod zpětně za jeden měsíc; byl-li propuštěn z vazby, aniž byl odsouzen, vyplátí se mu důchod zpětně za celou dobu vazby. Manželce a dětem důchodce se na žádost vyplácí část důchodu, které je třeba k úhradě jeho závazků a osobních potřeb členů jeho rodiny; výchovné se však vyplácí neomezeně. Vyplácela-li se manželce a dětem část důchodu a doplácí-li se důchodci důchod zpětně, vyplátí se mu jen rozdíl. Osa- mělému důchodci lze výjimečně povolit výplatu částí důchodu k úhradě jeho závazků.

§ 65

Souběh nároků na důchody

(1) Jsou-li splněny podmínky pro nárok na starobní důchod, důchod za výsluhu let (částečný

¹⁶⁾ § 276 a násl. občanského soudního řádu.

¹⁷⁾ Zákon č. 117/1966 Sb., ve znění zákona č. 99/1972 Sb.

důchod za výsluhu let) a invalidní (částečný invalidní) důchod, náleží, pokud se nestanoví jinak v § 25 odst. 2, jen jeden důchod, a to vyšší (nejvyšší); při splnění podmínek pro nárok na důchody stejné výše náleží důchod, který si oprávněný zvolil. Ustanovení předchozí věty platí též, jde-li o nároky na více důchodů téhož druhu z důchodového zabezpečení (pojištění).

(2) Jsou-li splněny podmínky pro nárok na některý z důchodů uvedených v předchozím odstavci a na důchod vdovský nebo sirotčí anebo na důchod vdovský a sirotčí, náleží důchod vyšší (nejvyšší) a z ostatních důchodů po jedné polovině. Pokud jde o nejvyšší výměru úhrnu důchodů při souběhu nároků na důchody, platí ustanovení § 66. Sejde-li se nárok na vdovský důchod s nárokem na důchod starobní, invalidní (částečný invalidní) nebo důchod za výsluhu let (částečný důchod za výsluhu let), vyplácí oba důchody orgán, který vyplácí starobní, invalidní (částečný invalidní) důchod nebo důchod za výsluhu let (částečný důchod za výsluhu let).

(3) Je-li poživateli důchodu poskytován současně z ciziny důchod stejného druhu z jakéhokoli sociálního zabezpečení (pojištění, zaopatření), sníží se důchod z československého důchodového zabezpečení (pojištění) o částku, odpovídající zhodnocení doby zaměstnání v cizině, popřípadě o částku, o niž je tento důchod vyšší v důsledku zhodnocení události (například pracovní úraz, válečné poškození), odškodněné dávkou též v cizině. Částka, o kterou se důchod uvedený v předchozí větě snižuje, nesmí převyšovat důchod vyplácený z ciziny.

(4) Je-li poživateli důchodu vyplácen současně z ciziny důchod jiného druhu a jeden z důchodů je důchodem vdovským nebo sirotčím, sníží se důchod z československého důchodového zabezpečení (pojištění) o polovinu nižšího důchodu. To platí též, je-li poživateli důchodu vypláceno z ciziny odškodnění dávkou za ztrátu výdělečné schopnosti způsobenou pracovním úrazem nebo válečným poškozením a tato událost nebyla zhodnocena důchodem z československého důchodového zabezpečení (pojištění) nebo jde-li o souběh dávky uvedené v § 157 s odškodněním poskytovaným dávkou z ciziny za ztrátu výdělečné schopnosti způsobenou pracovním úrazem nebo válečným poškozením a důvod pro odškodnění je u obou dávek též.

(5) Ustanovení odstavců 3 a 4 platí, jen nestanoví-li jinak mezistátní úmluva.

(6) Federální ministerstvo práce a sociálních věcí může v dohodě s ostatními zúčastněnými ústředními orgány stanovit, zejména z důvodů mezistátní vzájemnosti, odchylky od ustanovení odstavců 3 a 4 ve prospěch poživatelů dávek.

§ 66

Nejvyšší výměra úhrnu důchodů při souběhu

(1) Jestliže starobní důchod, invalidní (částečný invalidní) důchod nebo důchod za výsluhu let (částečný důchod za výsluhu let) nedosahuje ke dni vzniku nároku na důchod,

a) jde-li o důchod ze zaměstnání I. pracovní kategorie [§ 18 odst. 1 písm. a), § 28 odst. 2 písm. a), § 124 odst. 1 písm. a), § 127 odst. 1 písm. a)] nebo o důchod za výsluhu let výkonného letce,

částky 2500 Kčs

b) v ostatních případech

částky 2150 Kčs

měsíčně, činí nejvyšší výměra úhrnu takového důchodu a jakéhokoli jiného důchodu z důchodového zabezpečení (pojištění) při jejich souběhu jen uvedené pevné částky.

(2) Nejvyšší výměry úhrnů důchodů uvedené v předchozím odstavci se zvyšují o částku, o niž se zvyšuje nárok na starobní důchod za dobu dalšího zaměstnání po vzniku nároku na tento důchod, ne však více než do částky 3000 Kčs měsíčně. Tato nejvyšší výměra platí též při souběhu starobního nebo invalidního důchodu účastníka odboje s jakýmkoliv jiným důchodem z důchodového zabezpečení (pojištění).

(3) Přesahuje-li úhrn důchodů přípustnou nejvyšší výměru uvedenou v odstavci 1, popřípadě v odstavci 2, sníží se důchod vdovský nebo sirotčí, popřípadě dávka uvedená v § 157 tak, aby úhrn důchodů tuto výměru nepřesáhl.

(4) Jestliže starobní, invalidní (částečný invalidní) důchod nebo důchod za výsluhu let (částečný důchod za výsluhu let) dosahuje ke dni vzniku nároku na důchod aspoň částky uvedené v odstavci 1, a pokud jde o takový důchod účastníka odboje, částky uvedené v odstavci 2, nevyplácí se jiný důchod z důchodového zabezpečení (pojištění) při souběhu s těmito důchody.

§ 67

Přechod nároku při úmrtí oprávněného

(1) Zemřel-li oprávněný po uplatnění nároku na dávku, vstupují do dalšího řízení o dávce a nabývají nároku na částky splatné do dne smrti oprávněného postupně manželka (manžel), děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti ve společné domácnosti. Podmínka společné domácnosti nemusí být splněna u dětí, které mají nárok na sirotčí důchod.

(2) Jde-li o dávky přiznané před smrtí oprávněného, vyplácí se splatné částky, které nebyly vyplaceny do dne smrti, členům jeho rodiny podle pořadí a za podmínek stanovených v předchozím odstavci.

[3] Nároky přecházející na pozůstalé podle předchozích odstavců nejsou součástí dědictví; předmětem dědictví se stávají, není-li těchto pozůstalých.

§ 68

Výplata dávek

[1] Důchody se zaokrouhlují na celé koruny nahoru. Důchody a ostatní dávky se vyplácejí dopředu v měsíčních lhůtách.

[2] Dávky zkrácené pro souběh s jiným příjmem mohou být vypláceny zálohou, pozadu a nedosahují-li průměrně 50 Kčs měsíčně, v delších než měsíčních obdobích; zúčtování záloh se provádí za období nepřesahující 12 měsíců.

§ 69

Výplata dávek při pobytu oprávněného v cizině

Nestanoví-li jinak mezistátní úmluva, dávky se do ciziny nevyplácejí a za dobu, po kterou se oprávněný zdržuje v cizině trvale, nenáleží. Federální ministerstvo práce a sociálních věcí může v dohodě s ostatními zúčastněnými ústředními orgány stanovit podmínky pro výjimečnou výplatu dávek, zdržuje-li se oprávněný ve státě, s nímž není uzavřena úmluva.

§ 70

Dohody o srážkách z dávek**Přechod nároku na ústav sociální péče**

[1] Nároky na dávky nemohou být postoupeny. Dohody o srážkách z dávek mohou být uzavřeny jen pro pohledávky na výživném, popřípadě na příspěvku na výživu, a to až do poloviny dávek. Pro výkon rozhodnutí srážkami z dávek platí předpisy o výkonu soudních rozhodnutí srážkou ze mzdy.

[2] Přijetím důchodce do zaopatření ústavu sociální péče přechází jeho nárok na důchod na tento ústav do výše příspěvku na úhradu nákladů ústavní péče.

§ 71

Promlčení

[1] Právo na dávku se nepromlčuje.

[2] Nárok na jednotlivou splátku dávky se promlčuje v jednom roce ode dne její splat-

nosti. Bylo-li právo na dávku uplatněno po uplynutí doby delší jednoho roku ode dne vzniku nároku na dávku, náleží jednotlivé splátky dávky nejdéle za dobu jednoho roku přede dnem uplatnění nároku na dávku. Byla-li výplata dávky zastavena při pobytu oprávněného v cizině (§ 69), náleží jednotlivé splátky dávky nejdéle za dobu jednoho roku přede dnem, kdy oprávněný ohlásil orgánu důchodového zabezpečení, že se vrátil na území československého státu, pokud jsou jinak podmínky na výplatu těchto splátek dávky splněny.

[3] Nárok na vrácení jednotlivých splátek dávek poskytnutých neprávem nebo v nesprávné výši (§ 62 odst. 2) se promlčuje ve třech letech ode dne, kdy orgán sociálního zabezpečení zjistil, že dávka byla vyplacena neprávem nebo v nesprávné výši, nejpozději v 10 letech od její výplaty. Promlčecí lhůta neběží, jsou-li prováděny srážky z dávky na úhradu dávky vyplacené neprávem.

Č Á S T D R U H Á**ZABEZPEČENÍ DŮCHODCŮ NĚKTERÝMI DALŠÍMI DÁVKAMI**

§ 72

[1] Při poskytování léčebně preventivní péče podle zvláštních předpisů¹⁸⁾ se lázeňská péče poskytuje důchodci, jeho manželce a dětem starším 15 let, jakož i dalším občanům převážně odkázaným výživou na důchodce, o nichž to stanoví prováděcí předpisy, na účet sociálního zabezpečení.

[2] Důchodci, jeho manželce a dětem a dalším občanům uvedeným v předchozím odstavci se poskytuje podpora při narození dítěte a pohřebné za podmínek a v rozsahu jako pracujícím v pracovním poměru podle předpisů o nemocenském pojistění; může jim být poskytnut též příspěvek na dětskou rekreaci.

[3] Ustanovení předchozích odstavců se však nevztahují

a) na důchodce, kteří jsou zabezpečeni v nemoci a v mateřství podle předpisů platných pro příslušníky ozbrojených sil;¹⁹⁾ z tohoto zabezpečení může být poskytnut též příspěvek na dětskou rekreaci,

b) na důchodce, kteří jsou zaměstnaní a jsou zabezpečeni v nemoci a v mateřství jako pracující;²⁰⁾

¹⁸⁾ Zákon č. 20/1966 Sb.

¹⁹⁾ Zákon č. 32/1957 Sb.,

zákon č. 88/1968 Sb., ve znění pozdějších předpisů,

²⁰⁾ Zákon č. 54/1956 Sb., ve znění pozdějších předpisů,

zákon č. 32/1957 Sb.,

zákon č. 103/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů a tohoto zákona (§ 173),

zákon č. 88/1968 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

- c) na manželku a děti důchodce uvedeného pod písmeny a) a b), jakož i na další občany převážně odkázané výživou na něj, nebo jsou-li sami zabezpečeni v nemoci nebo mateřství podle zvláštních předpisů,²⁰⁾
- d) na osoby, které se trvale zdržují mimo území Československé socialistické republiky.

[⁴⁾ Ustanovení § 64 odst. 1, § 67 odst. 3 a § 69 platí obdobně.

ČÁST TŘETÍ

ZABEZPEČENÍ ČLENŮ RODIN OBČANŮ KONAJÍCÍCH SLUŽBU V OZBROJENÝCH SILÁCH

DÍL PRVNÍ

ZABEZPEČENÍ PŘI VÝKONU ZÁKLADNÍ (NÁHRADNÍ) SLUŽBY

§ 73

[¹⁾ Členům rodin občanů konajících základní (náhradní) službu v ozbrojených silách Československé socialistické republiky a některým jiným občanům, kteří jsou odkázáni výživou na vojáka, se poskytuje zaopatřovací příspěvek, pokud mají trvalý pobyt na území Československé socialistické republiky.

[²⁾ Na zaopatřovací příspěvek mají za podmínek dále uvedených nárok:

- a) nezaopatřené děti (i osvojení) vojáka a děti, které voják převzal do péče nahrazující péči rodičů; dítěti, které je svěřeno do pěstounské péče, nenáleží však zaopatřovací příspěvek z důvodu rodinného vztahu k rodičům,
- b) manželka vojáka, která pečuje o nezaopatřené dítě ve věku do tří let nebo není z vážného důvodu výdělečně činná, anebo je plně invalidní,
- c) družka vojáka, která s ním žila ve společné domácnosti v době jeho nástupu základní (náhradní) služby aspoň tři měsíce a nadále v ní setrvává a pečuje o nezaopatřené dítě ve věku do tří let, jehož otcem (osvojitelem) je voják, nebo která není z vážného důvodu výdělečně činná nebo je plně invalidní,
- d) rozvedená manželka vojáka a matka dítěte vojáka, která není za něho provdána, přiznal-li jí soud příspěvek na výživu vůči vojáku,
- e) zletilá příbuzná vojáka nebo manželky vojáka, která s ním žije ve společné domácnosti, vede mu tuto domácnost a pečuje v ní o jeho dítě ve věku do tří let,
- f) manžel ženy, která nastoupila základní (náhradní) službu, je-li plně invalidním a odkázán výživou na manželku.

[³⁾ Nezaopatřenými dětmi se rozumějí děti ve věku až do skončení povinné školní docházky;

poté za obdobných podmínek, jaké jsou stanoveny v § 40 odst. 3 až 6. Ustanovení § 11 odst. 2 a § 16 odst. 4 platí obdobně.

[⁴⁾ Vojáku (vojákyň) může být poskytován příspěvek na úhradu za užívání bytu; podmínky a výši příspěvku stanoví prováděcí předpisy.

§ 74

[¹⁾ Zaopatřovací příspěvek činí měsíčně

a) 200 Kčs, jde-li o dítě,

b) 550 Kčs, jde-li o ostatní oprávněné uvedené v § 73 odst. 2 písm. b) až f); byl-li však v těchto případech přiznan soudem příspěvek na výživu vůči vojákově, náleží zaopatřovací příspěvek ve výši příspěvku na výživu, nejvýše však v částce 550 Kčs.

[²⁾ Jde-li o nezaopatřené dítě, které je podle posudku orgánů sociálního zabezpečení invalidní a vyžaduje stálé péče, poskytuje se k zaopatřovacímu příspěvku na ně příplatek ve výši 300 Kčs měsíčně; podmínkou přitom je, že dítě není umístěno v ústavu pro takové děti a že se na ně neposkytují příspěvky na děti nebo výchovné, ani sirotčí nebo invalidní důchod.

[³⁾ Zaopatřovací příspěvek oprávněného uvedeného v § 73 odst. 2 písm. b) až f) nesmí přesahovat 65 % průměru hrubých výdělků vojáka za posledních 12 kalendářních měsíců přede dnem nástupu základní (náhradní) služby. Úhrn zaopatřovacích příspěvků více takových oprávněných nesmí přesahovat 80 % tohoto průměru. Byl-li by úhrn vyšší, snižují se zaopatřovací příspěvky poměrně.

[⁴⁾ Zaopatřovací příspěvek manželky (družky), která nepečuje o dítě [§ 73 odst. 2 písm. b) až f)], se krátí o polovinu částky, o kterou úhrn zaopatřovacího příspěvku a průměru hrubých příjmů z výdělečné činnosti, dosažených za období nepřesahující šest kalendářních měsíců, převyšuje 1500 Kčs měsíčně.

§ 75

[¹⁾ Nárok na zaopatřovací příspěvek náleží od prvního dne základní (náhradní) služby; splní-li se předpoklady pro nárok na zaopatřovací příspěvek (například uzavření sňatku, narození dítěte) teprve po nástupu této služby, vzniká nárok ode dne, kdy se tak stalo. Má-li však voják nárok na náhradu mzdy za dobu po nástupu této služby, náleží zaopatřovací příspěvek až ode dne následujícího po posledním dni, za který ještě náležela tato náhrada mzdy.

[²⁾ Splňuje-li oprávněný podmínky pro poskytování zaopatřovacího příspěvku z různých důvodů, náleží jen jeden zaopatřovací příspěvek, a to vyšší.

[3] Nárok na zaopatřovací příspěvek zaniká dnem, kterým pominula některá z podmínek pro trvání nároku. Skončí-li však základní (náhradní) služba nebo pomine-li některá z podmínek trvání nároku až po 25. dni v měsíci, zaniká nárok na zaopatřovací příspěvek až posledním dnem téhož kalendářního měsíce.

[4] Zaopatřovací příspěvek dítěte se vyplácí tomu, kdo má dítě v přímém zaopatření; zaopatřovací příspěvek dítěte, které je v plném přímém zaopatření ústavu (zařízení) pro péči o děti nebo o mládež z jiných důvodů než z důvodu léčení, se vyplácí tomuto ústavu.

[5] Pokud se v tomto dílu nestanoví jinak, platí o poskytování zaopatřovacího příspěvku a o právu požadovat vrácení neprávem poskytnutého zaopatřovacího příspěvku obdobně společná ustanovení o dávkách důchodového zabezpečení (§ 61, 62, § 63 odst. 2 a 3, § 64, § 67 až 69, § 70 odst. 1 a § 71).

§ 76

Vláda Československé socialistické republiky může stanovit zvláštní úpravu zaopatřovacího příspěvku pro dobu branné pohotovosti státu.

D Í L D R U H Ý

ZABEZPEČENÍ PŘI VOJENSKÉM CVIČENÍ A DALŠÍCH DRUZÍCH SLUŽBY V OZBROJENÝCH SILÁCH

§ 77

[1] Zabezpečení pracovníků v pracovním poměru a občanů, posuzovaných jako pracovníci v pracovním poměru, při vojenském cvičení a dalších druzích služby v ozbrojených silách, s výjimkou základní (náhradní) služby, je upraveno zákoníkem práce a předpisy vydanými podle něho.²¹⁾

[2] Zabezpečení pracujících uvedených v § 3 písm. f) při vojenském cvičení a dalších druzích služby v ozbrojených silách, s výjimkou základní (náhradní) služby, upravují prováděcí předpisy [§ 172 odst. 1 písm. c)].

§ 78

[1] Členům jednotného zemědělského družstva náleží od tohoto družstva při vojenském cvičení a dalších druzích služby v ozbrojených silách, s výjimkou základní (náhradní) služby, náhrada ušlé pracovní odměny, jestliže byli bezprostředně před nástupem vojenského cvičení (jiné služby) účastni zabezpečení v nemoci podle předpisů o zabezpečení družstevních rolníků v nemoci nejméně tři měsíce; do této doby se započítávají též doby,

v nichž byl člen jednotného zemědělského družstva bezprostředně před vstupem do družstva důchodově zabezpečen. Splnění této podmínky se nevyžaduje, jestliže nemohla být splněna z důvodu obecného zájmu nebo z jiného vážného důvodu.

[2] Náhrada ušlé pracovní odměny člena jednotného zemědělského družstva činí za každý kalendářní měsíc vojenského cvičení (jiné služby):

- a) 50 % průměrné pracovní odměny, není-li tu žádný z občanů uvedených v odstavci 5,
- b) 65 % průměrné pracovní odměny, je-li tu jeden z uvedených občanů,
- c) 90 % průměrné pracovní odměny, jsou-li tu dva z uvedených občanů,
- d) 95 % průměrné pracovní odměny, jsou-li tu tři nebo více uvedených občanů.

[3] Za část kalendářního měsíce, po kterou člen jednotného zemědělského družstva vykonával vojenské cvičení (jinou službu), náleží poměrný díl náhrady.

[4] Průměrnou pracovní odměnou člena jednotného zemědělského družstva se rozumí dvánáctina příjmu z pracovní činnosti za posledních 12 kalendářních měsíců před nástupem vojenského cvičení (jiné služby); do této doby se nezapočítávají doby uznané pracovní neschopnosti pro nemoc nebo úraz a doba dočasného pracovního poměru v jiné organizaci uzavřeného se souhlasem družstva.

[5] Při stanovení náhrady ušlé pracovní odměny se přihlíží k těmto občanům:

- a) k nezletilým dětem (i osvojeným nebo převzatým do péče nahrazující péči rodičů a k vnukům), jestliže žijí s vojákem ve společné domácnosti; nežijí-li ve společné domácnosti, přihlíží se k nim, jen poskytuje-li jim voják podporu (výživné)²¹⁾ aspoň 100 Kčs měsíčně;
- b) k zletilým dětem (i osvojeným nebo převzatým do péče nahrazující péči rodičů) a k jiným občanům, jestliže nemají vlastní příjem přesahující 620 Kčs měsíčně, žijí s vojákem ve společné domácnosti a mají v ní plné zaopatření, nebo sice nežijí ve společné domácnosti, ale voják jim poskytuje podporu (výživné) aspoň 100 Kčs měsíčně;
- c) k dítěti [písmeno b)], které uzavřelo manželství, nepřipadá-li z úhrnu příjmů těchto manželů na žádného z nich (popřípadě jejich dětí) více než 620 Kčs měsíčně;
- d) k manželce (družce), popřípadě k manželu (druhu), žije-li s vojákem (vojákyň) ve společné domácnosti;

²¹⁾ § 125 zákoníku práce (úplné znění č. 55/1975 Sb.) a § 26 nařízení vlády ČSSR č. 54/1975 Sb.

e) k manželce (manželu), která nežije s vojákem (vojákyň) ve společné domácnosti, a k rozvedené manželce, jestliže nemají vlastní příjem přesahující 620 Kčs měsíčně a voják jim poskytuje na výživném aspoň 100 Kčs měsíčně.

[⁶] Prováděcí předpisy stanoví, které příjmy se započítávají do průměrné pracovní odměny podle odstavce 4; tyto předpisy také stanoví, které příjmy se nezapočítávají do vlastního příjmu dítěte a jiných občanů uvedených v odstavci 5 písm. b), c), e), popřípadě ke kterým příjmům se při zjišťování vlastního příjmu nepřihlíží.

§ 79

Jestliže voják nemá nárok na zabezpečení při vojenském cvičení a dalších druzích služby v ozbrojených silách, náleží občanům uvedeným v § 73 odst. 2 zaopatřovací příspěvek podle prvního dílu této části zákona; ustanovení § 75 odst. 3 věty druhé tu neplatí.

ČÁST ČTVRTÁ

SOCIÁLNÍ PÉČE

DÍL PRVNÍ

ROZSAH SOCIÁLNÍ PÉČE

§ 80

[¹] Sociální péči podle této části zákona zajišťuje stát pomoc občanům, kteří se ocitli v nepříznivých životních poměrech a nemohou je překonat bez pomoci společnosti, a občanům, jejichž životní potřeby nejsou jinak zajištěny, zejména dávkami nemocenského pojištění (zabezpečení v nemoci) a důchodového zabezpečení nebo jinými dávkami a službami, poskytovanými podle zvláštních předpisů. Sociální péče se poskytuje též občanům, kteří ji potřebují vzhledem ke své zvláštní životní situaci.

[²] V oblasti sociální péče rozvíjí stát též poradenskou a výchovnou činnost, výchovu k odpovědnému rodičovství a k upevňování rodinných vztahů, zejména aby se děti podílely na zabezpečení slušné životní úrovně svých rodičů a pečovaly o ně, jestliže takovou péči potřebují, aby si občané pomáhali, zejména aby pomáhali spoluobčanům starým a těžce postiženým na zdraví.

[³] Při plnění úkolů sociální péče národní výbory spolupracují s jinými státními orgány a socialistickými organizacemi.

[⁴] V rámci sociální péče se poskytují zejména

a) služby:

1. výchovná a poradenská péče v oblasti rodinné a sociální,

2. sociálněprávní ochrana,

3. péče o občany se změněnou pracovní schopností,

4. pečovatelská služba,

5. stravování důchodců,

6. péče v účelových zařízeních,

7. výhody pro některé skupiny tělesně postižených občanů,

8. kulturní a rekreační péče o důchodce,

9. ústavní sociální péče včetně zařízení pro denní a týdenní pobyt,

10. bezúročné půjčky;

b) dávky:

1. věcná pomoc,

2. peněžité příspěvky jednorázové nebo pravidelně se opakující.

DÍL DRUHÝ

PÉČE O RODINU A DÍTĚ

§ 81

[¹] Všestrannou společenskou pomoc rodinám, matkám a dětem upravují zvláštní předpisy.

[²] Národní výbory poskytují zvláštní pomoc rodičům s nezaopatřenými dětmi, zejména osamělým matkám (otcům) pečujícím o nezaopatřené dítě, a ženám v době těhotenství, jestliže se rodina nebo těhotná žena ocitly v nepříznivých životních poměrech, které nemohou překonat vlastním přičiněním.

[³] K zajištění životních potřeb těchto občanů poskytují národní výbory věcnou pomoc, peněžité příspěvky, pečovatelskou službu a ubytování v domovech pro matky s dětmi v rozsahu a za podmínek stanovených prováděcími předpisy.

§ 82

Národní výbory ve spolupráci se socialistickými organizacemi a školami připravují mladé občany na manželství poradenskou a výchovnou činností, vedou je k odpovědnému rodičovství a napomáhají k vytváření příznivých vztahů v rodinách ohrožených rozvratem; k plnění těchto úkolů zřizují také manželské a předmanželské poradny. Národní výbory zjišťují též případy ohroženého nebo narušeného vývoje dětí; působí k odstranění jeho příčin a důsledků a zabezpečují sociálněprávní ochranu dětí.

DÍL TŘETÍ

PÉČE O OBČANY SE ZMĚNĚNOU PRACOVNÍ SCHOPNOSTÍ

§ 83

Občané se změněnou pracovní schopností

Občanem se změněnou pracovní schopností je, kdo má pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav podstatně omezenou možnost pracovního uplatnění, popřípadě přípravy pro pracovní uplatnění; občany se změněnou pracovní schopností jsou též poživatelé důchodů podmíněných nepříznivým zdravotním stavem, pokud jim jejich zachovaná pracovní schopnost dovoluje pracovní uplatnění.

§ 84

Pracovní rehabilitace

(1) Občanům se změněnou pracovní schopností se poskytuje bezplatně pracovní rehabilitace jako souvislá péče směřující k tomu, aby mohli vykonávat dosavadní, popřípadě jiné vhodné zaměstnání; zahrnuje poradenskou službu při volbě povolání nebo jiného pracovního uplatnění, přípravu pro pracovní uplatnění a umísťování do zaměstnání [§ 9 odst. 2 písm. a)].

(2) Národní výbory vypracují plán úkolů potřebných k provádění pracovní rehabilitace.

(3) Poradenskou službu poskytují a umísťování občanů se změněnou pracovní schopností do zaměstnání provádějí národní výbory. Přípravu pro pracovní uplatnění (§ 85) zajišťují organizace; tuto přípravu mohou též zajišťovat národní výbory.

§ 85

Pracovní uplatnění

(1) Občanům se změněnou pracovní schopností se umožňuje pracovní uplatnění na místech vhodných pro ně se zřetelem na jejich zdravotní stav, schopnosti a kvalifikaci. Organizace provádějí za součinnosti orgánů státní zdravotní správy a Revolučního odborového hnutí, popřípadě družstevních orgánů, a podle pokynů národních výborů výběr pracovních míst vhodných pro tyto občany a předkládají seznamy těchto míst s popisem pracovního postupu a pracovních podmínek národnímu výboru ke schválení.

(2) Národní výbory stanoví plán zaměstnanosti občanů se změněnou pracovní schopností. Organizace provádějí technická a organizační opatření, která umožní co nejširší pracovní uplatnění občanů se změněnou pracovní schopností.

(3) Plán zaměstnanosti občanů se změněnou pracovní schopností a technická a organizační opatření organizace tvoří součást jejích hospodářských plánů. K plnění plánu zaměstnanosti občanů se změněnou pracovní schopností se hledí při hodnocení, jak organizace plní úkoly vyplývající ze státního plánu rozvoje národního hospodářství. Při závažném neplnění plánu zaměstnanosti občanů se změněnou pracovní schopností příslušný národní výbor může organizaci odejmout nebo omezit oprávnění k náboru pracovních sil z ostatních zdrojů.

§ 86

Zajištění pracovního poměru

(1) Organizace nesmí odmítnout sjednání pracovního poměru s občanem se změněnou pracovní schopností s poukazem na jeho zdravotní stav, jestliže národní výbor doporučil jeho přijetí na místo, které je v seznamu pracovních míst vhodných pro tyto občany. Doporučení národního výboru je pro organizaci závazné. Obdobně nesmí škola odmítnout přijetí občana se změněnou pracovní schopností ke studiu s poukazem na jeho zdravotní stav, jestliže národní výbor uznal takovou přípravu pro pracovní uplatnění občana se změněnou pracovní schopností za vhodnou.

(2) Ochranu při rozvázání pracovního poměru výpovědí s občanem se změněnou pracovní schopností upravují zvláštní předpisy.²²⁾

§ 87

Péče o mladistvé

Občanům se změněnou pracovní schopností mladším 18 let se po ukončení povinné školní docházky umožňuje příprava pro vhodné povolání v učebním poměru nebo studiem, pokud možno spolu se zdravou mládeží; nemají-li mladiství předpoklady pro takovou přípravu pro povolání, umožní se po zaškolení jejich umístění do vhodného zaměstnání. Národní výbory vyhradí každoročně v plánech rozmístění dorostu počet učebních míst, míst ve školách a počet pracovních míst potřebný pro mladistvé občany se změněnou pracovní schopností.

§ 88

Občané se změněnou pracovní schopností s těžším zdravotním postižením

Občany se změněnou pracovní schopností s těžším zdravotním postižením jsou občané, kteří mají mimořádně omezenou možnost pracovního uplatnění (včetně přípravy k němu) a mohou se

²²⁾ § 50 zákoníku práce.

uplatnit jen ve zcela úzkém okruhu zaměstnání, popřípadě v zaměstnání za zcela mimořádně upravených pracovních podmínek. Těmi jsou vždy občané, kteří byli uznáni plně invalidními podle ustanovení § 25 odst. 3 písm. d). Těmto občanům se umožňuje příprava pro pracovní uplatnění pro ně vhodná a umísťují se zejména do chráněných dílen (na chráněná pracoviště) a do jiných zařízení určených pro tyto občany, například do výrobních družstev invalidů nebo do hospodářských zařízení svazů invalidů.

§ 89

Hmotné zabezpečení

Občanům se změněnou pracovní schopností se poskytuje příspěvek před umístěním do zaměstnání, příspěvek po dobu přípravy pro pracovní uplatnění a náhrada nutných výloh spojených s touto přípravou.

§ 90

Povinnosti organizací

(1) Organizace zabezpečují občanům se změněnou pracovní schopností vhodné pracovní uplatnění a jsou zejména povinny:

- a) vytvářet vhodné pracovní příležitosti pro občany se změněnou pracovní schopností;
- b) provádět výběr pracovních míst (§ 85 odst. 1) a informovat národní výbor o změnách či zavádění nových výrobních programů nebo technologie výroby;
- c) plnit úkoly vyplývající pro ně z plánu úkolů potřebných k provádění pracovní rehabilitace (§ 84 odst. 2);
- d) přednostně obsazovat místa uvedená v seznamu pracovních míst vhodných pro občany se změněnou pracovní schopností těmito občany, především pracovníky, jejichž pracovní schopnost se změnila v době zaměstnání v organizaci, a svými bývalými pracovníky, u nichž nastala změna pracovní schopnosti;
- e) přednostně přijímat mladistvé občany se změněnou pracovní schopností na místa pro ně vyhrazená v plánu rozmístění dorostu;
- f) provádět přípravu pro pracovní uplatnění občanů se změněnou pracovní schopností a věnovat zvláštní péči zvyšování jejich kvalifikace;
- g) upravovat občanům se změněnou pracovní schopností pracoviště, pomůcky, pracovní dobu a ostatní pracovní podmínky, vyžaduje-li to jejich zdravotní stav; pro občany se změněnou pracovní schopností, kteří nejsou schopni pracovat ani za takto upravených pracovních pod-

mínek, především pro občany se změněnou pracovní schopností s těžším zdravotním postižením (§ 88), zřizovat nebo vyhrazovat chráněné dílny (pracoviště);

- h) vést evidenci občanů se změněnou pracovní schopností pracujících v organizaci a vyznačovat v této evidenci skutečnosti důležité pro provádění péče o tyto občany.

(2) Jednotná zemědělská družstva jsou též povinna oznámit předběžně příslušnému národnímu výboru zánik členství člena jednotného zemědělského družstva se změněnou pracovní schopností.

§ 91

Sledování vlivu práce na zdravotní stav

Národní výbory sledují v součinnosti se zařízeními státní zdravotní správy a s orgány Revolučního odborového hnutí a jiných společenských organizací vliv přípravy pro pracovní uplatnění, výkonu zaměstnání a pracovního prostředí na zdravotní stav občanů se změněnou pracovní schopností a potřebu další pomoci.

§ 92

Rozsah platnosti pro členy družstev

Ustanovení tohoto dílu platí též pro členy výrobních družstev a členy jednotných zemědělských družstev; pokud by z ustanovení tohoto dílu vyplynula povinnost k přijetí občana se změněnou pracovní schopností za člena družstva nebo omezení možnosti zrušit členství, provádějí se tato ustanovení v souladu se stanovami družstva.

DÍL ČTVRTÝ

PÉČE O OBČANY TĚŽCE POSTIŽENÉ NA ZDRAVÍ

§ 93

(1) Občanům s těžkým tělesným nebo smyslovým postižením, zejména nevidomým a občanům s těžkým postižením pohybového nebo nosného ústrojí, národní výbory poskytují služby, peněžité příspěvky nebo věcnou pomoc k překonání obtíží, jež jim způsobuje uvedené postižení. Umožňuje se jim zejména účast na společném stravování a na rekreaci, poskytuje se jim pečovatelská služba a pomůcky potřebné k odstranění, zmírnění nebo překonání následků jejich postižení; místo těchto pomůcek může být poskytnut peněžité příspěvek na jejich opatření.

(2) Občanům s těžkým tělesným nebo smyslovým postižením, které podstatně omezuje jejich pohybovou schopnost, se poskytují podle druhu a stupně postižení mimořádné výhody (například v dopravě nebo při potřebě průvodce).

[²] Občanům, kteří pro velmi těžké tělesné nebo smyslové postižení anebo pro mentální postižení potřebují ústavní péči, se poskytuje ubytování, zaopatření, zdravotní a kulturní péče, jakož i příležitost k přiměřenému pracovnímu uplatnění a jiné služby v ústavech sociální péče pro dospělé občany tělesně (smyslově) postižené, popřípadě v ústavech sociální péče pro dospělé občany mentálně postižené.

§ 94

[1] Dětem a mladistvým s těžkým tělesným postižením, které znemožňuje nebo podstatně ztěžuje normální způsob výchovy, vzdělání a pracovního výcviku, se poskytuje ubytování, zaopatření, školní vzdělání, výchova, zdravotní a kulturní péče a příprava pro pracovní uplatnění v ústavech sociální péče pro tělesně postiženou mládež.

[2] Dětem a mladistvým, kteří nejsou schopni vzdělávání pro mentální postižení, se poskytuje ubytování, zaopatření, zdravotní a výchovná péče a zázrak pro výkon přiměřené práce v ústavech sociální péče pro mentálně postiženou mládež.

[3] Dětem a mladistvým, kteří nejsou schopni vzdělávání pro mentální postižení a žijí v rodinách, se poskytuje stravování, zdravotní a výchovná péče a zázrak pro výkon přiměřené práce v zařízeních pro denní, popřípadě týdenní pobyt.

DÍL PÁTÝ

PÉČE O STARÉ OBČANY

§ 95

[1] Starým občanům poskytují národní výbory služby a dávky sociální péče, kterými se usnadňuje život ve stáří a umožňuje uspokojování zvláštních potřeb odůvodněných stárnutím. Udržování domácnosti a osobní péče se jim usnadňuje poskytováním pečovatelské služby a účastí na společném stravování. Vytvářením vhodných podmínek se jim umožňuje aktivní účast na společenském a kulturním životě, na pracovní i veřejné činnosti podle jejich zájmů a zdravotního stavu a účast na rekreaci.

[2] Starým občanům, zejména občanům, kteří pro trvalé změny zdravotního stavu potřebují soustavnou péči, se poskytuje ubytování, zaopatření, zdravotní a kulturní péče a jiné služby v ústavech sociální péče pro staré občany (domovech důchodců), pokud zdravotní stav nevyžaduje léčení a ošetřování v lůžkovém zdravotnickém zařízení. Starým občanům může být poskytována potřebná péče též v zařízeních pro denní pobyt, popřípadě v jiných zařízeních sociální péče.

[3] Organizace umožňují důchodcům — bývalým svým pracovníkům (členům výrobních družstev a členům jednotných zemědělských družstev), kteří odešli do důchodu, účast na kulturních, společenských, rekreačních a jiných akcích organizace, jakož i na závodním stravování, pokud je organizace poskytuje svým pracovníkům (členům).

DÍL ŠESTÝ

PÉČE O OBČANY, KTERÍ POTŘEBUJÍ ZVLÁŠTNÍ POMOC, A O OBČANY SPOLEČENSKY NEPŘÍZPUSOBENÉ

§ 96

Péče o občany, kteří potřebují zvláštní pomoc

Občanům, kteří se přechodně ocitli v mimořádně obtížných poměrech nebo v nich žijí, se poskytuje výchovná a poradenská péče, další služby, věcná pomoc a peněžité příspěvky, aby mohli tyto poměry překonat, pokud tak nemohou učinit vlastním přičiněním, ani za pomoci své rodiny.

§ 97

Péče o občany společensky nepřizpůsobené

[1] Národní výbory ve spolupráci s ostatními státními orgány, společenskými a hospodářskými organizacemi poskytují péči občanům společensky nepřizpůsobeným (například občanům po skončení protialkoholního léčení, po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody), již se sleduje řešení sociálních důsledků jejich společenské nepřizpůsobenosti. Cílem této péče je vytvářet aktivní vztah těchto občanů k práci a společnosti a napomáhat k tomu, aby vedli řádný způsob života.

[2] Společensky nepřizpůsobeným občanům se poskytuje zejména pomoc při pracovním umístění, výchovná a poradenská péče, pomoc při ubytování, další služby, věcná pomoc a peněžité příspěvky.

[3] Organizace nesmí odmítnout sjednání pracovního (učebního) poměru s občanem společensky nepřizpůsobeným, jestliže národní výbor jej doporučil na místo, které je vhodné pro takového občana. Organizace jsou povinny věnovat společensky nepřizpůsobeným občanům u nich zaměstnaným zvýšenou pozornost a pomáhat při jejich zařazení do řádného občanského života.

DÍL SEDMÝ

SPOLEČNÁ USTANOVENÍ O DÁVKÁCH A SLUŽBÁCH SOCIÁLNÍ PÉČE

§ 98

[1] Dávky a služby sociální péče se poskytují jen občanům, kteří mají trvalý pobyt na území

Československé socialistické republiky; nenáleží za dobu, po kterou se oprávněně zdržuje v cizině, i když jen přechodně.

[2] Sociálně potřebným občanům se poskytují služby a dávky sociální péče zcela nebo zčásti ze státních prostředků. Za sociálně potřebného občana se považuje občan, jehož výživa není zabezpečena ani vlastními příjmy ani výživným, popřípadě příspěvkem na výživu od jiných osob (§ 102 odst. 2).

[3] Dávky sociální péče nemohou být postoupeny a nemohou být předmětem dohody o srážkách ani nepodléhají výkonu rozhodnutí.

[4] O poskytování dávek a služeb sociální péče a o právu požadovat vrácení neprávem poskytnutých dávek nebo o právu požadovat náhradu výdajů, vynaložených na službu sociální péče poskytnutou neprávem, bezplatně nebo jen za nižší úhradu, platí obdobně společná ustanovení o dávkách důchodového zabezpečení (§ 61, § 62 odst. 1 věta první a druhá a odstavec 2, § 64 odst. 1, § 68, § 71); o povinnosti k náhradě rozhoduje národní výbor, který rozhodl o poskytnutí dávek nebo služby.

§ 99

Součinnost jednotných zemědělských družstev

Jednotná zemědělská družstva vytvářejí podmínky, aby v souladu s rostoucí ekonomickou úrovní hospodaření rozšiřovala péči o své staré a invalidní členy; ze svých prostředků doplňují též dávky sociálního zabezpečení. Národní výbory doporučují jednotným zemědělským družstvům, které služby a dávky sociální péče a v jakém rozsahu mají zajišťovat.

Č Á S T P Á T Ā

ÚHRADA NÁKLADŮ

§ 100

Náklady na dávky a služby sociálního zabezpečení hradí stát.

§ 101

Jednotná zemědělská družstva přispívají na částečnou úhradu nákladů sociálního zabezpečení (včetně zabezpečení v nemoci a zabezpečení matky a dítěte). Příspěvek činí 12,5 % úhrnu pracovních odměn včetně hodnoty naturálních požitků, která se započítává podle prováděcích předpisů do průměrného měsíčního výdělku.

§ 102

Příspěvky občanů na úhradu nákladů sociální péče

[1] Národní výbor může uložit příjemci služby sociální péče plnou nebo částečnou úhradu

nákladů na poskytovanou službu, pokud není stanoveno, že jde o službu bezplatnou.

[2] Nemůže-li příjemce služby sociální péče hradit náklady na tuto službu, může národní výbor požadovat úhradu postupně od manžela (manželky), dětí nebo rodičů příjemce služby; nedojde-li k dohodě, rozhodne o povinnosti těchto osob hradit uvedené náklady a o výši úhrady soud na návrh národního výboru. Národní výbor může od vymáhání úhrady upustit.

[3] Ustanovení předchozího odstavce platí obdobně o požadování úhrady peněžitého příspěvku nebo úhrady věcné pomoci poskytnutých občanu, jemuž osoby uvedené v předchozím odstavci neposkytly pomoc, ačkoliv byly k tomu povinny.

[4] Občané, od nichž je národní výbor oprávněn požadovat příspěvek na úhradu nákladů vynaložených na dávky nebo služby sociální péče, jsou povinni osvědčit výši svých příjmů a hlásit změny v jejich výši, jakož i změny v rodinných a majetkových poměrech, které jsou rozhodné pro výši úhrady.

[5] O výši úhrady podle předchozích odstavců se rozhoduje se zřetelem na příjmy a rodinné a majetkové poměry občana, od něhož se úhrada požaduje; při změně těchto poměrů se může výše úhrady upravit znovu ode dne jejich změny. Jde-li o opětující se plnění, lze uložit též povinnost uhrazovat částky, které se stanou splatnými teprve v budoucnu. Částky dlužné za poskytnuté dávky nebo služby sociální péče se neúrokuje.

[6] Poskytuje-li službu sociální péče jednotné zemědělské družstvo, může požadovat plnou nebo částečnou úhradu nákladů na tuto službu od jejího příjemce nebo od manžela (manželky), dětí a rodičů, a to podle příjmů a rodinných a majetkových poměrů těchto občanů. Nedojde-li k dohodě, rozhodne o povinnosti těchto osob hradit uvedené náklady a o výši úhrady soud na návrh jednotného zemědělského družstva. Neuhrazený zbytek nákladů uhrazuje jednotné zemědělské družstvo.

Č Á S T Š E S T Ā

ORGANIZACE A ŘÍZENÍ

D Í L P R V N Í

ORGÁNY SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ A JEJICH PŮSOBNOST

§ 103

Orgány sociálního zabezpečení jsou federální ministerstvo práce a sociálních věcí, ministerstva práce a sociálních věcí republik, orgány důchodového zabezpečení republik, národní výbory a jed-

notná zemědělská družstva (sociální komise), a pokud jde o vojáky z povolání, příslušníky Sboru národní bezpečnosti a příslušníky sborů nápravné výchovy, orgány uvedené v části sedmé.

§ 104

Federální ministerstvo práce a sociálních věcí vykonává ve věcech sociálního zabezpečení působnost v rozsahu stanoveném tímto zákonem a zvláštními předpisy.²³⁾

§ 105

(1) Ministerstva práce a sociálních věcí republik, a pokud jde o vojáky z povolání, příslušníky Sboru národní bezpečnosti a příslušníky sborů nápravné výchovy, orgány uvedené v části sedmé, postupují při plnění úkolů v oblasti sociálního zabezpečení, vyplývajících z jednotného uplatňování sociální politiky, v součinnosti s federálním ministerstvem práce a sociálních věcí.

(2) O dávkách důchodového zabezpečení rozhodují orgány důchodového zabezpečení republik, popřípadě národní výbory, a pokud jde o vojáky z povolání, příslušníky Sboru národní bezpečnosti a příslušníky sborů nápravné výchovy, orgány uvedené v části sedmé (§ 130 odst. 3, § 135); přiznal-li některý z uvedených orgánů dávku důchodového zabezpečení, která vylučuje poskytování jiné dávky důchodového zabezpečení jím vyplácené, avšak přiznané jiným orgánem, rozhodne současně o odnětí této dávky.

Úkoly národních výborů

§ 106

Národní výbory zajišťují ve svých obvodech úkoly na úseku sociálního zabezpečení v souladu se státním plánem rozvoje národního hospodářství a se zřetelem na jeho potřeby, napomáhají jednotným zemědělským družstvům v plnění úkolů vyplývajících ze sociálního zabezpečení a odpovídají za to, že prostředky určené na sociální zabezpečení budou vynakládány účelně a hospodárně.

§ 107

Zdravotní stav a pracovní schopnost občanů ve věcech sociálního zabezpečení posuzují správní komise národních výborů.

§ 108

Sociální komise jednotných zemědělských družstev

Sociální komise jednotných zemědělských družstev jako orgán sociálního zabezpečení²⁴⁾

spolupůsobí v řízení o dávkách důchodového zabezpečení, ve věcech zabezpečení důchodců některými dalšími dávkami a v řízení o službách a dávkách sociální péče. Další působnost vykonávají podle předpisů o zabezpečení v nemoci a zabezpečení matky a dítěte družstevních rolníků; tyto předpisy upravují též složení a způsob jednání sociální komise.

§ 109

Součinnost s orgány pracujících

Orgány sociálního zabezpečení plní své úkoly v úzké součinnosti s orgány Revolučního odborového hnutí, s obdobnými orgány členů výrobních družstev a s orgány svazů družstevních rolníků.

DÍL DRUHÝ

ŘÍZENÍ

§ 110

Žádost o dávku (službu)

(1) O poskytnutí dávky (služby) se rozhoduje zpravidla na žádost.

(2) Žádost o dávku důchodového zabezpečení podává

- a) pracovník v pracovním poměru u orgánů základní organizace Revolučního odborového hnutí působící v organizaci (její složce), k níž je v pracovním poměru;
 - b) člen výrobního družstva u tohoto družstva;
 - c) člen jednotného zemědělského družstva u tohoto družstva;
- uvedené organizace předkládají žádosti národnímu výboru bydliště žadatele;
- d) ostatní občané národnímu výboru svého bydliště.

(3) Občané, kteří již nejsou v pracovním nebo členském poměru k organizaci, avšak pobírají z tohoto poměru dávky nemocenského pojištění (zabezpečení v nemoci, zabezpečení matky a dítěte), podávají žádost o dávku důchodového zabezpečení u orgánu, který by byl pro ně příslušný v době trvání pracovního nebo členského poměru.

(4) Pozůstalí po občanech uvedených v odstavcích 2 a 3 podávají žádost o dávku důchodového zabezpečení u orgánů, které by byly příslušné pro přijetí žádosti uvedených občanů o dávku důchodového zabezpečení. Pozůstalí po nepracujících důchodcích podávají žádost o důchod národnímu výboru svého bydliště.

²³⁾ § 44 zákona č. 133/1970 Sb., o působnosti federálních ministerstev.

²⁴⁾ § 116 zákona č. 103/1964 Sb., § 82 odst. 5 vyhlášky č. 104/1964 Sb.

(*) Zádost o dávku nebo službu sociální péče a žádost o zaopatřovací příspěvek se podává národnímu výboru žadatelova bydliště. Řízení o dávku nebo službu sociální péče lze zahájit též z vlastního podnětu příslušného orgánu nebo z podnětu socialistické organizace.

§ 111

Povinnost organizací vést záznamy a podávat hlášení pro účely sociálního zabezpečení

Organizace jsou povinny vést záznamy o okolnostech rozhodných pro nárok na dávku, její výši a její výplatu, zejména o době a druhu zaměstnání, o vzniku a zániku členství v družstvu, o výši výdělku pracujících, o pracovní neschopnosti pro nemoc nebo úraz, o sjednání a skončení pracovního poměru (dohody o pracovní činnosti) s důchodcem, jakož i o okolnostech rozhodných pro provádění péče o občany se změněnou pracovní schopností, a hlásit je orgánům provádějícím sociální zabezpečení pracujících (důchodce). Na vyzvání těchto orgánů jsou organizace povinny podat taková hlášení kdykoliv. Orgány sociálního zabezpečení mají právo přezkoumat správnost a úplnost hlášení.

§ 112

Odpovědnost organizací

(1) Zavini-la-li organizace nesprávným hlášením nebo jeho opomenutím, zejména neoznámením vstupu důchodce do zaměstnání (přijetí za člena výrobního družstva nebo jednotného zemědělského družstva, uzavření dohody o pracovní činnosti), že dávka byla poskytnuta neprávem nebo ve vyšší výměře, než náležela, je povinna nahradit neprávem vyplacené částky. Tuto povinnost má jednotné zemědělské družstvo také tehdy, jestliže sociální komise jednotného zemědělského družstva porušila nebo zanedbala své povinnosti a tím došlo k poskytnutí dávky neprávem nebo ve vyšší výměře, než v jaké náležela. O povinnosti nahradit neprávem vyplacené částky rozhoduje orgán sociálního zabezpečení, který je příslušný rozhodnout o dávce; tento orgán také může od požadování náhrady zcela nebo zčásti upustit.

(2) Ustanovení § 71 odst. 3 platí obdobně.

§ 113

Společná odpovědnost příjemce dávky a organizace

Byla-li dávka poskytnuta neprávem nebo ve vyšší výměře, než náležela, zaviněním příjemce dávky (§ 62 odst. 2) i organizace (§ 112 odst. 1), odpovídají příjemce dávky a organizace za vrácení neprávem vyplacené částky společně a nerozdílně. Příjemce dávky a organizace se vzájemně vypořá-

dají podle míry zavinění. Spory o vzájemné vypořádání mezi organizací a příjemcem dávky rozhodují v prvním stupni krajské soudy.

§ 114

Vstup do zařízení organizace

Pověření funkcionáři a pracovníci orgánů sociálního zabezpečení jsou oprávněni vstupovat do zařízení organizace a na pracoviště, pokud je toho třeba pro účely tohoto zákona nebo ke zjištění skutečností rozhodných pro nárok na náhradu dávek důchodového zabezpečení.

§ 115

Součinnost zdravotnických zařízení

Zdravotnická zařízení jsou povinna na požádání orgánu sociálního zabezpečení provést vyšetření zdravotního stavu v řízení o dávkách (službách), podávat lékařské nálezy, posudky, zprávy o průběhu nemoci, vydávat výpisy z chorobopisů a podávat potřebná hlášení, jichž je třeba k rozhodování o dávce (službě).

§ 116

Rozhodnutí a opravné prostředky ve věcech dávek důchodového zabezpečení

(1) Rozhodnutí ve věcech dávek důchodového zabezpečení se vydává písemně. Při vyhotovení rozhodnutí s použitím automatizované výpočetní techniky může být rozhodnutí vydáno v mezinárodní abecedě s předtištěným razítkem orgánu důchodového zabezpečení a jménem, příjmením a funkcí pracovníka, odpovědného za vydání rozhodnutí.

(2) O doručování písemností platí obdobně ustanovení občanského soudního řádu; do vlastních rukou se doručují rozhodnutí, jimiž se dávka důchodového zabezpečení nepřiznává, snižuje, odejme nebo se její výplata zastaví, a rozhodnutí (opatření) vydaná podle § 61 odst. 1 a 3, § 62 odst. 2, § 112 a 113.

(3) O opravném prostředku proti rozhodnutí orgánu důchodového zabezpečení republiky a národního výboru jako odvolacího orgánu o zákonem nároku ve věcech důchodového zabezpečení rozhoduje soud.

(4) Proti rozhodnutí národního výboru, které je toliko podkladem rozhodnutí orgánu důchodového zabezpečení o zákonem nároku na dávku, se nelze odvolat. Soud přezkoumává taková rozhodnutí jen při rozhodování o opravném prostředku proti rozhodnutí orgánu důchodového zabezpečení. Zruší-li soud rozhodnutí orgánu důchodového zabezpečení i rozhodnutí národního výboru, vydá orgán důchodového zabezpečení nové rozhodnutí, i pokud jde o otázky řešené v rozhodnutí národního výboru.

[³] Nemá-li návrhovateli obecný soud v Československé socialistické republice, je příslušný k rozhodnutí o opravném prostředku soud, v jehož obvodu má sídlo orgán, který rozhodnutí vydal.

[⁶] Požádá-li účastník řízení před uplynutím lhůty k opravnému prostředku o sdělení podkladů pro výpočet důchodu, počíná běžet nová lhůta k opravnému prostředku ode dne, kdy byly účastníkovi tyto podklady doručeny.

[⁷] Opravný prostředek je podán včas²⁵) i tehdy, byl-li podán ve lhůtě u národního výboru příslušného podle místa bydliště.

[⁸] Opravný prostředek, o němž rozhoduje soud, lze vzít zpět bez jeho souhlasu, jestliže návrhovateli bylo novým rozhodnutím příslušného orgánu plně vyhověno.

[⁹] O odvolání proti jiným rozhodnutím národního výboru, než jsou uvedena v odstavcích 3 a 4, rozhoduje se jen ve správním řízení.

[¹⁰] Opravný prostředek (odvolání) proti rozhodnutí o snížení, odnětí nebo o zastavení výplaty dávek nemá odkladný účinek.

§ 117

Náklady řízení

[1] Náklady řízení o dávkách (službách) hradí stát.

[2] Národní výbor uhrazuje jízdné, stravné a nocležné, popřípadě i jiné nutné výlohy a ušlý výdělek občanům, kteří se na vyzvání dostaví k jednání orgánu uvedeného v § 107 nebo se pro potřeby tohoto orgánu podrobí vyšetření zdravotního stavu, popřípadě jinému odbornému vyšetření.

§ 118

Obecné předpisy o řízení

Pokud tento zákon nestanoví odchylky od obecných předpisů o řízení ve věcech správních, platí tyto předpisy.

ČÁST SEDMÁ

SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ VOJÁKŮ Z POVOLÁNÍ, PŘÍSLUŠNÍKŮ SBORU NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI A PŘÍSLUŠNÍKŮ SBORŮ NÁPRÁVNĚ VÝCHOVY

DÍL PRVNÍ

VOJÁCI Z POVOLÁNÍ A PŘÍSLUŠNÍCI SBORU NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI

§ 119

[1] Pro vojáky z povolání a příslušníky Sboru národní bezpečnosti platí ustanovení tohoto zákona, pokud se dále nestanoví jinak.

[2] Kde se v tomto zákoně mluví o vojácích z povolání a o službě v ozbrojených silách, rozumějí se tím též vojáci, kteří jsou po dobu činné služby hmotně zabezpečeni jako vojáci z povolání, jakož i příslušníci Sboru národní bezpečnosti, a jejich služba.

Důchodové zabezpečení

§ 120

Kategorie funkcí

[1] Služba vojáků z povolání se zařazuje do I. nebo II. kategorie podle druhů vykonávaných funkcí.

[2] Ministři národní obrany a vnitra Československé socialistické republiky stanoví v oborech své působnosti, které funkce se zařazují do I. kategorie a jak se zařazení provádí; přitom mohou stanovit, v jakém rozsahu se započítává doba služby výkonného letce a doba výkonu funkcí zvláštní povahy nebo zvláštního stupně nebezpečnosti do doby zaměstnání.

§ 121

Průměrný měsíční výdělek

[1] Průměrný měsíční výdělek se zjišťuje též z hrubých výdělků za posledních 10, popřípadě za posledních 5 kalendářních roků před rokem, v němž došlo ke skončení služebního poměru vojáka z povolání, podle toho, co je pro něj výhodnější.

[2] Ustanovení předchozího odstavce platí, pokud není výhodnější průměrný měsíční výdělek zjištěný podle § 14.

§ 122

Podmínky pro nárok na plný starobní důchod

[1] Na plný starobní důchod má nárok voják z povolání, který byl zaměstnán nejméně 25 roků a v době služby v ozbrojených silách (§ 13) dosáhl věku aspoň

- a) 55 let, jestliže konal nejméně 20 roků služby v ozbrojených silách zařazenou do I. kategorie funkcí,
- b) 57 let, jestliže konal nejméně 20 roků služby v ozbrojených silách zařazenou do II. kategorie funkcí.

[2] Jako voják z povolání má nárok na plný starobní důchod též občan, který byl vojákem z povolání, získal nejméně 25 roků doby zaměstnání a

²⁵) Lhůta k podání opravného prostředku je 30 dnů od doručení rozhodnutí. Návrh je podán včas i tehdy, byl-li ve lhůtě podán u jiného soudu nebo u orgánu, který vydal rozhodnutí (§ 247 odst. 2 a 3 občanského soudního řádu).

v době trvání zaměstnání (§ 13) dosáhl věku aspoň

- a) 55 let, jestliže konal nejméně 20 roků službu výkonného letce v ozbrojených silách; této službě se klade naroveň výkon funkce zvláštní povahy nebo zvláštního stupně nebezpečnosti, které stanoví v oborech své působnosti ministři národní obrany a vnitra Československé socialistické republiky,
- b) 60 let, jestliže konal nejméně 20 roků jinou službu zařazenou do I. kategorie funkcí nebo službu zařazenou do II. kategorie funkcí v ozbrojených silách.

(³) Ustanovení § 16 odst. 3 a 4 platí obdobně.

§ 123

Výše plného starobního důchodu

(¹) Základní výměra plného starobního důchodu vojáka z povolání nebo občana uvedeného v § 122 odst. 2, který splnil podmínky stanovené pro nárok na tento důchod, činí

- a) 60 % průměrného měsíčního výdělku, konal-li nejméně 20 roků službu v ozbrojených silách zařazenou do I. kategorie funkcí,
- b) 55 % průměrného měsíčního výdělku, konal-li nejméně 20 roků službu v ozbrojených silách zařazenou do II. kategorie funkcí.

(²) Ustanovení § 18 odst. 2 a 3 platí obdobně.

§ 124

Nejvyšší výměra starobního důchodu

(¹) Nejvyšší výměra plného starobního důchodu v pevných částkách činí

- a) 2500 Kčs měsíčně, jde-li o vojáka z povolání, který byl zaměstnán nejméně 25 roků a v době služby v ozbrojených silách (§ 13) dosáhl věku aspoň 55 let, jestliže konal nejméně 20 roků službu v ozbrojených silách zařazenou do I. kategorie funkcí [§ 122 odst. 1 písm. a)], nebo o občana, který byl vojákem z povolání, získal nejméně 25 roků doby zaměstnání a v době trvání zaměstnání (§ 13) dosáhl věku aspoň 55 let, jestliže konal nejméně 20 roků službu výkonného letce v ozbrojených silách [§ 122 odst. 2 písm. a)],
- b) 2150 Kčs měsíčně v ostatních případech [§ 122 odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. b)].

(²) Částkou převyšující výměry uvedené v předchozím odstavci se starobní důchod vyměří, jen jde-li o zvýšení za dobu služby (dalšího zaměstnání) po vzniku nároku na tento důchod; důchod spolu s tímto zvýšením nesmí však přesáhnout částku 3000 Kčs měsíčně.

(³) Ustanovení § 23 odst. 3 o nejvyšší procentní výměře starobního důchodu platí i tu.

§ 125

Podmínky pro nárok na invalidní (částečný invalidní) důchod

(¹) Invalidní (částečný invalidní) důchod podle této části zákona náleží též občanu, který byl vojákem z povolání, jestliže

- a) byl zaměstnán po dobu potřebnou pro nárok na tento důchod (§ 26) a stal se plně (částečně) invalidním nejpozději do dvou roků od skončení služebního poměru, nebo
- b) konal nejméně 20 roků službu v ozbrojených silách a v době trvání zaměstnání (§ 13) se stal plně (částečně) invalidním, anebo
- c) se stal plně (částečně) invalidním následkem onemocnění vzniklých při výkonu služby nebo v přímé souvislosti s ním.

(²) Jestliže se voják z povolání nebo občan, který byl vojákem z povolání, stal plně (částečně) invalidním následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých při výkonu služby nebo v přímé souvislosti s ním, náleží mu invalidní (částečný invalidní) důchod bez ohledu na délku doby zaměstnání.

(³) Ustanovení § 25 platí obdobně.

§ 126

Výše invalidního důchodu

(¹) Základní výměra invalidního důchodu (§ 28 odst. 2) činí

- a) 60 % průměrného měsíčního výdělku, konal-li voják z povolání nebo občan, který byl vojákem z povolání, nejméně 20 roků službu zařazenou do I. kategorie funkcí nebo stal-li se plně (částečně) invalidním následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých při výkonu služby zařazené do I. kategorie funkcí nebo v přímé souvislosti s ním,
- b) 55 % průměrného měsíčního výdělku, konal-li voják z povolání nebo občan, který byl vojákem z povolání, nejméně 20 roků službu zařazenou do II. kategorie funkcí, nebo stal-li se plně (částečně) invalidním následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých při výkonu služby zařazené do II. kategorie funkcí nebo v přímé souvislosti s ním,
- c) 50 % průměrného měsíčního výdělku v ostatních případech.

(²) Ustanovení § 28 odst. 1, 3 a 4 platí obdobně.

§ 127

Nejvyšší výměra invalidního důchodu

[1] Nejvyšší výměra invalidního důchodu v pevných částkách činí

a) 2500 Kčs měsíčně, jde-li o důchod vojáka z povolání nebo občana, který byl vojákem z povolání, jestliže konal nejméně 20 roků službu zařazenou do I. kategorie funkcí nebo se stal plně (částečně) invalidním následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých při výkonu služby zařazené do I. kategorie funkcí nebo v přímé souvislosti s ním [§ 126 odst. 1 písm. a)],

b) 2150 Kčs měsíčně v ostatních případech.

[2] Ustanovení § 23. odst. 3 o nejvyšší procentní výměře důchodu platí obdobně, jde-li o invalidní důchod vojáka z povolání (občana) staršího 20 let.

§ 128

Výplata dávek

Důchody a ostatní dávky se vyplácejí ve stanoveném výplatním termínu na běžný kalendářní měsíc.

Služby a dávky sociální péče

§ 129

Peněžitě příspěvky

Peněžitě příspěvky podle § 93, 95 a 96 poskytují poživatelům důchodů podle této části zákona a jejich rodinným příslušníkům orgány federálních ministerstev národní obrany a vnitra a orgány ministerstev vnitra republik v oborech své působnosti.

Organizace a řízení

§ 130

Organizace

[1] Sociální zabezpečení v Československé lidové armádě řídí, kontroluje a svými orgány provádí federální ministerstvo národní obrany.

[2] Sociální zabezpečení příslušníků Sboru národní bezpečnosti řídí federální ministerstvo vnitra v součinnosti s ministerstvy vn a republik; provádějí je svými orgány federální ministerstvo vnitra a ministerstva vnitra republik v oborech své působnosti. Sociální zabezpečení vojáků z povolání vojsk ministerstva vnitra řídí a svými orgány provádí federální ministerstvo vnitra.

[3] O dávkách důchodového zabezpečení rozhodují

a) pokud jde o vojáky z povolání Československé lidové armády, krajská vojenská správa, v jejímž obvodu žadatel o dávku bydlí, a

b) pokud jde o příslušníky Sboru národní bezpečnosti a o vojáky z povolání vojsk ministerstva vnitra, orgán příslušného ministerstva vnitra podle předchozího odstavce.

[4] Prováděcí předpisy stanoví, kdy orgány příslušné k řízení o dávkách a službách sociálního zabezpečení vojáků z povolání a příslušníků Sboru národní bezpečnosti, k výplatě těchto dávek a k poskytování služeb vykonávají tuto působnost též, jestliže

a) žadatel o dávku (službu) není již vojákem z povolání (příslušníkem Sboru národní bezpečnosti) v době vzniku nároku na dávku (službu),

b) jde o pozůstalé po vojácích z povolání (příslušnících Sboru národní bezpečnosti) a po občanech uvedených pod písmenem a).

Řízení

§ 131

Žádost o dávku

[1] Žádost o dávku podává voják z povolání Československé lidové armády u krajské vojenské správy, v jejímž obvodu bydlí; to platí též, jestliže žádost o dávku podává občan, který byl vojákem z povolání a získal nárok na dávku podle této části zákona, a pozůstalí po vojáku z povolání nebo po uvedeném občanu.

[2] Příslušník Sboru národní bezpečnosti a voják z povolání vojsk ministerstva vnitra podává žádost u útvaru, v němž koná službu; pozůstalý po takovém příslušníku (vojáku z povolání) podává žádost u útvaru, v němž zemřelý konal naposled službu. V ostatních případech se podává žádost o dávku u ministerstva vnitra příslušného podle § 130 odst. 2.

§ 132

Posuzování zdravotního stavu

[1] O tom, zda zdravotní stav vojáka z povolání nebo jiného oprávněného odůvodňuje poskytnutí dávky nebo služby, podávají posudky orgány uvedené v § 107. V odvolacím řízení o dávku důchodového zabezpečení vojáků z povolání podávají znalecké posudky orgány uvedené v § 107, vyššího stupně.

[2] Ministři národní obrany a vnitra Československé socialistické republiky mohou po projednání s ministrem práce a sociálních věcí Československé socialistické republiky zřídit v oborech své působnosti posudkové komise sociálního zabezpečení k posuzování zdravotního stavu oprávněných v případech, kdy toto posouzení vyžaduje zvláštních odborných znalostí. Podává-li tato ko-

mise znalecký posudek v odvolacím řízení, projedná jej v jiném složení, než ve kterém původně jednala.

(3) Schopnost vojáků z povolání k výkonu služby v ozbrojených silách posuzují lékařské komise v oborech působnosti federálních ministerstev národní obrany a vnitra a ministerstev vnitra republik; pro účely řízení o invalidním (částečném invalidním) důchodu rozhodují tyto komise o tom, zda úraz nebo onemocnění vznikly při výkonu služby nebo v přímé souvislosti s ním.

§ 133

Přerušeni a skončení zaměstnání

Rozhodování podle § 13 odst. 2 a 4 o tom, zda služba vojáků z povolání, popřípadě zaměstnání občanů, kteří byli nebo jsou vojáky z povolání, byly přerušeny nebo skončily z vážných důvodů, náleží v oborech jejich působnosti orgánům federálních ministerstev národní obrany a vnitra a ministerstev vnitra republik.

§ 134

Odvolací řízení

(1) Proti rozhodnutí o dávce důchodového zabezpečení lze podat písemné odvolání do 15 dnů u orgánu, který je vydal.

(2) Orgán, který napadené rozhodnutí vydal, může odvolání sám vyhovět; neučiní-li tak, je povinen bez odkladu, nejpozději však do 30 dnů od podání odvolání, předložit je orgánu příslušnému k rozhodnutí o odvolání.

(3) Odvolacím orgánem je služební orgán nejbližší nadřízený služebnímu orgánu, který napadené rozhodnutí vydal.

(4) Odvolací orgán je povinen rozhodnout o odvolání bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 60 dnů ode dne podání odvolání; pokud nebude možno v této lhůtě o odvolání rozhodnout, musí být oprávněný uvědoměn o důvodech, pro které nemůže být rozhodnuto, a sdělena mu doba, během níž se o odvolání rozhodne.

(5) Proti rozhodnutí o odvolání se nelze odvolat.

(6) Pro řízení v sociálním zabezpečení v ozbrojených silách platí jinak obdobně ustanovení § 111 až 115, § 116 odst. 1, 2, 6 a 10 a § 117.

DÍL DRUHÝ

PŘÍSLUŠNÍCI SBORŮ NÁPRAVNÉ VÝCHOVY

§ 135

Odchytky stanovené v § 119 až 134 platí — s výjimkou ustanovení § 132 odst. 2 — též pro příslušníky sborů nápravné výchovy; působnost, která podle těchto ustanovení přísluší ministru vnitra Československé socialistické republiky a ministrům vnitra republik, přísluší ministrům spravedlnosti republik a působnost orgánů ministerstev vnitra vykonávají orgány ministerstev spravedlnosti republik.

ČÁST OSMÁ

ÚPRAVA VÝŠE VYPLÁCENÝCH DŮCHODŮ

§ 136

Zvýšení starobních a invalidních důchodů přiznaných podle předpisů platných před 1. lednem 1957, popřípadě před 1. dubnem 1962

Starobní a invalidní důchody, přiznané podle předpisů platných před 1. lednem 1957 pro důchodové pojištění pracovníků v pracovním poměru a pro důchodové zaopatření příslušníků ozbrojených sil a podle předpisů platných před 1. dubnem 1962 pro důchodové pojištění družstevních rolníků,²⁶⁾ i pokud byly nově vyměřeny podle předpisů platných po 31. prosinci 1956²⁷⁾ nebo byly upraveny podle předpisů o důchodovém zabezpečení účastníků odboje,²⁸⁾ se zvyšují takto:

měsíční výše důchodu Kčs	zvýšení měsíčně Kčs
do 900	60
od 901 do 950	60
od 951 do 1000	70
od 1001 do 1050	80
od 1051 do 1100	90
od 1101 do 1150	100
od 1151 do 1200	120
od 1201 do 1250	140
od 1251 do 1300	160
od 1301 do 1350	180
od 1351 výše	200.

²⁶⁾ Jde o důchody zvýšené již podle čl. I zákona č. 106/1971 Sb., o zvýšení důchodů starodůchodců a některých nízkých důchodů v sociálním zabezpečení.

²⁷⁾ § 18 zákona č. 55/1956 Sb. (§ 119 zákona č. 101/1964 Sb.).

²⁸⁾ Čl. IV zákona č. 161/1968 Sb., o zvláštním přídatku k dárkám, o změnách v důchodovém zabezpečení účastníků odboje a o některých dalších změnách v sociálním zabezpečení.

§ 137

**Zvýšení starobních a invalidních důchodů
přiznaných podle předpisů platných
po 31. prosinci 1956, popřípadě po
31. březnu 1962**

[¹] Starobní a invalidní důchody, přiznané před 1. lednem 1976 podle předpisů platných po 31. prosinci 1956 pro důchodové zabezpečení pracovníků v pracovním poměru (příslušníků ozbrojených sil), a jde-li o důchod z důchodového zabezpečení (pojištění) družstevních rolníků, podle předpisů platných po 31. březnu 1962, i pokud byly nově vyměřeny, se zvyšují o měsíční částku určenou

a) podle období, do kterého spadá den, od něhož byl důchod přiznán, popřípadě naposledy přiznán, pokud se nestanoví jinak v odstavcích 2 a 3, a

b) podle výše důchodu

takto:

měsíční výše důchodu Kčs	zvýšení měsíčně Kčs k důchodu přiznanému v letech					
	1957 až 1965	1966 až 1967	1968 až 1969	1970 až 1971	1972 až 1973	1974 až 1975
do 900	100	70	60	50	40	30
od 901 do 950	110	70	60	50	45	45
od 951 do 1000	120	70	60	60	55	55
od 1001 do 1010	130	70	65	65	60	60
od 1011 do 1020	130	70	65	65	65	65
od 1021 do 1030	130	75	70	70	70	70
od 1031 do 1040	130	80	75	75	75	75
od 1041 do 1050	130	80	80	80	80	80
od 1051 do 1060	140	85	85	85	85	85
od 1061 do 1070	140	85	85	85	85	85
od 1071 do 1080	140	90	90	90	90	90
od 1081 do 1090	140	90	90	90	90	90
od 1091 do 1100	140	95	95	95	95	95
od 1101 do 1110	150	95	95	95	95	95
od 1111 do 1120	150	100	100	100	100	100
od 1121 do 1130	150	105	105	105	105	105
od 1131 do 1140	150	105	105	105	105	105
od 1141 do 1150	150	110	110	110	110	110
od 1151 do 1160	160	110	110	110	110	110
od 1161 do 1170	160	115	115	115	115	115
od 1171 do 1180	160	115	115	115	115	115
od 1181 do 1190	160	120	120	120	120	120
od 1191 do 1200	160	120	120	120	120	120
od 1201 do 1210	170	125	125	125	125	125
od 1211 do 1220	170	130	130	130	130	130
od 1221 do 1230	170	130	130	130	130	130
od 1231 do 1240	170	135	135	135	135	135
od 1241 do 1250	170	140	140	140	140	140
od 1251 do 1260	180	145	145	145	145	145
od 1261 do 1270	180	150	150	150	150	150
od 1271 do 1280	180	150	150	150	150	150

měsíční výše důchodu
Kčs

zvýšení měsíčně Kčs
k důchodu přiznanému
v letech

	1957 až 1965	1966 až 1967	1968 až 1969	1970 až 1971	1972 až 1973	1974 až 1975
od 1281 do 1290	180	155	155	155	155	155
od 1291 do 1300	180	160	160	160	160	160
od 1301 do 1310	190	165	165	165	165	165
od 1311 do 1320	190	170	170	170	170	170
od 1321 do 1330	190	175	175	175	175	175
od 1331 do 1340	190	180	180	180	180	180
od 1341 do 1350	190	180	180	180	180	180
od 1351 do 1360	200	185	185	185	185	185
od 1361 do 1370	200	190	190	190	190	190
od 1371 do 1380	200	195	195	195	195	195
od 1381 výše	200	200	200	200	200	200

[²] Byl-li starobní nebo invalidní důchod, který byl přiznán orgány uvedenými v části sedmé podle předpisů platných po 31. prosinci 1956, vyměřen z průměrného měsíčního výdělku (důchodového základu), zjištěného z hrubých výdělků za období před skončením služebního poměru vojáka z povolání, příslušníka Sboru národní bezpečnosti nebo příslušníka sborů nápravné výchovy, určuje se zvýšení důchodu podle období, do něhož spadá den skončení služebního poměru; pokud služební poměr skončil před 1. lednem 1957, považuje se za den skončení služebního poměru 1. leden 1957.

[³] Jde-li o starobní a invalidní důchod a jestliže den, od něhož byl důchod přiznán podle předpisů uvedených v odstavci 1, spadá do období po 31. prosinci 1975, náleží k důchodu zvýšení, jaké by náleželo, kdyby byl takový důchod přiznán v roce 1975.

§ 138

**Zvýšení starobních a invalidních důchodů
ze zaměstnání I. pracovní kategorie**

[¹] Starobní a invalidní důchody (§ 136 a 137) přiznané ze zaměstnání I. pracovní kategorie, které činí více než 1400 Kčs měsíčně, se zvyšují takto:

měsíčně výše důchodu Kčs	zvýšení měsíčně Kčs
od 1401 do 1600	230
od 1601 do 1800	260
od 1801 výše	280

[²] Zvýšení podle předchozího odstavce náleží též k starobnímu nebo invalidnímu důchodu, který činí více než 1400 Kčs měsíčně a jde o důchod

a) účastníka odboje I. skupiny,

- b) poživatele důchodu z důchodového zabezpečení vojáků z povolání, příslušníků Sboru národní bezpečnosti a příslušníků sborů nápravné výchovy, pokud pro starobní a invalidní důchod platila nejvyšší výměra důchodu stanovená pevnými částkami pro důchod přiznaný ze služby zařazené do I. kategorie funkcí,
- c) na nějž vznikl nárok horníku podle předpisů o hornickém pensijním pojištění nebo o důchodovém pojištění horníků platných před 1. lednem 1957, a o důchod (§ 136), jehož poživatel konal nejméně 20 roků jiné práce (službu v ozbrojených silách), jež by podle předpisů platných po 30. červnu 1964 odůvodňovaly zařazení jeho zaměstnání (služby) do I. pracovní kategorie, anebo se stal invalidní následkem pracovního úrazu utrpěného při plnění pracovních úkolů v takovém zaměstnání (následkem úrazu nebo onemocnění vzniklých při výkonu takové služby v ozbrojených silách) nebo v přímé souvislosti s ním.

§ 139

Zvýšení starobních a invalidních důchodů ze zaměstnání II. pracovní kategorie

(1) Starobní a invalidní důchody (§ 136 a 137) přiznané ze zaměstnání II. pracovní kategorie, které činí více než 1400 Kčs měsíčně, se zvyšují o částku 230 Kčs měsíčně.

(2) Zvýšení podle předchozího odstavce náleží též k starobnímu nebo invalidnímu důchodu, který činí více než 1400 Kčs měsíčně a jde o důchod

- a) účastníka odboje II. skupiny,
- b) poživatele důchodu z důchodového zabezpečení vojáků z povolání, příslušníků Sboru národní bezpečnosti a příslušníků sborů nápravné výchovy, pokud pro takové důchody platila nejvyšší výměra stanovená pevnou částkou 1800 Kčs měsíčně,
- c) na nějž vznikl nárok pracovníku podle dosavadních předpisů, jestliže byl zaměstnán celkem nejméně 20 roků v I. nebo v II. pracovní kategorii, jemuž však nevznikl podle těchto předpisů nárok na důchod ze zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie,
- d) jehož poživatel konal nejméně 20 roků práce, jež by podle předpisů platných po 30. červnu 1964 odůvodňovaly zařazení jeho zaměstnání (pracovní činnosti) do II. pracovní kategorie, anebo se stal invalidní následkem pracovního úrazu utrpěného při plnění pracovních úkolů v takovém zaměstnání (pracovní činnosti) nebo v přímé souvislosti s ním.

§ 140

Starobní a invalidní důchody (§ 137 a 139), jejichž výše byla podle dosavadních předpisů omezena ke dni vzniku nároku na důchod 70 %, popřípadě 60 % průměrného měsíčního výdělku (průměrné měsíční pracovní odměny), invalidní důchody, které byly takto omezeny a zvýšeny pro plnou invaliditu následkem pracovního úrazu, a důchody účastníků odboje se zvýší o částku zvláštní daně z důchodu, sražené ze základu pro vyměření zvláštní daně z důchodu,²⁹⁾ jestliže zvýšení o částku této daně je výhodnější než částka zvýšení náležející podle předchozích ustanovení.

§ 141

Zvýšení částečného invalidního důchodu

Částečný invalidní důchod, přiznaný před 1. lednem 1976 podle předpisů platných pro důchodové zabezpečení pracovníků v pracovním poměru (příslušníků ozbrojených sil) nebo podle předpisů platných pro důchodové zabezpečení (pojištění) družstevních rolníků, se zvyšuje o polovinu měsíční částky, která by náležela podle § 136 až 140 k invalidnímu důchodu rovnajícímu se dvojnásobku tohoto částečného invalidního důchodu, a pokud k němu náležel zvláštní přírůstek, dvojnásobku součtu částečného invalidního důchodu a zvláštního přírůstku.

§ 142

Zvýšení vdovských důchodů

Vdovské důchody vyměřené z důchodů uvedených v § 136 až 139 se zvyšují takto:

měsíční výše důchodu Kčs	zvýšení měsíčně Kčs
do 900	30
od 901 do 950	40
od 951 do 1000	50
od 1001 do 1050	60
od 1051 do 1100	80
od 1101 do 1150	100
od 1151 do 1200	120
od 1201 do 1250	140
od 1251 do 1300	160
od 1301 výše	170.

Přitom vdovské důchody vyměřené z důchodů uvedených v § 136 se zvyšují nejméně o 40 Kčs měsíčně a vdovské důchody vyměřené z důchodu pracujících, kteří zemřeli v období od 1. ledna 1957 (od 1. dubna 1962, jde-li o družstevní rolníky) do 31. prosince 1968 nebo jimž v tomto období vznikl nárok na důchod, anebo jimž vznikl nárok na důchod po 31. prosinci 1968, který však byl vyměřen

²⁹⁾ § 64 zákona č. 101/1964 Sb. a § 102 zákona č. 103/1964 Sb.

z průměrného měsíčního výdělku za období ukončené před 1. lednem 1968, zvyšují se nejméně o 50 Kčs měsíčně.

§ 143

Zvýšení sirotčích důchodů

Sirotčí důchody vyměřené z důchodů uvedených v § 136 až 139 se zvyšují o částku 30 Kčs měsíčně; nedosahuje-li sirotčí důchod ani po tomto zvýšení nejnižší výměry (§ 41 odst. 3 a 4), upraví se, jde-li o jednostranně osiřelé dítě, na 300 Kčs měsíčně, a jde-li o oboustranně osiřelé dítě, na 500 Kčs měsíčně.

Společná ustanovení o zvyšování dávek

§ 144

[¹] Zvýšení se přiznává k měsíční částce důchodu, která s případným zvýšením důchodu podle dosavadních předpisů náleží ke dni 31. prosince 1975, po snížení o zvláštní daň z důchodu, pokud jí byl důchod podroben, a po přičtení zvláštního přídatku³⁰⁾ k tomuto důchodu; byl-li zvláštní přírůstek přiznán k úhrnu důchodů téhož poživitele, přičte se celý zvláštní přírůstek k starobnímu, invalidnímu nebo částečnému invalidnímu důchodu, k němuž se přiznává zvýšení (§ 145), a jde-li o úhrn vdovského a sirotčího důchodu, k vdovskému důchodu. Přičtením k důchodu nárok na zvláštní přírůstek zaniká. Zvýšení pro bezmocnost, výchovné ani důchod z důchodového připojištění³¹⁾ se do měsíční částky důchodu nezapočítává.

[²] Je-li omezena výplata důchodu pro další zaměstnání důchodce po vzniku nároku na důchod, pro ústavní nebo jiné zaopatření důchodce nebo pro srážky prováděné z důchodu podle předpisů o výkonu soudních rozhodnutí, posuzuje se nárok na zvýšení důchodu i výše zvláštního přídatku (odstavec 1) podle nesníženého důchodu; obdobně se postupuje, má-li poživatelka vdovského důchodu výdělek, pro který se krátí vdovský důchod.

[³] Nedosahuje-li starobní (invalidní) důchod účastníka odboje ani po zvýšení důchodu částek uvedených v § 56 odst. 2, zvýší se na příslušnou nejnižší výměru; to platí též, jde-li o vdovský důchod účastníce odboje přiznaný v nejnižší výměře starobního a invalidního důchodu. Jestliže vdovský důchod vdovy po účastníku odboje nedosáhne ani po jeho zvýšení částky 600 Kčs měsíčně, zvýší se na tuto částku; na stejnou částku se zvýší starobní

(invalidní) důchod vdovy po účastníku odboje, která nemá nárok na vdovský důchod. Nedosahuje-li důchod (úhrn důchodů) náležející rodičům účastníka odboje (§ 60) ani po zvýšení částky 1100 Kčs měsíčně, jde-li o manželskou dvojici, zvýší se důchod na tuto výměru. Toto zvýšení důchodu se provede na žádost.

[⁴] Zvýšení náleží za splnění ostatních podmínek i k důchodu upravenému již dříve podle předpisů o nejnižší výměře důchodů,³²⁾ které jsou jediným zdrojem příjmu (jediným nebo hlavním zdrojem výživy) důchodce; zvláštní podmínky stanovené pro úpravu důchodu na uvedenou nejnižší výměru se jinak nemění.

[⁵] Nedosahuje-li důchod ani po zvýšení spolu s jiným příjmem důchodce a rodinných příslušníků odkázaných na jeho důchod nově stanovené nejnižší výměry důchodu, který je jediným zdrojem příjmu, zvýší se na žádost důchod tak, aby spolu s příjmem důchodce a takových rodinných příslušníků dosáhl této nejnižší výměry (§ 42).

[⁶] Důchody vyplácené do ciziny se zvyšují podle předchozích ustanovení. Vyplácí-li se dílčí důchod, náleží zvýšení v poměrné části, v jaké byl přiznán dílčí důchod podle československých předpisů, a to i v případě jeho výplaty do ciziny. Jestliže podle mezistátní úmluvy náleží důchodci při jeho trvalém pobytu v Československé socialistické republice důchod jen podle československých předpisů, zvýší se důchod podle roku jeho přiznání ve smluvním státu, ze kterého důchodce přesídlil do Československé socialistické republiky.

[⁷] Důchod po přičtení zvláštního přídatku se zvýšením důchodu podle této části zákona a s jakýmkoli jiným důchodem z důchodového zabezpečení (pojištění) nesmí přesahovat částku 3000 Kčs měsíčně.

[⁸] Zvýšení o částku nepřesahující 200 Kčs měsíčně se poskytuje bez žádosti. Zvýšení nad tuto částku se poskytuje na žádost. Rovněž na žádost se poskytne rozdíl mezi částkou zvláštní daně z důchodu a částkou zvýšení důchodu náležející podle předchozích ustanovení, jestliže je daň vyšší než toto zvýšení. Zvýšení k důchodům vypláceným orgány uvedenými v části sedmé se poskytuje vždy bez žádosti. Zvýšení důchodu náleží počínajíc splátkou důchodu splatnou v lednu 1976.

§ 145

[¹] Jsou-li splněny podmínky pro zvýšení starobního, invalidního nebo částečného invalidního

³⁰⁾ Čl. I zákona č. 161/1968 Sb. a čl. I zákona č. 106/1971 Sb.

³¹⁾ Vyhláška č. 156/1954 U. l., kterou se stanoví podmínky pro důchodové připojištění účastníků dosavadního pensijního nadlepení za pojistné placené po 31. prosinci 1952.

³²⁾ Čl. II a III zákona č. 161/1968 Sb.,

čl. 1, 2 a 4 zákona č. 71/1970 Sb., o úpravě některých nízkých důchodů a o některých dalších změnách v sociálním zabezpečení,

čl. II a III zákona č. 106/1971 Sb.

důchodu a současně pro zvýšení vdovského nebo sirotčího důchodu téhož poživatele, zvyšuje se důchod starobní, invalidní nebo částečný invalidní důchod a při souběhu se sirotčím důchodem v rozsahu dále uvedeném též sirotčí důchod. Zvýšení starobního, invalidního nebo částečného invalidního důchodu nesmí však činit méně než zvýšení, které by náleželo k starobnímu (invalidnímu) důchodu přiznanému v roce 1975 ve výši odpovídající úhrnu důchodů, ani méně, než kolik činí částka zvláštní daně z důchodu, o niž byl tento úhrn důchodů snížen. Sirotčí důchod se upraví na 300 Kčs měsíčně, jde-li o jednostranně osiřelé dítě, a na 500 Kčs měsíčně, jde-li o oboustranně osiřelé dítě, nedosahuje-li tento důchod před úpravou pro souběh důchodů těchto částek. Jsou-li splněny podmínky pro zvýšení vdovského důchodu a sirotčího důchodu téhož poživatele, zvyšuje se vdovský důchod a za podmínky a do výše stanovených v předchozí větě se upraví též sirotčí důchod. Byl-li při souběhu důchodů snížen starobní, invalidní, částečný invalidní nebo vdovský důchod, stanoví se částka zvýšení podle výše nesníženého důchodu. Částka zvýšení se pro souběh důchodů nesnižuje na polovinu.

[2] Zanikne-li nárok na důchod, který byl zvýšen při souběhu (odstavec 1) s důchodem vdovským (sirotčím), zvýší se důchod vdovský (sirotčí) podle předchozích ustanovení.

ČÁST DEVÁTA

USTANOVENÍ PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ

DÍL PRVNÍ

PŘECHODNÁ USTANOVENÍ

§ 146

Základní ustanovení

[1] Podle tohoto zákona se posuzují od 1. ledna 1976 i nároky na dávky, jejichž podmínky se splnily před tímto dnem a nezakládaly nárok na dávky podle dosavadních předpisů.

[2] O nárocích na dávky, jež vznikly před 1. lednem 1976 a o nichž nebylo do tohoto dne pravomocně rozhodnuto, se rozhodne podle dosavadních předpisů s odchylkami podle dalších ustanovení.

[3] Dávky důchodového zabezpečení přiznané podle předpisů platných před 1. lednem 1976 se považují za dávky podle tohoto zákona, a to ve výši, v jaké náležely ke dni 31. prosince 1975 po snížení o zvláštní daň z důchodu, pokud jí byly podrobeny, a po úpravě podle části osmé. Náležel-li zvláštní přírůstek k dávce, která nebyla upravena podle části osmé, platí ustanovení § 144 odst. 1 a 2 o zvláštním přírůstku obdobně. Další

trvání nároku na tyto dávky se posuzuje podle tohoto zákona s odchylkami podle dalších ustanovení.

§ 147

Doba zaměstnání

[1] Doba pracovního poměru před 1. říjnem 1948, která se nepovažovala za dobu zaměstnání podle dosavadních předpisů, není dobou zaměstnání ani podle tohoto zákona, jestliže pracovník vykonával zároveň samostatnou výdělečnou činnost, která byla hlavním zdrojem jeho obživy.

[2] Doba služby v tzv. vládním vojsku, doba služby vojáků z povolání v armádě tzv. Slovenského státu a doba služby těch příslušníků policie a četnictva, kteří byli přijati do služeb v době nesvobody, se nezapočítává do doby zaměstnání; doby takové služby se však započítávají v rozsahu, v jakém se kryjí s dobou účasti na boji proti fašismu.

§ 148

Pracovní kategorie

Zařazení zaměstnání (pracovní činnosti) vykonávaného před 1. lednem 1976 do I. nebo II. pracovní kategorie se určuje po 31. prosinci 1975 podle ustanovení tohoto zákona, jestliže jsou pro pracovníkovi výhodnější a nevznikl mu nárok na důchod před 1. lednem 1976; pokud však bylo zařazení zaměstnání vykonávaného před 1. červencem 1964 do I. nebo II. pracovní kategorie výhodnější podle předpisů platných do tohoto dne, určuje se zařazení podle nich.

§ 149

Zachování dřívějšího průměrného výdělku (průměrné měsíční pracovní odměny) pro výpočet důchodu

[1] Jestliže důchodce požívá nebo požíval starobní, invalidní (částečný invalidní) důchod, důchod za výsluhu let nebo výsluhový důchod vyměřený podle předpisů platných před 1. červencem 1964 z průměrného ročního výdělku (důchodového základu), nesmí být starobní důchod, invalidní (částečný invalidní) důchod nebo důchod za výsluhu let (částečný důchod za výsluhu let) vyměřen z nižšího průměrného měsíčního výdělku, než by činila dvanáctina průměrného ročního výdělku nebo důchodový základ, z něhož byl vyměřen dřívější důchod.

[2] Jestliže důchodce požívá nebo požíval starobní nebo invalidní (částečný invalidní) důchod vyměřený z průměrné měsíční pracovní odměny, platí ustanovení § 14 odst. 5 i tu.

§ 150

Zachování důchodového pásma a dřívější základní výměry pro výpočet důchodu

(1) Členům jednotných zemědělských družstev, kterým vznikne nárok na starobní nebo invalidní (částečný invalidní) důchod do 31. prosince 1980, se základní výměra důchodu a její zvýšení určí podle důchodového pásma stanoveného dosavadními předpisy o důchodovém zabezpečení družstevních rolníků,³³⁾ pokud by to bylo výhodnější než vyměření důchodu podle tohoto zákona.

(2) Jestliže důchodce požívá nebo požíval důchod z důchodového zabezpečení družstevních rolníků, jehož základní výměra byla určena důchodovým pásmem, nesmí být do 31. prosince 1980 základní výměra starobního a invalidního (částečného invalidního) důchodu nižší než dřívější základní výměra určená důchodovým pásmem.

Starobní důchod

§ 151

Nároky na starobní důchod vzniklé před 1. lednem 1976, náležející při dosažení věku odlišného od věku stanoveného tímto zákonem a za dobu zaměstnání (pracovní činnosti) kratší než 25 roků, se zachovávají a posuzují se podle dosavadních předpisů. To platí obdobně, i pokud jde o nároky na poměrný starobní důchod vzniklé podle předpisů platných před 1. červencem 1964.

§ 152

(1) Výše plného starobního důchodu pracujících, kteří splnili podmínky pro nárok na tento důchod před 1. lednem 1976, jsou po vzniku nároku na plný starobní důchod nepřetržitě zaměstnání k 31. prosinci 1975 a nepobírali starobní důchod ani jeho část, se posuzuje podle tohoto zákona.

(2) Nárok na důchod podle předchozího odstavce se zvyšuje za dobu dalšího zaměstnání

- a) vykonávaného před 1. lednem 1976 podle dosavadních předpisů,
- b) vykonávaného po 31. prosinci 1975 podle tohoto zákona (§ 21).

Ustanovení § 23 odst. 3 platí i tu.

(3) Starobní důchod (odstavec 1) i jeho zvýšení za dobu dalšího zaměstnání se vypočte z průměrného měsíčního výdělku zjištěného před rokem, v němž pracující skončil zaměstnání (§ 14 odst. 3), pokud je tento výpočet pro něj výhodnější.

(4) Jestliže je to pro pracujícího, který jinak splňuje podmínky uvedené v odstavci 1, výhodnější

ší, stanoví se výše starobního důchodu podle dosavadních předpisů; ustanovení odstavců 2 a 3, § 23 odst. 1 věty druhé a § 137 odst. 3 platí i tu.

(5) Výše plného starobního důchodu pracujících, kteří splnili podmínky pro nárok na tento důchod před 1. lednem 1976, nesplňují však ostatní podmínky uvedené v odstavci 1, se posuzuje podle dosavadních předpisů. Nárok na důchod za dobu dalšího zaměstnání se zvyšuje podle odstavce 2 a zvýšení se vypočte z průměrného měsíčního výdělku, z něhož byl vyměřen starobní důchod; byl-li však pracující po vzniku nároku na starobní důchod nepřetržitě zaměstnán a pobíral starobní důchod nebo jeho část, považuje se 31. prosinec 1975 za den skončení zaměstnání pro zjištění průměrného měsíčního výdělku, pokud to při pobírání starobního důchodu nebo jeho části dosavadní předpisy umožňovaly a jestliže to je pro pracujícího výhodnější. Ustanovení § 23 odst. 1 věty druhé, pokud jde o nejvyšší výměru starobního důchodu spolu se zvýšením za dobu dalšího zaměstnání po vzniku nároku na tento důchod, platí i tu.

§ 153

Pracujcímu, jemuž vznikl před 1. lednem 1976 nárok na starobní důchod, určený důchodovým pásmem podle dosavadních předpisů o důchodovém zabezpečení družstevních rolníků za dobu pracovní činnosti kratší 25 roků, který splňuje podmínku nepřetržitěho zaměstnání uvedenou v § 152 odst. 1 a nepobíral starobní důchod, se přizná starobní důchod ve výši stanovené v § 19 a 22, je-li výhodnější než starobní důchod podle dosavadních předpisů. Byl-li přiznán uvedený starobní důchod podle tohoto zákona, ustanovení § 23 platí i tu.

§ 154

(1) Pracujcími, kteří splnili podmínky nároku na poměrný starobní důchod před 1. lednem 1976 a jsou po 31. prosinci 1975 zaměstnání, zvyšuje se nárok na starobní důchod za dobu dalšího zaměstnání

- a) vykonávaného před 1. lednem 1976 podle dosavadních předpisů,
- b) vykonávaného po 31. prosinci 1975 podle tohoto zákona (§ 22).

(2) Ustanovení § 14 odst. 3, § 23 odst. 3, § 137 odst. 3 a § 152 odst. 5 platí obdobně.

§ 155

Invalidní a částečný invalidní důchod

(1) Stal-li se poživatel invalidního důchodu, na nějž vznikl nárok před 1. lednem 1976, po

³³⁾ § 48 odst. 1 a 2 zákona č. 103/1964 Sb.

31. prosinci 1975 jen částečně invalidním, vyměří se částečný invalidní důchod podle ustanovení tohoto zákona, nesmí však být nižší než polovina dosavadního invalidního důchodu včetně zvláštního přídatku a jakéhokoliv jiného zvýšení; byl-li však invalidní důchod zvýšen jako jediný zdroj příjmu důchodce a rodinných příslušníků odkázaných na jeho důchod, částka zvýšení důchodu z tohoto důvodu se odečítá před výpočtem poloviny dosavadního důchodu.

(2) Stal-li se poživatel částečného invalidního důchodu, na nějž vznikl nárok před 1. lednem 1976, po 31. prosinci 1975 plně invalidním, vyměří se invalidní důchod podle ustanovení tohoto zákona; tento důchod však nesmí být nižší než dosavadní částečný invalidní důchod včetně zvláštního přídatku a jakéhokoliv jiného zvýšení.

(3) Poživateli invalidního důchodu, který je zaměstnán po 31. prosinci 1975, se pro nárok na nové vyměření tohoto důchodu (§ 33) započítává do doby 5 roků zaměstnání též doba zaměstnání vykonávaného po vzniku nároku na tento důchod před 1. lednem 1976.

(4) Jestliže zanikl nebo zanikne nárok na invalidní (částečný invalidní) důchod vzniklý před 1. lednem 1976 a do dvou roků po zániku nároku vznikne za účinnosti zákona znovu nárok na takový důchod, nesmí být nově přiznaný důchod nižší, než kolik činil dřívější důchod ke dni zániku nároku.

§ 156

Vdovský (sirotčí) důchod

(1) Nenáležel-li vdovský důchod podle dosavadních předpisů proto, že manželství bylo uzavřeno po 60. roce věku pracujícího (důchodce) a netrvalo aspoň dva roky, přizná se na žádost tento důchod za splnění ostatních podmínek nároku, nejdříve však od 1. ledna 1976; přitom se výše vdovského důchodu stanoví podle předpisů platných před tímto dnem.

(2) Nebyl-li vdovský důchod vyplácen nebo byl-li vyplácen ve snížené výměře proto, že vdova žije ve společné domácnosti s druhem, obnoví se na žádost výplata vdovského důchodu v plné výši, nejdříve však od 1. ledna 1976.

(3) K vdovskému důchodu podle odstavců 1 a 2 náleží zvýšení podle § 142.

(4) Jestliže zanikl nebo zanikne nárok na vdovský nebo sirotčí důchod vzniklý před 1. lednem 1976 a do dvou roků po zániku nároku vznikne za účinnosti zákona znovu nárok na takový důchod, platí ustanovení § 155 odst. 4 obdobně.

(5) Převyšuje-li při souběhu vdovského a starobního (invalidního) důchodu přiznaných před 1. lednem 1976 úhrn důchodů nejvyšší výměru

úhrnu důchodů při souběhu (§ 66), snižuje se počínajíc splátkou důchodu splatnou v lednu 1976 vdovský důchod o částku, o niž úhrn přiznaných důchodů převyšuje tuto nejvyšší výměru, popřípadě se vdovský důchod nevyplácí; zvýšení důchodu podle části osmé se provede po této úpravě.

(6) Vdovský důchod družky náležející ke dni 30. června 1964 se zachovává za stejných podmínek jako vdovský důchod vdovy.

(7) Ustanovení tohoto zákona o rozvedených ženách se vztahují též na ženy rozloučené a rozvedené podle dřívějších předpisů.

§ 157

Nároky na některé dávky z doby před 1. lednem 1957

(1) Dávky poskytované podle dříve platných předpisů, a to:

- úrazové důchody vyplácené podle předpisů o důchodovém pojištění platných před 1. lednem 1957,
- zaopatřovací požitky přiznané podle zákona č. 164/1946 Sb., o péči o vojenské a válečné poškozence a oběti války a fašistické persekuce,
- přídavek za zranění přiznaný občanu, na nějž se vztahuje § 81 odst. 4 zákona č. 76/1922 Sb., o vojenských požitcích zaopatřovacích, nebo vojenskému invalidovi ze stavu mužstva z doby před první světovou válkou,
- důchody rodičů a sourozenců přiznané podle předpisů o důchodovém pojištění (zaopatření) platných před 1. lednem 1957,
- příspěvky (starobní, úrazové, nadlepkovací a jiné příspěvky) podle § 6 zákona č. 16/1947 Sb., o umístění a jiném zaopatření zaměstnanců na zkonfiskovaném zemědělském majetku a jejich rodinných příslušníků,

mohou být sníženy nebo odňaty, jen pokud by to připouštěly uvedené předpisy a není-li dále uvedeno jinak.

(2) Je-li některá z dávek uvedených v předchozím odstavci vyplácena ke dni 31. prosince 1975 vedle starobního, invalidního (částečného invalidního), vdovského nebo sirotčího důchodu, slučuje se s tímto důchodem v jediný důchod a považuje se za tento důchod; nárok na dosavadní dávku po jejím sloučení zaniká. Je-li poživateli úrazového důchodu, zaopatřovacích požitků nebo přídatku za zranění uvedených v odstavci 1 písm. a) až c) přiznán invalidní (částečný invalidní) důchod a přitom jeho plná (částečná) invalidita vznikla zhoršením následků úrazu (poškození zdraví), pro nějž mu byla přiznána dosavadní dávka, zaniká nárok na tuto dávku.

[3] Jestliže poživateli některé z dávek uvedených v odstavci 1 vznikne nárok na důchod z důchodového zabezpečení, platí o souběhu těchto nároků obdobně § 65 odst. 2 a § 66; po úpravě podle těchto ustanovení se dávka slučuje s důchodem z důchodového zabezpečení v jediný důchod a považuje se za tento důchod; nárok na dosavadní dávku po jejím sloučení zaniká. Důchod takto sloučený vyplácí orgán, který vyplácel vyšší důchod.

§ 158

Zachování nároků z pracovní činnosti v jednotném zemědělském družstvu

(1) Pro nároky na dávky důchodového zabezpečení se hodnotí též pracovní činnost vykonávaná v období od 1. ledna 1957 do 31. prosince 1975 občany (spolupracující členové rodiny člena jednotného zemědělského družstva a jiní pracující), kteří nebyli členy jednotného zemědělského družstva, ani nebyli k němu v pracovním poměru, vykonávali soustavně a pravidelně práce v jednotném zemědělském družstvu, podrobovali se pracovním příkazům družstva a byli z tohoto důvodu účastní důchodového zabezpečení (pojištění) družstevních rolníků.

(2) Do doby, než bude po 31. prosinci 1975 upraven členský, popřípadě pracovněprávní vztah občanů uvedených v předchozím odstavci k jednotnému zemědělskému družstvu, nejdéle však do 31. prosince 1976, posuzuje se jejich pracovní činnost vykonávaná v družstvu pro jejich nároky z důchodového zabezpečení podle dosavadních předpisů a pro jejich nároky na dávky ze zabezpečení v nemoci, zabezpečení matky a dítěte podle předpisů o zabezpečení v nemoci, zabezpečení matky a dítěte družstevních rolníků.

§ 159

Úprava výše důchodů rodičů a sourozenců

Důchody rodičů a sourozenců přiznané podle předpisů o důchodovém pojištění (zaopatření) platných před 1. lednem 1957, které jsou jediným zdrojem příjmu důchodce, se zvýší na částku 600 Kčs měsíčně; má-li důchodce též jiný příjem (důchod), zvýší se důchod rodičů a sourozenců tak, aby úhrn tohoto důchodu a jiného příjmu (důchodu) činil 600 Kčs měsíčně. Je-li na důchod odkázán též rodinný příslušník (§ 42 odst. 2) důchodce, zvýší se tento důchod na částku 1100 Kčs měsíčně; má-li důchodce nebo takový rodinný příslušník též jiný příjem (důchod), zvýší se důchod rodičů a sourozenců tak, aby úhrn tohoto důchodu a jiného příjmu (důchodu) činil 1100 Kčs měsíčně. Ustanovení § 42 odst. 4 platí obdobně. Zvýšení důchodu se provede na žádost.

§ 160

Sociální důchod účastníka odboje

(1) Sociální důchod přiznaný účastníku odboje před 1. lednem 1976 ve výši nedosahující částky uvedené v § 59 odst. 1 se zvyšuje na částku odpovídající skupině, do níž je účastník odboje zařazen. Zvýšení se provede na žádost, nejdříve však počínaje splátkou splatnou v lednu 1976.

(2) Sociální důchod vdovy po účastníku odboje přiznaný před 1. lednem 1976 se zvyšuje na částku 600 Kčs měsíčně; ustanovení odstavce 1 věty druhé platí i tu.

§ 161

Úprava zaopatřovacího příspěvku

(1) Zaopatřovací příspěvek, který je vyplácen podle předpisů platných před 1. lednem 1976 členům rodin občanů konajících službu v ozbrojených silách, se podle tohoto zákona upraví, a pokud podle tohoto zákona jim nenáleží, se jeho výplata zastaví počínajíc měsícem lednem 1976.

(2) Byl-li členu jednotného zemědělského družstva před 1. lednem 1976 vyplácen národním výborem zaopatřovací příspěvek za dobu vojenského cvičení vykonávaného po 31. prosinci 1975, nevzniká mu za tutéž dobu vůči jednotnému zemědělskému družstvu nárok na náhradu pracovní odměny.

DÍL DRUHÝ

ODCHYLNÁ USTANOVENÍ

PRO DŮCHODOVÉ ZABEZPEČENÍ VOJÁKŮ Z POVOLÁNÍ, PŘÍSLUŠNÍKŮ SBORU NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI A PŘÍSLUŠNÍKŮ SBORŮ NÁPRAVNÉ VÝCHOVY

§ 162

(1) Doba služby konané v armádě Československé republiky od 28. října 1918 do 31. prosince 1939 a doba služby konané před 9. květnem 1945 v bývalých ozbrojených sborech se pro nárok na důchod hodnotí jako doba zaměstnání III. pracovní kategorie, s výjimkou činnosti výkonného letce, která se hodnotí jako doba služby v ozbrojených silách v I. kategorii funkcí. Ustanovení § 147 odst. 2 platí i tu.

(2) Doba účasti na národním boji za osvobození se hodnotí jako služba v ozbrojených silách v I. kategorii funkcí.

(3) Doba služby konané v ozbrojených silách a bezpečnostních sborech od 9. května 1945 do 31. prosince 1964 se hodnotí jako výkon funkce I. kategorie; doba této služby po 31. prosinci 1964 se zařazuje do I. (II.) kategorie funkcí.

(4) Vznikl-li nárok na důchod po 31. prosinci 1975, určuje se zařazení služby, vykonávané po

31. prosinci 1964, do I. nebo II. kategorie funkcí podle předpisů platných po 31. prosinci 1975; jsou-li výhodnější ustanovení dřívějších předpisů, určuje se zařazení služby podle těchto předpisů.

§ 163

Ministři národní obrany a vnitra Československé socialistické republiky a ministři vnitra republik mohou povolovat výjimky z podmínky 20 roků služby v I. nebo II. kategorii funkcí stanovené pro vznik nároku na důchod vojáku z povolání, který tuto podmínku nemůže splnit ke dni dosažení věku 55 nebo 57 let anebo pro skončení služebního poměru ze zdravotních důvodů a podílel se na budování a upevňování ozbrojených sil.

§ 164

Jestliže důchodce požívá nebo požíval starobní (výsluhový), invalidní nebo částečný invalidní důchod vyměřený z důchodového základu podle předpisů platných před 1. říjnem 1964, nesmí být starobní, invalidní nebo částečný invalidní důchod a důchod za výsluhu let vyměřen z nižšího průměrného měsíčního výdělku, než kolik by činil důchodový základ upravený podle dosavadních předpisů.³⁴⁾

§ 165

[1] Občanu, který byl vojákem z povolání a získal nárok na výsluhový důchod podle předpisů platných před 1. říjnem 1964 a jemuž dosud nevznikl nárok na starobní důchod, náleží, konal-li aspoň 20 roků službu v ozbrojených silách, starobní důchod podle § 122 odst. 2 a 3, § 123 a 124; nesplňuje-li tuto podmínku, náleží starobní důchod podle ustanovení platných pro ostatní pracující.

[2] Starobní důchod podle předchozího odstavce nesmí však činit méně, než by činil dřívější výsluhový důchod s případnými úpravami podle předpisů platných před 1. lednem 1976³⁵⁾ a jeho zvýšení podle části osmé.

§ 166

Ustanovení tohoto dílu platí obdobně pro příslušníky sborů nápravné výchovy.

DÍL TŘETÍ ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 167

Zvýhodnění důchodových nároků pro výkon prací zvlášť škodlivých

Vláda Československé socialistické republiky může stanovit, že pracujícím, kteří vykonávali prá-

ce zvlášť škodlivé pro zdraví, náleží plný starobní důchod a invalidní důchod ze zaměstnání I. pracovní kategorie, i když vykonávali zaměstnání této kategorie po dobu kratší než 20 roků a ke dni splnění ostatních podmínek nároku na důchod netrval výkon takových prací. Opatření učiněná v souladu s tímto ustanovením před 1. lednem 1976 se považují za opatření podle tohoto ustanovení.

§ 168

Zvyšování dávek

Vláda Československé socialistické republiky může nařízením v souladu s dlouhodobým programem společenské péče o rodiny s nezaopatřenými dětmi zvyšovat

- sazby výchovného, popřípadě příplatek k němu (§ 46 odst. 2 a 3) a přiznávat k němu jednorázovou výpomoc,
- nejnižší výměru sirotčího důchodu (§ 41 odst. 3 a 4),
- částku nejvyšší přípustné hranice vlastního příjmu nezaopatřeného dítěte pro nárok na sirotčí důchod (§ 40) a výchovné (§ 46),
- sazby zaopatřovacího příspěvku (§ 74).

§ 169

Výplata důchodu při dalším zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti

Vláda Československé socialistické republiky může nařízením stanovit

- za jakých podmínek a v jaké výši se poskytuje při zaměstnání starobní důchod, a bez ohledu na výši výdělku důchod za výsluhu let, vdovský a sirotčí důchod z důchodového zabezpečení (pojištění);
- že se poskytuje část starobního důchodu, aby se umožnil postupný přechod do starobního důchodu pracujícím, kteří jsou zaměstnání po vzniku nároku na tento důchod, jestliže se většinou změnila jejich pracovní schopnost tak, že jejich výdělek poklesl v důsledku zmenšeného pracovního úvazku.

§ 170

Úprava některých důchodových nároků dlouhodobě uvolněných poslanců národních výborů

Vláda České socialistické republiky a vláda Slovenské socialistické republiky mohou nařízením stanovit, které příjmy se zahrnují do průměr-

³⁴⁾ § 133 zákona č. 101/1964 Sb.

³⁵⁾ Zákon č. 33/1957 Sb., o sociálním zaopatření příslušníků ozbrojených sil, ve znění zákona č. 18/1959 Sb., § 131 odst. 3 zákona č. 101/1964 Sb. a čl. I zákona č. 161/1968 Sb.

ného výdělku dlouhodobě uvolněných poslanců národních výborů a z kterého období se jejich průměrný měsíční výdělek zjišťuje.

§ 171

Odstraňování tvrdostí

Tvrdosti, které by se vyskytly při provádění tohoto zákona, mohou odstraňovat

- a) v oborech své působnosti ministři národní obrany a vnitra Československé socialistické republiky, ministři práce a sociálních věcí, vnitra a spravedlnosti republik,
- b) příslušné národní výbory, pokud jde o zaopatřovací příspěvek, o dávky ze zabezpečení v nemoci pracujících uvedených v § 3 písm. f), o dávky ze zabezpečení matky a dítěte občanů, kteří poskytují služby a opravy na základě povolení národního výboru, jednotlivě hospodařících rolníků a jiných osob samostatně hospodařících, a o zabezpečení důchodců některými dalšími dávkami (§ 72).

§ 172

Prováděcí předpisy

[1] Federální ministerstvo práce a sociálních věcí stanoví v dohodě se zúčastněnými ústředními orgány a s Ústřední radou odborů

- a) způsob výpočtu průměrného měsíčního výdělku, do jaké výše se započítává hrubý výdělek domáckého dělníka pro výpočet průměrného měsíčního výdělku, co se považuje za dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, co je zaměstnáním zcela nepřiměřeným dřívějším schopnostem a společenskému významu dosavadního povolání, co se rozumí podstatným poklesem výdělku, kdy je důchodce částečně, převážně nebo úplně bezmocný, podrobnosti o důchodovém zabezpečení občanů ve výkonu trestu odnětí svobody a odchylky potřebné pro použití automatizovaného způsobu výpočtu podkladů pro vyměření důchodu;
- b) výši příspěvku dětem až do 26. roku věku dítěte, o které není jinak náležitě postaráno;
- c) pro pracující uvedené v § 3 písm. f) zabezpečení v nemoci, zabezpečení matky a dítěte obdobně podle úpravy platné pro pracovníky v pracovním poměru, zabezpečení v době vojenského cvičení a důchodové zabezpečení; přitom určí základ pro výpočet důchodu a může určit, které doby se nezapočítávají do doby zaměstnání pro nezaplacení příspěvku podle předpisů platných před 1. lednem 1969;
- d) podmínky, rozsah a výši dávek ze zabezpečení matky a dítěte a důchodového zabezpečení občanů, kteří poskytují služby a opravy na základe

dě povolení národního výboru; přitom může stanovit, jak se určuje průměrný měsíční výdělek těchto občanů;

- e) další podrobnosti k provedení tohoto zákona, pokud se nestanoví jinak v odstavcích 6 a 7; přitom může stanovit ve prospěch pracujících odchylky od jednotlivých ustanovení zákona.

[2] Federální ministerstvo práce a sociálních věcí v dohodě s federálními ministerstvy národní obrany a vnitra, s ministerstvy kultury republik a s Ústřední radou odborů upraví podle zásad stanovených vládou Československé socialistické republiky okruh pracujících, na něž se vztahují ustanovení o důchodu za výsluhu let (částečném důchodu za výsluhu let), podrobné podmínky pro nárok a výši tohoto důchodu, zejména délku potřebné doby zaměstnání a podmínky výplaty důchodu.

[3] Federální ministerstvo práce a sociálních věcí v dohodě s federálním ministerstvem zemědělství a výživy, s ostatními zúčastněnými ústředními orgány a s Ústřední radou odborů upraví pro jednotlivě hospodařící rolníky a jiné osoby samostatně hospodařící

- a) podmínky, rozsah a výši dávek ze zabezpečení matky a dítěte;
- b) podmínky a rozsah důchodového pojištění; přitom stanoví vyměřovací základ, ze kterého se vypočítává starobní, invalidní (částečný invalidní) důchod, a pojistné na částečnou úhradu nákladů důchodového pojištění; nejnižší výměru starobního, invalidního a vdovského důchodu těchto osob, které byly účastníky odboje, stanoví obdobně podle úpravy platné pro účastníky odboje podle tohoto zákona;
- c) za jakých podmínek se hodnotí doba zaměstnání jako doba získaná podle předpisů o důchodovém pojištění těchto osob.

[4] Federální ministerstvo práce a sociálních věcí může v dohodě s Ústřední radou odborů stanovit, kteří jiní občané, za jakých podmínek a v jakém rozsahu mají nárok na dávky důchodového zabezpečení.

[5] Federální ministerstvo práce a sociálních věcí v dohodě s ministerstvy práce a sociálních věcí republik, s ostatními zúčastněnými ústředními orgány a s Ústřední radou odborů upraví podmínky a rozsah péče o občany se změněnou pracovní schopností, zejména jejich hmotné zabezpečení a povinnosti organizací při provádění péče o tyto občany; dále upraví úhradu za péči poskytovanou v ústavech sociální péče.

[6] Ministerstva práce a sociálních věcí republik v dohodě s federálním ministerstvem práce a sociálních věcí, s ostatními zúčastněnými ústředními orgány, s Českou odborovou radou nebo Slovenskou odborovou radou a po projednání s příslušným svazem družstevních rolníků stanoví pod-

mínky a způsob poskytování ostatních dávek (služeb) sociální péče, povinnosti organizací při provádění péče o občany společensky nepřizpůsobené a organizaci ústavní péče a ostatních účelových zařízení sociální péče.

[⁷] V oborech své působnosti stanoví podrobnosti k provedení tohoto zákona federální ministerstva národní obrany a vnitra a ministerstva spravedlnosti republik, zejména určí okruh funkcí pro nárok na důchod za výsluhu let a upraví v souladu se zásadami o souběhu nároku na příspěvek za službu s nárokem na starobní a invalidní (částečný invalidní) důchod³⁶) souběh tohoto příspěvku s důchodem za výsluhu let (částečným důchodem za výsluhu let).

§ 173

Zrušovací ustanovení

Zrušují se

1. zákon č. 101/1964 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákonů č. 89/1968 Sb., č. 161/1968 Sb., č. 71/1970 Sb., č. 106/1971 Sb. a č. 99/1972 Sb.;
2. ustanovení zákona č. 103/1964 Sb., o sociálním zabezpečení družstevních rolníků, ve znění zákonů č. 141/1965 Sb., č. 116/1967 Sb., č. 89/1968 Sb., č. 161/1968 Sb., č. 71/1970 Sb., č. 106/1971 Sb. a č. 99/1972 Sb., pokud upravují důchodové zabezpečení družstevních rolníků, zabezpečení členů rodin družstevníků konajících službu v ozbrojených silách, zabezpečení družstevníků v době vojenského cvičení, zabezpečení důchodců v nemoci a služby sociálního zabezpečení, a to § 1 až 3, § 4 odst. 2, § 38 až 87, § 89, v § 91 odst. 1 část poslední věty počínající slovy „nejvýše však za tři roky nazpět...“, § 92, § 93 odst. 2, § 94, § 96, 97, § 99 odst. 2, § 100 odst. 4 a 5, § 101 až 103, § 105 až 112, v § 113 část věty „úřad důchodového zabezpečení (správa důchodů)“, § 114, § 115 odst. 2, 3 a 4, § 117 odst. 2 a 3, v § 118 odst. 1 první větě část věty počínající slovy „o vstupu důchodce do družstva“ a končící slovy „se změněnou pracovní schopností“, § 120 odst. 2, § 121 odst. 3 až 9, § 124 až 141, § 142a písm. d), § 143 odst. 2, § 145 a v § 148 odst. 1 slova „s výjimkou ustanovení uvedených v následujícím odstavci“ a odst. 2. V důsledku toho se název zákona mění a zní „Zákon o zabezpečení družstevních rolníků v nemoci a o za-

bezpečení matky a dítěte“ a slova „sociální zabezpečení“ se v tomto zákonu nahrazují slovy „zabezpečení v nemoci a zabezpečení matky a dítěte“. Předsednictvo Federálního shromáždění se zmocňuje, aby ve Sbírce zákonů vyhlásilo úplné znění zákona č. 103/1964 Sb., jak vyplývá z pozdějších předpisů a ze změn provedených tímto zákonem;

3. čl. I zákona č. 161/1968 Sb., o zvláštním příspěvku k dávkám, o změnách v důchodovém zabezpečení účastníků odboje a o některých dalších změnách v sociálním zabezpečení;
4. zákon č. 161/1969 Sb., o některých důsledcích neoprávněného pobytu pracovníků v cizině, pokud upravuje důchodové zabezpečení (pojištění), a to v § 1 odst. 1 písm. b) slova „a pro nárok na dávky důchodového zabezpečení (pojištění) a jejich výši“;
5. vládní nařízení č. 113/1950 Sb., jímž se stanoví podrobnosti o přestupu státních zaměstnanců a některých nestátních veřejných zaměstnanců, jakož i příjemců odpočivných (zaopatřovacích) platů, do národního důchodového pojištění a srážky na pojistné;
6. vládní nařízení č. 114/1950 Sb., o pensijním a úrazovém zabezpečení zaměstnanců v pragmatikálním nebo regulovaném služebním poměru převzatých do služeb národních podniků, zřízených z bývalých státních podniků, nebo do služeb některých jiných národních podniků;
7. vládní nařízení č. 115/1950 Sb., o pracovních a platových poměrech a o pensijním zabezpečení bývalých pragmatikálních zaměstnanců převzatých do služeb národních nebo komunálních podniků, pokud nebylo zrušeno ustanovením § 279 odst. 1 č. 48 zákoníku práce č. 65/1965 Sb.;
8. vládní nařízení č. 18/1954 Sb., o úpravě nároků z dosavadního pensijního nadlepení;
9. § 19 vládního nařízení č. 59/1964 Sb., o úkolech národních výborů při péči o děti, ve znění nařízení vlády Československé socialistické republiky č. 99/1971 Sb.

§ 174

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 1976.

Husák v. r.

Indra v. r.

Štrougal v. r.

³⁶⁾ Zákon č. 76/1959 Sb., o některých služebních poměrech vojáků, ve znění zákona č. 59/1969 Sb., a zákon č. 100/1970 Sb., o služebním poměru příslušníků Sboru národní bezpečnosti.

PŘEHLED

zákona o sociálním zabezpečení

Úvodní ustanovení	§ 1—2	Díl šestý: Péče o občany, kteří potřebují zvláštní pomoc, a o občany společensky nepřízpůsobené	§ 96—97
Část první		Díl sedmý: Společná ustanovení o dávkách a službách sociální péče	§ 98—99
Důchodové zabezpečení		Část pátá	
Díl první: Základní ustanovení	§ 3—14	Úhrada nákladů	§ 100—102
Díl druhý: Dávky důchodového zabezpečení	§ 15—47	Část šestá	
Díl třetí: Důchodové zabezpečení občanů konajících službu v ozbrojených silách	§ 48—50	Organizace a řízení	
Díl čtvrtý: Odchytky pro účastníky odboje	§ 51—60	Díl první: Orgány sociálního zabezpečení a jejich působnost	§ 103—109
Díl pátý: Společná ustanovení o dávkách	§ 61—71	Díl druhý: Řízení	§ 110—118
Část druhá		Část sedmá	
Zabezpečení důchodců některými dalšími dávkami	§ 72	Sociální zabezpečení vojáků z povolání, příslušníků Sboru národní bezpečnosti a příslušníků sborů nápravné výchovy	
Část třetí		Díl první: Vojáci z povolání a příslušníci Sboru národní bezpečnosti	§ 119—134
Zabezpečení členů rodin občanů konajících službu v ozbrojených silách		Díl druhý: Příslušníci sborů nápravné výchovy	§ 135
Díl první: Zabezpečení při výkonu základní (náhradní) služby	§ 73—76	Část osmá	
Díl druhý: Zabezpečení při vojenském cvičení a dalších družích služby v ozbrojených silách	§ 77—79	Úprava výše vyplácených důchodů	§ 136—145
Část čtvrtá		Část devátá	
Sociální péče		Ustanovení přechodná a závěrečná	
Díl první: Rozsah sociální péče	§ 80	Díl první: Přechodná ustanovení	§ 146—161
Díl druhý: Péče o rodinu a dítě	§ 81—82	Díl druhý: Odchylná ustanovení pro důchodové zabezpečení vojáků z povolání, příslušníků Sboru národní bezpečnosti a příslušníků sborů nápravné výchovy	§ 162—166
Díl třetí: Péče o občany se změněnou pracovní schopností	§ 83—92	Díl třetí: Závěrečná ustanovení	§ 167—174
Díl čtvrtý: Péče o občany těžce postižené na zdraví	§ 93—94		
Díl pátý: Péče o staré občany	§ 95		

OZNÁMENÍ O VYDÁNÍ OBECNÝCH PRAVNÍCH PŘEDPISŮ

Ministr vnitra Československé socialistické republiky

vydal podle § 43 odst. 2 zákona č. 133/1970 Sb., o působnosti federálních ministerstev, v dohodě s federálním ministerstvem práce a sociálních věcí a s ústředním výborem Odborového svazu pracovníků státních orgánů, peněžnictví a zahraničního obchodu dne 14. října 1975 **rozkaz č. 48 — Odměňování učitelů — občanských pracovníků praporčických a důstojnických škol Sboru národní bezpečnosti v oboru působnosti federálního ministerstva vnitra — změna.**

Rozkaz nabyl účinnosti dnem 14. října 1975. Lze do něj nahlédnout ve federálním ministerstvu vnitra.

Ministerstvo kultury České socialistické republiky

vydalo **výnos** ze dne 6. října 1975 čj. 16 235/75 **o zřízení státní přírodní rezervace „Holý kopec“, a to k ochraně přirozené staré bučiny v nejedlové části moravských Karpat.**

Výnos o zřízení státní přírodní rezervace spolu s podmínkami k její ochraně s mapou jsou uloženy u Okresního národního výboru v Uherském Hradišti, u Krajského střediska památkové péče a ochrany přírody v Brně, u Jihomoravského krajského národního výboru, u Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody v Praze a u ministerstva kultury ČSR.

Český úřad geodetický a kartografický

vydal podle § 22 písm. a) zákona č. 46/1971 Sb., o geodézii a kartografii, **směrnice** ze dne 31. října 1975 č. 4000/1975-22 **pro vyhotovování geometrických plánů a vytyčování hranic pozemků.**

Směrnice upravují vyhotovování geometrických plánů a vytyčování hranic pozemků orgány a organizacemi, oprávněnými podle zákona č. 46/1971 Sb., o geodézii a kartografii, k provádění geodetických a kartografických prací a vytyčování hranic pozemků při znalecké činnosti.

Směrnice nabývají účinnosti dnem 1. ledna 1976. Jsou uveřejněny v částce 6/1975 Zpravodaje Českého úřadu geodetického a kartografického a je možno do nich nahlédnout u tohoto úřadu a u krajských geodetických a kartografických správ.

Ministerstvo školství Slovenské socialistické republiky

vydalo podle § 2 odst. 2 zákona č. 168/1968 Sb., o gymnasiích, **výnos** ze dne 28. srpna 1975 čj. 9067/1975-II/1, **kterým se mění a doplňuje výnos o zřizování tříd gymnasií s pedagogickým zaměřením.**

Výnos doplňuje výnos ze dne 1. září 1974 čj. 9311/1974-II/1 o zřizování tříd gymnasií s pedagogickým zaměřením [časopis „Zvesti MŠ a MK SSR“ 1974, str. 70, reg. částce 15/1974 Sb.] v tom směru, že třídy s pedagogickým zaměřením lze zřídit též na přírodovědné větvi gymnasií. K výnosu je připojen učební plán gymnasia s pedagogickým zaměřením na přírodovědné větvi.

Výnos bude uveřejněn v časopise „Zvesti Ministerstva školstva a Ministerstva kultury SSR“ v sešitě 10 ze dne 31. října 1975; lze do něj nahlédnout ve všech odborech školství ONV a KNV a NV hlavního města SSR Bratislavy.

OZNÁMENÍ O UZAVŘENÍ MEZINÁRODNÍCH SMLUV

Federální ministerstvo zahraničních věcí

oznamuje, že dne 19. prosince 1974 byla v Sofii podepsána mnohostranná Dohoda o vědecko-technické spolupráci při řešení problému „Vypracování vědeckých základů ergonomických norem a požadavků“.

Dohoda vstoupila na základě článku 20 v platnost dnem 14. července 1975.

Federální ministerstvo zahraničních věcí

oznamuje, že dne 27. června 1975 byla v Praze podepsána Dohoda mezi federálním ministerstvem hutnictví a těžkého strojírenství Československé socialistické republiky a ministerstvem průmyslu obráběcích strojů a nářadí Svazu sovětských socialistických republik o vědeckotechnické spolupráci v oblasti vývoje a zdokonalení slévárenského zařízení vyráběného v Československé socialistické republice a Svazu sovětských socialistických republik.

Dohoda vstoupila na základě článku XII v platnost dnem podpisu, tj. dnem 27. června 1975 a bude platit do 31. prosince 1980.

Federální ministerstvo zahraničních věcí

oznamuje, že výměnou nót dne 29. července 1975 byla prodloužena do 31. prosince 1976 platnost Dohody o letecké dopravě mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Spojených států amerických, sjednané v Praze dne 28. února 1969, pozměněné Protokolem ze dne 24. května 1972 a prodloužené výměnou nót dne 28. května 1974.

Tímto se doplňuje oznámení federálního ministerstva zahraničních věcí zveřejněné v částce 15/1974 Sb.

Federální ministerstvo zahraničních věcí

oznamuje, že dne 10. července 1975 byla v Praze podepsána Dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Svazu sovětských socialistických republik o vzájemných dodávkách lodí a lodního zařízení v letech 1976—1980.

Dohoda vstoupila na základě článku 7. v platnost dnem podpisu.

Vydavatel: Federální statistický úřad — **Redakce:** 118 16 Praha 1 · Malá Strana, Tržiště 9, telefon 53 38 41 až 49 — **Administrace:** Statistické a evidenční vydavatelství tiskopisů, n. p., 118 18 Praha 1 · Malá Strana, Tržiště 9 — telefon 53 38 41 až 49 — Vychází podle potřeby — Roční předplatné je stanoveno za dodávku kompletního ročníku včetně rejstříku podle výměru ČCÚ č. 1646/22/71 a SCÚ č. 700 C/71 MC ze dne 22. 10. 1971 — **Roční předplatné činí 68,— Kčs** a vybírá se v I. čtvrtletí — Zrušení odběru se uznává jen ke konci každého kalendářního čtvrtletí, nejpozději 10. dnů před stanoveným datem — Frankované reklamace se uznávají jen do 15 dnů po vydání reklamované částky — **Účet pro předplatné:** SBCs Praha 1 — účet č. 10-11-0328-1 — Novinová sazba povolena poštou Praha 07 číslo 313-348 Be 55 — **Tiskne:** Státní tiskárna, n. p., závod 1, Praha 1 · Malá Strana, Karmelitská 6. Dohledací pošta — Praha 07